

Huertas, un llegat en 92 obres

Barcelona • Història • Periodisme

ASSOCIACIONS DE VEÏNS I VEÏNES DE BARCELONA

Badal, Brasil i Bordeta 93 491 05 49	Coor. Casc Antic 93 310 53 33	Laforja Madraza, 50, 2n, 2a
Baix Guinardó 93 436 81 80	Defensem la Barcelona Vella	La França 93 325 08 93
Barceloneta 93 221 72 44	Diagonal Mar 93 307 91 20	La Pau 93 313 28 99
Bon Pastor 93 346 46 18	Dreta Eixample 93 488 05 90	Les Corts 93 321 75 85
Camp d'en Grassot avcampgrassot@telefonica.net	Esquerra Eixample 93 453 28 79	Maresme 93 266 18 56
Camp Nou Benavent, 14	Font d'en Fargues ffargues@hotmail.com	Mercè, Barri de la 93 205 16 95
Can Baró 93 285 12 96	Font Guatlla-Magòria 93 424 85 06	Meridiano Cero 93 274 02 72
Can Caralleu Guarderia, 12	Font del Mont 93 406 90 49	Mont d'Orsà-Vallvidrera 93 406 84 53
Can Peguera Vilaseca, 1	Fort Pienc 93 231 11 46	Montbau 93 428 29 34
Can Rectoret 93 205 04 87	Gòtic 93 315 18 20	Navas 93 340 51 85
Carmel 93 357 57 48	Gràcia 93 217 60 88	Ntra. Sra. de la Salut 93 204 86 04
Casc Antic 93 319 75 65	Gràcia Nord-Vallcarca 93 211 26 27	Nou de la Rambla 93 441 01 83
Cera 93 329 48 53	G. Via-Perú- Espronceda	Paraguai-Perú 93 278 06 93
Ciutat Meridiana 93 276 30 94	93 308 77 34	Parc 93 221 04 87
Clot-Camp de l'Arpa 93 232 46 10	Guineueta 93 428 46 23	Parc de l'Escorxador C. de Cent, 82, 6è, 1a
Clota 93 357 72 59	Horta 93 407 20 22	Parc la Vall d'Hebron 93 428 68 66
Coll-Vallcarca 93 284 28 80	Hostafrancs 93 421 79 19	Passatge Isabel Pg. d'Isabel, 6
Congrés 93 340 70 12	Joan Maragall 93 347 73 10	

La Veu del CARRER

Edita
Federació d'Associacions de Veïns i Veïnes de Barcelona
Obradors, 6-8 baixos
08002 Barcelona
Telèfon: 412 76 00
Fax: 412 58 88
e-mail: carrer@favb.cat
web: www.favb.cat

Consell de direcció
Andrés Naya, Marc Andreu i Eva Fernández

Cap de redacció i maquetació
Elia Herranz

Consell de redacció Redactors
Gemma Aguilera, Marta Alonso, Luis Caldeiro, Eduard Calvet, Anna Flotats, Jordi Gol, Jordi Martí, Gerard Melgar, Albert Ollés, Maria Ortega, Jordi Panyella, Ricardo Iván Paredes, Sergio Porcel, Cristina Sirur, Jordina Tarré, Alicia Tudela

Fotògrafs
Dani Codina, Joan Morejón, Ignasi R. Renom, Jordi Tarrés, Andreu Blanchar

Consell assessor
Manel Andreu, Anna Alabart, Ernest Alós, Roser Argemí, Alfons Barceló,

L'edició d'aquesta publicació ha estat possible gràcies a la col·laboració del Departament d'Acció Social i Ciutadania de la Generalitat de Catalunya, Ajuntament de Barcelona i diversos col·laboradors.

Jesús Berrueto, Esther Cànovas, Josep Ramon Gómez, Joan B. Isart, Alfons López, Eugeni Madueño, Pep Martí, Mariano Meseguer, Pep Miró, José Molina, Eduard Moreno, Ferran Navarro, Núria Pompeia, Albert Recio, Ferran Sagarra, Josep Lluís Rueda, Mercè Tatjer, Àngel Valverde, Ole Thorson, Pau Vinyes, Luis Zaurín, Rosa Mª Palencia

Portada
Rai Ferrer / Onomatopeya

Maqueta original
Joan Carles Magrans

Administració
Marga Parramon

Publicitat
Isabel Mancebo i Carmen Plaza

Fotomecànica i impressió
Grinver, S.A. (T. 373 68 61)

Distribució
Trèvol Missatgers (T. 93 498 80 70)

La FAVB no està necessàriament d'acord amb les opinions que s'expressen als articles signats per particulars o col·lectius. Qualsevol reproducció total o parcial del contingut d'aquesta revista haurà de fer esment del seu autor i origen

ASSOCIACIONS DE VEÏNS I VEÏNES DE BARCELONA

Pi i Margall (Baró de Viver) 93 311 41 93	Sagrera, la 93 408 13 34	Tres Torres 93 205 77 89
Poblenou 93 266 44 41	Sant Andreu de Palomar 93 345 81 54	Triangle de Sants 93 431 75 45
Poble Sec 93 441 36 65	Sant Andreu Nord 93 274 03 34	Trinitat Nova 93 353 88 44
Polvorí 93 432 36 42	Sant Andreu Sud 93 346 72 03	Trinitat Vella 93 274 19 58
Porta 93 359 44 60	Sant Antoni 93 423 93 54	Turó de la Peira 93 358 06 95
Prosperitat 93 276 30 15	Sant Cristòfol 93 432 34 71	Vallbona 93 354 89 82
Provençals Verneda 93 307 46 95	Sant Genís 93 417 03 67	Verdum 93 276 02 30
Putxet avputxet@hotmail.com	Sant Gervasi 93 417 90 65	Verneda Alta 93 314 58 13
Racó de les Corts elracodelescorts@yahoo.es	Sant Martí Provençals 93 314 17 04	Vil·la Olímpica 93 221 93 93
Rambla, Amics de la 93 317 29 40	Sant Ramon Nonat 93 440 14 54	Xile Av. Xile, 34, 11-15
Rambla de la Bordeta 93 331 10 07	Sants 93 331 10 07	Zona Universitària 93 401 77 43
Raval 93 441 77 21	Sarrià 93 204 90 58	
Roquetes 93 359 65 72	Sudoest del Besòs 93 278 18 62	
Ronda General Mitre mitre@mixmail.com	Taula del Raval 93 442 46 68	
Ronda Sant Antoni 93 442 24 12	Torre Baró 93 276 09 48	
Ronda Sant Pere Rda. Sant Pere, 7	Torre Llobeta 93 429 07 06	
Sagrada Família 93 246 53 19	Travessera de Dalt 93 284 23 42	

Un nou CARRER a internet

www.favb.cat

Imprès en paper ecològic de 65 grams

Dipòsit legal: B - 21300 - 1995

Aquest número té un tiratge de 8.000 exemplars i la seva distribució és gratuïta

Canvis: Elia Herranz
Telèfon: 93 412 76 00

Els nostres PUNTS de DISTRIBUCIÓ

- Pati Llimona. Regomir, 3
- Informació Cultural. Rambles, 118
- Illacrua. Via Laietana, 45, esc. B, pral. 2a
- CC.OO. Via Laietana, 16
- El Cafetí. Hospital, 99
- El Glacià. Plaça Reial
- Taller de Músics. Requesens, 5
- Llibreria Les Punxes. Rosselló, 260
- Forn de pa Aubet. Sicília, 205
- Forn d'en Pere. Dos de Maig, 281
- Confeccions El Relloger. Comte Borrell, 89
- Autoservei Navarro. Av. Mistral, 6
- Celler de l'Estevet. Calàbria, 57
- Gelateria-Pastisseria Bonastre. Tamarit, 136
- Cafeteria Anem Al Gra. Còrsega, 382
- Centre Social de Sants. Olzinelles, 30
- Cotxeres de Sants. Sants, 79
- Poliesportiu M.Esp. Industrial. Parc de la Espanya Industrial, s/n
- Centre Tomás Tortajada. Fonthonrada, 8-10
- El Relloger. Pg. Zona Franca, 116
- Can Cadena. Mare de Déu del Port, 397
- La Bàscula. Foc, 128
- Can Deu. Pl. Concordia, 13
- Forn de la Vila. Consell de la Vila, 9
- Quiosc. Plaça de Sarrià
- Llibreria La Kktua. Pl. de Vallvidrera, 3
- Lluïsos de Gràcia. Plaça Nord, 7
- Hotel d'Entitats de Gràcia. Providència, 42
- Centre Cívic de El Coll. Aldea, 15-17
- La Sedeta. Sicília, 321
- Tradicionàrius. Trav. Sant Antoni, 6-8
- Centre Moral Gràcia. Ros de Olano, 7-9
- Polisportiu Perill. Perill, 16-22
- Polisportiu Claror. Sardenya, 333
- El Carmel. Santuari, 27
- Casal de Joves El Carmel. Tolrà, 40
- Matas i Ramis. Feliu i Codina, 20
- Centre de Serveis Personals d'Horta. Pl. Santas Creus, 8
- Coop. Cultural Rocaguinarda. Xiprer, 13
- Ateneu Popular Nou Barris. Port Lligat, s/n
- Casal de Barri de Prosperitat. Pl. Àngel Pestaña, s/n
- Centre Sòller. Plaça Sòller s/n
- Can Basté. Pg. Fabra i Puig, 274-276
- C. Cívic Ciutat Nord. Rasos de Peguera, 19-25
- C. Cívic de Trinitat Vella. Foradada, 36-38
- Centre Cívic de Sant Andreu. Gran de Sant Andreu, 111
- Can Guardiola. Cuba, 2
- Biblioteca Ignasi Iglesias. Segadors, s/n
- Districte Sant Andreu. Pl. Orfila, s/n
- Centre Cívic de La Sagrera. Martí Molins, 29
- Casal de Barri Congrés. Acàcies, 26
- Farmàcia. Bolívia, 19
- Llibreria Etcètera. Lluï, 203
- El Tio Che. Rambla Poblenou, 44-46
- C. Cívic de Sant Martí. Selva de Mar, 215
- Complex Esportiu Verneda. Binèfar, 10-14
- Casal Alternatiu. La Verneda, 18
- Casal Joan Casanelles. Pl. Joan Casanelles, s/n
- Foment Martinenc. Provença, 595
- SESE. Joan Alcover, 6
- Padam-Padam. Rauric, 9
- La Bodegueta. Palma de Sant Just, 7
- Centre Cívic Torrellobeta. Santa Fe, 2, bis
- Sala Baluard. Pl. Blanquerna, s/n
- Ateneu La Toma. Sant Pere Màrtir, 37, bxs.
- Casal de Joves de Prosperitat. Joaquim Valls, 82
- Info-Espai. Pl. del Sol, 19-20, baixos

El pròxim número de Carrer el podreu trobar als punts de distribució el proper mes de maig

El ninot...

Un dibuix de El Roto

TODOS LOS CANDIDATOS A GOBERNAR DEBERÍAN SOMETERSE A UN 'TEST' DE VENENO EN LENGUA

EL ROTO

Cartes dels lectors

■ No ens aturarem!

Malgrat que avui no és un dia per celebrar si tenim en compte l'efemèride del dia de fa vint-i-un anys, us he de dir que sí que estic per a celebracions, especialment després d'haver pogut assistir a una part de l'acte que la FAVB va desenvolupar ahir al Macba.

Que *La Veu del Carrer* s'hagi lligit cent vegades en els darrers quinze anys, vol dir que la FAVB s'ha sentit moltíssimes vegades, no només al llarg dels darrers quinze anys sinó de tota la seva existència, a l'igual que s'han sentit les veus de les associacions de veïns i veïnes que en formen part, tot obviant allò que queda per fer.

Jo, com vosaltres dieu tan magníficament en l'editorial, estic convençut "que la nostra és la realitat,

la que parla d'una societat civil organitzada i conscient, que teixeix xarxa, que també ha contruït la Barcelona dels barri, la de veritat... amb hores de debat".

Que la realitat continuï i que a les cinquanta cares de *Carrer* hi anteposem les de tots aquells i aquelles que amb el seu treball pacient contribueixen a construir una ciutat apta, adaptada, humana, sostenible... per als seus conciutadans i conciutadanes.

Que la festa continuï!!! Els companys i companyes que feu possible la marxa regular de la FAVB us ho mereixeu, com també ens ho mereixem la resta dels actors i actrius de la pel·lícula associativa que vivim dia a dia l'evolució de la nostra ciutat.

Joan Manuel V. Parisi. Secretariat d'Entitats de Sants, Hostafrancs i la Bordeta.

Adéu a quatre amics

El 2007 va començar amb l'alegria de fer possible el número 100 de *Carrer*, on subratllàvem el caràcter col·lectiu d'aquest projecte. Doncs bé, la vida ens torna a recordar que les alegries duren poc i en quatre dies hem perdut quatre *companys de viatge*: Cesc, Huertas, Joan García i Lluís Argemí. Ara hem de continuar sense ells.

ANDRÉS NAYA

Començava l'any quan vam conèixer la mort d'en Cesc. Periodista gràfic, dibuixant i pintor, va ser l'home que va qüestionar la dictadura mitjançant la tendresa, posant-se de part dels que patien. A Cesc l'havíem conegut a casa seva als anys 90 i ens va pintar una de les portades més boniques de *Carrer*, la del número 28, a finals de l'any 94, dedicada a la falta d'habitatges per als joves. També ens va lliurar una carpeta amb dibuixos seus perquè els féssim servir a la nostra conveniència. Així ho vam fer. Portava anys retirat, dedicat a la pintura i algun cartell aïllat ens recordava que era únic plasmant la realitat que ens envolta. En conèixer la seva mort, vam sentir

una profunda tendresa. Els perdedors havien perdut un bon amic.

Qui ens havia de dir que aquell que va comentar en un llibre els dibuixos censurats de Cesc, aquell que li havia destinat unes afectuoses línies al nostre número 26, Josep Maria Huertas, moriria poques setmanes després.

Huertas ha estat un dels punts de suport més importants que *Carrer* ha rebut en el seu caminar. D'entre les desenes d'articles en destaquem l'últim, publicat al número del centenari de la revista, on denunciava l'especulació. També ens va oferir una semblança biogràfica, censurada per una de les primeres editorials del país, del totpoderós Joan Antoni Samaranch. Josep Maria ja estava malalt. El dolor va poder amb ell i ens va arrabassar l'amic, el veí, el periodista i l'eficaç divulgador de la història de la nostra ciutat. Va escriure i col·laborar en més de 90 obres. En aquest número les relacionem i les comentem.

Milers d'homes i dones el vam acomiadar i vam plorar a la parròquia del seu barri. Gestos d'afecte i ulls humitejats van protagonitzar una i mil mirades solidàries. Una d'elles va ser amb el company Joan García, secretari de

Portada del número 20 de *Carrer*, de Cesc.

la Favb, que portava, com no, el seu aspecte desmanegat. Ens vam donar la mà i cadascú va seguir el seu camí.

Ignoràvem que Joan estava arribant al seu final. Va esgotar totes les seves forces defenent els sectors més vulnerables. A la contraportada publiquem una semblança del "Trujillano" que ens apropa a un home que es va fer estimar per mèrits propis. I, circumstàncies de la mort, el mateix dia que acomiadàvem l'amic Joan García al tanatori de les Corts, vam visitar la capella de Lluís Argemí d'Abadal "un dels màxims especialistes de la història del pensament econòmic", en paraules de l'Enric Tello. Parc en paraules i compromès amb el seu temps des dels anys de la dictadura, Lluís va acceptar sempre la nostra invitació a col·laborar a les nostres pàgines, oferint-nos la seva opinió i generositat. Va ser acomiadat en una entrançable cerimònia pels seus familiars, companys i amics. Publiquem les paraules que Miquel Caminal va llegir al seu funeral.

Dèiem amb orgull en el número 100 que uns set-cents homes i dones havien fet realitat *Carrer*. Avui aixequem la veu per lamentar la desaparició inexplicable i inesperada de quatre d'ells. Gràcies, companys, per les vostres vides.

Joan García mor lluitant

REDACCIÓ

El passat 13 de març, el Grup d'Infància del Consell Municipal de Benestar Social de l'Ajuntament de Barcelona celebrava una reunió especial: hi assistia el director general d'Infància de la Generalitat. Els reunits a l'entorn de la taula quadrangular van demanar la paraula després de la salutació. Joan García Trujillano representava la Favb. Va ser dels primers en sol·licitar el torn d'intervenció.

Joan va fer una aferrissada defensa dels drets dels infants i va posar de relleu la importància dels temes relacionats amb la infància en risc. Va defensar la millora del sistema de protecció i atenció. No era amic de divagar i va entrar en tema manifestant la seva preocupació per l'eternització de l'estada dels nens i nenes als centres. "La finalitat no és l'estada dels menors als centres sinó buscar sortides normalitzades", va afirmar, pujant el to de veu. "No ens podem quedar tranquils perquè ja els hem col·locat en un centre", va denunciar, ressaltant la falta de places als centres i les dificultats dels treballadors de l'EAIA per fer els seguiments dels menors. "Actualment porten de 40 a 50 nens. Excessiu".

Joan va acabar la seva intervenció i va caure fulminat. Havia dedicat els seus últims minuts aixecant la veu en defensa dels menors deseparats de la Barcelona dels negocis. Com va escriure des de Bolívia la seva amiga i companya de tantes feines Gabriela Serra, "no només has mort com has

Joan García, tercer per la dreta, amb un grup d'immigrants.

viscut, estimant allò pel que lluites i lluitant per allò que creus, sinó que has marxat com havies manifestat: evitant als teus i a qui t'estimes tot el patiment innecessari. Fidelitat a la lluita i a l'estima fins al final". El cadàver va ser vetllat pels seus companys del Consell i de la junta de la Favb. L'alcalde es va personar i va acompanyar els presents fins al trasllat del cos al tanatori. La Favb va fer pública la mort del seu secretari manifestant, davant la pèrdua de l'amic i company, que "trobarem a faltar la teva capacitat per cuidar-nos, la crítica acerada i el teu compromís militant en la defensa dels drets de les persones".

La trista i inesperada notícia

es va estendre per la nostra ciutat i la Favb, la Junta i les treballadores van començar assumir tan dolorosa pèrdua en rebre desenes i desenes de paraules de solidaritat i ànim. Des del Col·legi d'Educadors i Educadores Socials, SOS Racisme, la Xarxa de Dones Immigrades, associacions de veïns i veïnes i diverses federacions, el Moviment Laic i Progressista, les dones de Genera, l'Associació d'Immigrants Equatorians, Barnacentre, la Comissió de Seguretat i Mobilitat, SOS Monuments i molts altres col·lectius, així com nombroses autoritats encapçalades pel president de la Generalitat.

El 15 de març, Joan va ser aco-

miadat per centenars de persones que entre llàgrimes van escoltar amb emoció les paraules entretallades de dolor de la seva companya Miracles i dels seus fills. Eva Fernández, presidenta de la Favb, va dir: "Aquest cor que ara s'ha aturat no va deixar mai de saber que sempre i en tot moment es trobarà a l'esquerra profunda i irrenunciament vinculat a un desig de justícia i de transformació social. Persones com en Joan ens deixen un buit amarg i el goig i

el privilegi d'haver-les conegut".

L'Associació Entrepobles va llegir un sentit escrit que entre d'altres coses deia que: "La seva visió solidària del món, del més llunyà i del més proper, el va vincular a diverses mobilitzacions dels últims anys... el Joan era dels que sabia que combatre la injustícia és la millor manera de crear convivència. El Joan era dels imprescindibles".

Com va escriure l'amic David Fernández, "Què hòsties farà la mort amb tanta vida?".

Lluís Argemí: Unes paraules dins del silenci

El silenci és la paraula quan no hi ha paraules per expressar el sentiment de tristesa i alhora d'impotència, però necessitem dir-te, Lluís, que t'estimàvem, com tu ens estimaves. Necessitem repetir la teva sentència de felicitat, quan ens deies "què bé s'està quan s'està bé". Sempre discret. Has tingut la discreció dels savis en un món massa ple d'ignorants indiscrets.

Com podies saber tantes coses i no fer-ne demostració. No es podrà dir que tenies vanitat. Sabies que es perd la saviesa amb aquesta inclinació. T'atreia el coneixement, la curiositat intel·lectual, tan perduda en el món "curricular" de la universitat d'avui. Representaves l'equilibri i la solidaritat. Ens vénen les imatges dels darrers dies amb la teva tranquil·litat d'esperit, amb la lucidesa del moment.

La mirada se t'escapava cap a Itàlia, cap a Roma, perquè admiraves l'art com l'expressió de la immensa capacitat de creació humana, però et dolia més, molt més, l'espantosa tendència dels humans a la destrucció i a l'autodestrucció. El compromís ètic ha format part de la teva vida com a persona, professor i ciutadà.

Tanmateix, no has volgut mai elogis ni afalacs. Només viure amb la màxima plenitud possible la vida que t'ha tocat, obert als viatges i amb una identitat feta entre l'Empordà i la Vera. No més paraules, Lluís. La impotència en la tristesa ens demana silenci. T'enyorarem, però podran més els records viscuts que el dolor de l'absència.

Paraules de Miquel Caminal al funeral de Lluís Argemí

Sogeur, SA, Gestora de Cooperatives d'Habitatge a Catalunya

ACTIVITATS DEL 1ER. TRIMESTRE DE 2007

Lliurament de claus

Els dies **27, 28 i 29 de març de 2007** es lliuraren les claus dels **70** habitatges protegits que la **Cooperativa PROHA, SCCL**, ha desenvolupat al sector de **Can Baurier de SANT ADRIÀ DE BESÒS**. El passat mes de **setembre** es van lliurar les claus dels primers **48** habitatges protegits que la mateixa Cooperativa havia desenvolupat en el mateix sector.

Pels propers mesos d'**abril i juliol** està previst fer el lliurament de claus de les promocions desenvolupades a **El Vendrell (19** habitatges protegits, **Cooperativa SUMA, SCCL**) i **Lleida (18** habitatges protegits, **Cooperativa POR FONT, SCCL**).

Posada en marxa de noves promocions a Barcelona:

- Des de finals de **gener 2007**, s'ha iniciat el procés d'adjudicació dels **24** habitatges protegits que es desenvoluparan al districte de **Ciutat Vella de Barcelona**. Les promocions són a **Rambla del Raval, Marquès de Barberà** (aquestes dos de la **Cooperativa DEL TEU BARRI, SCCL**) i **Sant Pere més Baix** (de la **Cooperativa POR FONT, SCCL**).
- El **19 de Febrer** es va realitzar una assemblea informativa de **300** preinscrits de la Llista Única de Preinscrits de la **FAVB** al **Casino L'Aliança del Poble Nou**, on s'explicà el procés d'adjudicació de les dos properes promocions a desenvolupar al **Poble Nou**, concretament al carrer **Almogàvers** i una altre al carrer **Pujades** (les dos de la **Cooperativa POR FONT, SCCL**). Igualment, es va informar de les característiques de les promocions desenvolupades en sistema cooperatiu, dels habitatges protegits i s'informà del projecte d'habitatges socials tutelats per a col·lectius amb dèficits socials, que les **Cooperatives Veïnals** i la **FAVB** desenvolupen ja en aquestes promocions. Durant els mesos de **març i d'abril** els preinscrits estan realitzant la reserva dels habitatges.

(L'adjudicació d'aquestes promocions –les 3 de Ciutat Vella i les 2 del Poble Nou– es fa seguint els criteris d'adjudicació dels habitatges de la Llista Única de Preinscrits de la FAVB. Aquestes promocions es desenvolupen en sòls municipals fruit dels convenis signats entre la FAVB, les Cooperatives Veïnals i l'Ajuntament de Barcelona).

Posada en marxa de noves promocions a Catalunya:

- **Tortosa 5**, de la **Cooperativa PROHA, SCCL**, **25** habitatges de Protecció Oficial, règim Especial.
- **L'Ampolla**, de la **Cooperativa LLARS DE CATALUNYA, SCCL**, **14** habitatges protegits de Preu Concertat.
- **Vilafranca 5**, de la **Cooperativa SUMA, SCCL** i **Vilafranca 6**, de la **Cooperativa PROHA, SCCL**, **20** habitatges de Protecció Oficial, règim General.
- **Pla del Penedès**, de la **Cooperativa LLARS DE CATALUNYA, SCCL**, **39** habitatges protegits de Preu Concertat.

Huertas, la capacidad para liarla

JOSEP MARTÍ GÓMEZ

La capacidad de Josep Maria para liarla era legendaria. Un día, llegó a la redacción de *El Correo Catalán* la foto que mostraba a militantes por la independencia de Angola muertos por tropas portuguesas. Josep Maria puso un pie incendiario a la foto: que si violación de los derechos humanos, que si imperialismo, que si dictadura... Al día siguiente llegó a la redacción el primer secretario de la embajada de Portugal en Madrid. Estaba hecho una fiera: el pie de foto se había cargado el pacto hispano luso y la tradicional amistad entre Franco y Salazar. Para calmarlo, el director le enseñó una foto que tenía encima de la mesa: mostraba a soldados portugueses que llegaban a Lisboa desde Angola para pasar la navidad con sus familias. "Mire: mañana daremos esta foto para compensar". El secretario se fue tranquilo.

Aquella noche el director tenía una cena, llegaba tarde y al pasar ante la mesa de Josep Maria le dejó la foto diciéndole: "Ponle un pie que quede bien". Josep Maria se lo tomó al pie de la letra: "estos soldados celebrarán la Navidad con sus familias pero las familias de los pobres negros a los que mataron días atrás pasaran las navidades llorando porque la dictadura, el imperialismo", etcétera. Al día siguiente el secretario rugía a las puertas del despacho del director, que se había encerrado dentro mientras, impasible, Josep Maria me preguntaba si yo creía que había para tanto.

Los que le conocían superficialmente creían que Josep Maria era fuerte interiormente, era seguro, era autoritario. Los que le conocimos bien sabíamos que interiormente era frágil porque era sensible, era inseguro porque se planteaba interrogantes que generaban dudas, era exigente consigo mismo y con los demás y

PEPE ENCINAS

Josep Maria Huertas.

en la exigencia podía ser volcánico. Es cierto, y no elogiado, que más de un cenicero voló desde su mesa hasta la mesa cercana de un redactor.

Quiero recuperar aquí una parte de la memoria de Josep Maria ahora que se le recuerda como ejemplo de luchador por la libertad. Es cierto que lo fue. Pero también es cierto que cuando salió de

la cárcel convertido en un mito del periodismo la memoria fue corta y ya con la democracia ninguna empresa periodística le dio trabajo hasta pasados muchos años, e incluso no hace tanto tiempo que un periódico se lo sacó de encima de mala manera.

Leyendo el día de su fallecimiento una reflexión sobre la muerte, me llamó la atención una

frase taoísta que dice "pasar sin dejar huellas en la nieve". Siempre queremos conservar las huellas de los que hemos querido, pero es cierto que el paso del tiempo es cruel, la memoria frágil. Dentro de un tiempo las huellas de Josep Maria en la nieve de la vida se habrán borrado, pero los que, entre dudas y crisis, creemos en el más allá, soñamos que llegará el día

en el que todos nosotros podremos recuperar esas huellas para encontrarnos con él en el gran misterio de la eternidad.

Conscientes, eso sí, de que tan pronto nos reencontremos Josep Maria nos dirá que tiene una idea y que nos necesita para ponerla en práctica. Y así será como, una vez más, nos volverá a meter en un gran lío.

Huertas es troba amb la seva companya Araceli Aiguaviva en sortir de la presó, el 13 d'abril de 1976.

Una vida activa i plena

1939. Josep Maria Huertas neix a Barcelona el 24 de novembre.

1951. El pare, periodista franquista, el deixa sol amb la mare.

1963. Comença a estudiar periodisme. Debuta a *Signo* i, després, a *El Correo Catalán*.

1966. Acaba la carrera. Funda el Grup Democràtic de Periodistes. Comença a col·laborar a *Destino*.

1968. Comença a treballar en equip amb Josep Martí Gomez i Jaume Fabre per a *Destino* (serà acomiadat tres cops), *Cuadernos para el Diálogo* i *Orifloma*, que dirigirà.

1970. Dimiteix com a redactor en cap de *El Correo Catalán*.

1971. Joan de Sagarra encunya l'expressió *huertamaros*.

1972. Deixa *El Correo Catalán* i entra al *Tele/eXprés*. Es casa amb Araceli Aiguaviva i s'instal·la al Poblenou, on ajudarà a fundar l'Associació de Veïns i l'Arxiu Històric.

1973. Posa en marxa la segona etapa de *Quatre*

Cantons, que durarà fins 1978.

1974. Neix el seu fill Guillem i és acomiadat d'*Orifloma*.

1975. És empresonat a la Model el 22 de juliol i sotmès a consell de guerra.

1976. Surt de la presó el 13 d'abril.

1977. Ingressa al PSC, que deixarà a mitjan anys 80.

Milita també a CCOO i Acció Catòlica Obrera.

1979. Rebutja anar per regidor a la llista de Narcís Serra.

1980. Queda en atur en tancar el *Tele/eXprés*. A finals d'any entra a treballar al servei de premsa de la Diputació de Barcelona.

1982. Entra a *El Periódico de Catalunya*.

1986. Marxa de subdirector al *Diari de Barcelona*.

1988. Plega del *Diari de Barcelona*.

1989. Torna a *El Periódico*.

2002. Prejubilat forçosament de *El Periódico* i el fitxa *La Vanguardia*, on col·laborarà, juntament amb l'*Avui*, un cop jubilat.

2006. Degà del Col·legi de Periodistes.

2007. Mor a Barcelona, el 2 de març. Tenia dues nètes.

Un patrimoni de 92 obres

Des de *Carrer* vam pensar que el millor homenatge que podem fer a en Huertas era intentar reconstruir la seva bibliografia. Hem pogut enumerar 92 títols: 22 d'ells escrits en solitari, 45 treballats en equip (24 d'ells amb en Jaume Fabre) i 25 obres col·lectives. És el patrimoni de Huertas a la ciutat. Us convidem a llegir-los; alguns d'ells estan descatàlogats, però els podeu trobar a les biblioteques.

Barcelona, una pasión correspondida

M. EUGENIA IBÁÑEZ

Una cinquentena de obres sobre Barcelona constitueixen el llegat de Josep Maria Huertas para que la ciudad mantenga una memoria histórica que, en ocasiones, parece abocada al olvido. Barrios, lucha asociativa, recuerdos del ayer, itinerarios de hoy, y la vida cotidiana de viejos y nuevos barceloneses forman una bibliografía multiuso: material de consulta o libros con información adecuada para poder entender mejor el presente.

Como si el autor hubiera querido cerrar un círculo dibujado durante 40 años, el contenido del último título de la temática barcelonesa de Huertas está centrado en el mismo lugar en el que inició su particular recorrido por la ciudad: Montjuïc. En 1969, apareció *El Montjuïc del siglo XX* y, este año, poco antes de morir, vio la luz *Montjuïc, Barcelona parc central*. La diferencia entre ambos es casi la metáfora de la transformación de una ciudad que ha pasado del oscurantismo que pergeñó la dictadura a los cambios que, con errores incluidos, ha generado la vitalidad democrática: del barruquismo alojado entonces en el hoy flamante estadio olímpico, a una montaña que acoge lo mejorcito de los equipamientos culturales y deportivos de la ciudad; de barrios misérrimos agazapados en las laderas de Montjuïc, a proyectos -quizá discutibles y discutidos- que nadie esconde.

Ése ha sido el camino que durante 40 años han recorrido juntos Barcelona y Josep Maria Huertas, y ésa es la historia de la transformación de la ciudad que, libro a libro, ha legado el periodista.

Huertas tuvo desde sus inicios una preferencia especial por las obras colectivas, en equipo. El sistema le permitió, por una parte, abarcar más proyectos, ofrecer al lector diversos puntos de vista y compartir responsabilidades, pero también fue una forma generosa de facilitar el trabajo de jóvenes que, a la sombra del periodista ya conocido y respetado, pudieron

publicar sus primeros trabajos y aprender junto al maestro.

En la bibliografía barcelonesa de Huertas hay que distinguir entre obras básicas, y trabajos de menor calado. Entre las primeras, su aportación a aquel memorable número 21 de CAU, *La Barcelona de Porcíoles*, publicación que puso, de la A a la Z, la corrupción del alcalde franquista, y los ocho volúmenes (siete y el índice) de *Tots els barris de Barcelona*, una parte de los cuales las escribió en la cárcel. Casi 20 años después de aquella primera edición, se publicó *Els barris de Barcelona*, cuatro volúmenes con mayor énfasis en la historia de la ciudad; los apartados correspondientes hasta el siglo XX corrieron a cargo de historiadores, y la más reciente la escribieron Huertas y Jaume Fabre. No hay que olvidar *50 vegades Barcelona*, itinerarios que mantienen plena vigencia y Barcelona en lluita, un imprescindible recorrido por los movimientos urbanos entre 1965 y 1996 que deja constancia la tenacidad con la que las asociaciones de vecinos han pugnado por lograr una ciudad adaptada a sus necesidades.

Huertas sólo realizó una obra digital, *Artpublic*, el mejor catálogo de las esculturas de Barcelona al aire libre (<http://www.bcn.es/artpublic>), un encargo de la Facultad de Bellas Artes y del Ayuntamiento que muestra y documenta más de mil piezas.

Será difícil que Barcelona vuelva a tener un periodista como Josep Maria Huertas. En una época marcada por la búsqueda de la grandiosidad y la trascendencia más allá de los 100 kilómetros cuadrados de la superficie municipal, pocos se atreven a escribir sobre lo cotidiano, sobre los rincones que el ciudadano pisa y sufre cada día. Quienes no quieren enfrentarse a la incomodidad que implica, en ocasiones, el ejercicio honesto de la profesión, dijeron un día que su periodismo estaba pasado de moda. Sólo los mediocres ambiciosos pueden hacer semejante desprecio del talento. Barcelona te añorará, Josep Maria.

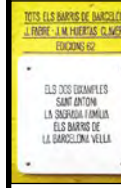
Obra sobre Barcelona

El Montjuïc del segle XX. Amb Jaume Fabre i Josep Martí Gómez. (Pòrtic, 1969).

La Barcelona de Porcíoles. Col·lectiu. 1a edició, revista CAU, núm 21 (1973). 2a edició, Laia (ampliada). 1975.

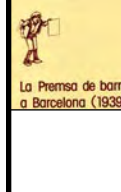
Tots els barris de Barcelona. Amb Jaume Fabre. (Edicions 62). Vuit volums (l'últim és l'índex de noms). 1a edició, 1976. 2a edició dels dos primers volums, 1980 (ampliada).

Las asociaciones de vecinos en la encrucijada. Col·lectiu. Amb Manuel Vilasero van escriure el capítol sobre Barcelona. (De la Torre, 1978).

Carrers de Barcelona: com han evolucionat els seus noms. Amb Jaume Fabre. Fotos de Pepe Encinas i Pere Monés. (Edhasa, 1982).

La premsa de barris a Barcelona (1939-1982). Amb Manel Vilasero. Catàleg de l'exposició (Ajuntament i Diputació de Barcelona, 1982).

Itineraris. La muntanya de Montjuïc. (Ajuntament de Barcelona, servei municipal de Parcs i Jardins, 1983).

Monuments de Barcelona. Amb Jaume Fabre. (L'Avenç, 1983).

Històries i llegendes de Barcelona. Obra pòstuma de Joan Amades. Huertas i Fabre la van reescriure i editar. (Edicions 62, 1983).

Diàlegs a Barcelona. Amb Jaume Fabre. Transcripció de Xavier Febrés. (Laia / Ajuntament de Barcelona, 1986).

Barcelona, gènesi i consolidació del fet metropolità. Col·lectiu. J.M. Huertas escriu el capítol "Crònica d'una suburbanització". (Corporació Metropolitana de Barcelona, 1987).

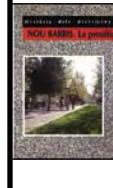
La construcció d'una ciutat. Amb Jaume Fabre. Fotografies de Joan Guerrero. Al Diari de Barcelona en fascicles al 1987 i a Plaza & Janés al 1989.

La Barcelona del 93. Amb Jaume Fabre i Mercè Tatjer. Guia. (L'Avenç, 1990).

14 itineraris de Ciutat Vella. Amb Jaume Fabre i Mercè Tatjer. (El Periódico, 1990).

Nou Barris, la penúltima Barcelona. Amb Jaume Fabre. (Ajuntament de Barcelona, 1990).

Barcelona, vint segles. Col·lectiu. Huertas i Fabre escriuen el capítol "De l'enderrocament de les muralles als Jocs Olímpics". (Lunberg, 1990). 2a edició ampliada (2005).

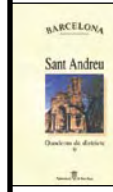
Noticiari de Barcelona, de l'Exposició Universal als Jocs Olímpics. Amb Jaume Fabre. (La Campana, 1990).

La Catalogne et Barcelone. Col·lectiu. (Larousse, 1992).

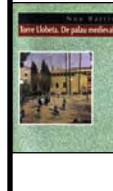
Barcelona olímpica, la ciutat renovada. Col·lectiu. Amb Jaume Fabre escriuen el capítol sobre la Vall d'Hebron. (Holding Olímpico S.A. - Holsa, 1992).

Sant Andreu. Amb Jaume Fabre i Manuel Vilasero. (Ajuntament de Barcelona, 1992).

Un lloc entre els vius: homenatge a Maria Aurèlia Capmany. Col·lectiu. (PSC, 1992).

Torrellobeta, de palau medieval a Centre Cívic. Amb Ernest Alós i Desideri Diez. (Ajuntament de Barcelona, 1993).

Cent anys de vida quotidiana. Amb Jaume Fabre. Fotografies de Xavier Miserachs. (Edicions 62, 1993).

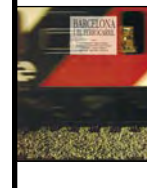
Universitat i ciutat: visions sobre el campus urbà de la Universitat Pompeu Fabra. Col·lectiu. (Edicions 62, 1993).

Els presidents de la Junta d'Obres del Port de Barcelona. Amb Jaume Fabre. (Lunberg, 1993). Edicions en català i castellà.

Miscel·lània en honor del doctor Casimir Martí. Mort i resurrecció d'un barri: els noms dels carrers. Opuscle. (Fundació Vives Casajoana, 1994).

Barcelona i el ferrocarril, capítol "El transport urbà a la Barcelona del sege XIX". Col·lectiu. (L'Avenç / Rente, 1994).

Retrat de Barcelona, vol II. Col·lectiu. Amb Jaume Fabre van escriure el capítol "La imatge de la ciutat als anys del franquisme". (CCCB/Institut Municipal d'Història, 1995).

50 vegades Barcelona: guia de visita de la ciutat. Amb fotos de Pepe Encinas. (Ajuntament de Barcelona, 1995).

Ciutat Vella: visions des d'una passió. Col·lectiu. Amb Jaume Fabre van escriure el capítol "Un barri obrer". (Lunberg, 1995).

Barcelona en lluita. Amb Marc Andreu. (Favb, 1996).

Barcelona contemporània (1856-1999). Col·lectiu. (CCCB / Ajuntament de Barcelona, 1996).

La ciutat transportada. Amb Jaume Fabre i Marc Andreu. (Transports Metropolitans de Barcelona, 1997).

Gràcia. Col·lectiu. (Lunberg, 1997).

Els barris de Barcelona. Quatre volums. Col·lectiu. (Enciclopèdia Catalana / Ajuntament de Barcelona, 1997-2000).

Retrat de Sant Andreu: 1990-1998. Amb Jaume Fabre. Fotografies de Colita. (Ajuntament de Barcelona, 1998).

Obra històrica

Hem recopilat 11 llibres, dels quals en destaquem *Obrers a Catalunya*, un manual d'història del moviment obrer editat per L'Avenç. Era un dels llibres dels qual Huertas se sentia més satisfet. Va tenir molt bona acollida la biografia del *noi del sucre*.

Salvador Seguí, el noi del sucre. (Laià, 1974). 2a edició al 1976.

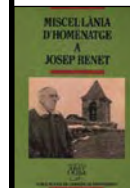
Vint anys de resistència catalana (1939-1959). Amb Jaume Fabre i Antoni Ribas. (La Magrana, 1978).

Quatre apunts d'història del socialisme a Catalunya (1840-1945). Opuscle. Secretaria de formació del PSC (PSC-PSOE, 1981).

Obrers a Catalunya. (L'Avenç, 1982). Dues edicions.

Miscel·lània d'homenatge a Josep Benet. Col·lectiu. (Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 1991).

Catalunya, imatges d'un temps. Amb Jaume Fabre. Fotos de Salvador Obiols. (Espasa, 1993).

Els anys de la postguerra a Catalunya, capítol "Els mitjans de comunicació". Col·lectiu. (Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 1994).

Història de la cultura catalana. Col·lectiu. Amb Jaume Fabre escriuen el capítol "Els mitjans de comunicació". (Edicions 62, 1998).

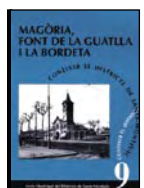
Catalunya en guerra i en postguerra. Introducció al llibre de fotografies de Josep M. Pérez Molinos. (Viena).

Franco a Barcelona. Huertas fa la introducció al quadern d'història. (Fundació Carles Pi i Sunyer, 2000).

La Catalunya dels seixanta. Amb Jaume Fabre. Fotografies de Guillem Sánchez. (Angle, 2006). Edicions en català i castellà.

Magòria, Font de la Guatlla i la Bordeta. Amb Marc Andreu. Opuscle de 18 pàgines. (Arxiu Municipal del districte de Sants-Montjuïc, 1998).

La Pedrera: arquitectura i història. Col·lectiu. Huertas va escriure el capítol titulat "L'herència de l'india". (Caixa de Catalunya, 1999).

Literzootura: 15 escriptors al zoo de Barcelona. Col·lectiu. (La Campana / Zoo de Barcelona, 1999).

La Barcelona del segle XX. Burguesa i revolucionària. Amb Jaume Fabre. (Flor del Vent, 2000).

Barcelona, memòria d'un segle. Amb J. Fabre. 1a ed. en lluraments, a la revista Barcelona Metròpolis Mediterrània, 2001. L'Ajunt. de Barcelona va fer la segona edició.

Com ens divertim, com ens divertim. Amb Jaume Fabre. Fotografies de Pepe Encinas i Guillem Huertas. (Edicions 62, 2002).

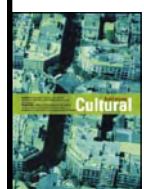
Montjuïc. Guia. Fotografies de Pepe Encinas i Guillem Huertas. (Ajuntament de Barcelona, 2003).

Paseos insòlits para descubrir Barcelona. Fotografies de Guillem Huertas. (Optima, 2003).

De les cases barates als grans polígons. Obra col·lectiva. Huertas escriu el capítol d'entrevistes. (Patronat Municipal de l'Habitatge, 2003).

Barcelona cultural. Col·lectiu. Huertas escriu el capítol "Barcelona industrial". (Ajuntament de Barcelona, 2003).

La Barcelona desapareguda. Il·lustrat amb la col·laboració de Guillem Huertas. (Angle, 2004).

Barcelona, com era, com és. Amb Gerard Maristany. (Àmbit, 2005).

Enciclopèdia de Barcelona. Col·lectiu. (Enciclopèdia Catalana / Ajuntament de Barcelona, 2005).

Barcelona, una ciutat de Vanguardia. Col·lectiu. 30 volums. Articles publicats al diari La Vanguardia. 2006. Huertas fa una àmplia introducció a tres llibres.

Mites i gent de Barcelona. (Edicions 62, 2007).

Itineraris Poblenou. (Ajuntament de Barcelona / Grup Agbar, 2007).

Montjuïc. Barcelona Parc Central. Col·lectiu. Huertas escriu la introducció "Història d'una muntanya popular i impopular". (Ajuntament de Barcelona, 2007).

Obra periodística

L'obra d'en Huertas dedicada al periodisme consta de set llibres, dos d'ells dedicats a l'exercici de la professió. Destaquen *Una història de la Vanguardia*, dels últims que va publicar, al 2006, que ha quedat pràcticament sen-

se promoció, i *El plat de lleties*, sobre la premsa de la transició. Amb Carles Geli va escriure una obra sobre la revista *Destino* i una altra sobre *Mirador*.

Tele-Estel, Arreu, Oriñana, Canigó i Presència: cinc revistes catalanes entre la dictadura i la transició. Col·lectiu. (Col·legi de Periodistes / Diputació de Barcelona, 1987).

Les tres vides de "Destino". Amb Carles Geli. (Diputació de Barcelona / Col·legi de Periodistes, versió catalana; Anagrama, versió castellana, 1990).

Mirador, la Catalunya impossible. Amb Carles Geli. (Proa, 1998).

El periodista, entre la indefinició i la ambigüitat. Evolució d'un concepte professional entre dos segles. (Dèria editors, 1998).

El plat de lleties. Periodisme i transició a Catalunya (1975-1985). (Col·legi de Periodistes de Catalunya, 2006).

Una història de La Vanguardia. (Angle, 2006).

200 anys de premsa diària a Catalunya 1792 1992

L'any 1995 Huertas va dirigir l'exposició *200 anys de premsa diària a Catalunya*, de la qual va quedar un esplèndid catàleg elaborat per un equip d'historiadors i on la informació gràfica de les capçaleres dels diaris és molt completa.

Una obra indispensable per estudiar la història de la premsa catalana. L'edició correspon a Caixa de Catalunya.

Hem de donar les gràcies per la seva col·laboració en l'elaboració de la present bibliografia a Jaume Fabre, Lleonard Ramírez, Josep Martí Gómez i Juanjo Caballero, la Biblioteca Central de l'Ajuntament de Barcelona i les editorials que han publicat els llibres d'en Josep Maria Huertas.

És una bibliografia inacabada, i ens fem responsables de les imprecisions que puguin aparèixer. En el moment de tancar aquest número ens arriba la referència d'un nou llibre col·lectiu en què va participar Huertas relacionat amb la història del restaurant barceloní Orotawa, ja desaparegut.

L'Arxiu històric

Vinculat fortament al barri i al teixit associatiu del Poblenou, Huertas va ser un dels fundadors del seu Arxiu Històric i també el va presi-

dir. Va intervenir directament a les 10 obres publicades que reproduïm, fonamentals per conèixer aquesta barriada.

Els carrers del Poblenou. Edició revisada i ampliada al 1993. (Arxiu Històric del Poblenou, 1982).

De la tartana al metro. Col·lectiu. (Arxiu Històric del Poblenou, 1985).

La Rambla fa cent anys. (Arxiu Històric del Poblenou, 1986).

Nou viatge a Icaria. De les fàbriques a la Vila Olímpica. Amb Ernest Alòs i Jaume Fabre. (Arxiu Històric del Poblenou, 1990). Segona edició revisada al 1996.

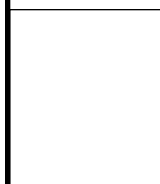
El Poblenou, 150 anys d'història. (Arxiu Històric del Poblenou, 1991).

Tal com érem. Memòria gràfica del Poblenou. (Arxiu Històric del Poblenou, 1994)

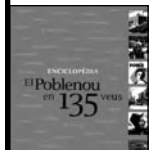
Gent del Poblenou. Obra col·lectiva. (Arxiu Històric del Poblenou, 1998).

El Poblenou, més de 150 anys d'història. Col·lectiu. (Arxiu Històric del Poblenou, 2001).

Poblenou, blanc i negre. 30 anys d'història i vida associativa en un barri industrial. Fotografies de Pepe Encinas. (Arxiu Històric del Poblenou, 2004).

El Poblenou en 135 veus. Enciclopèdia. (Arxiu històric del Poblenou, 2005).

Un llibre digital: Artpublic

<http://www.bcn.es/artpublic>

Artpublic és un llibre digital que conté un catàleg de més de mil escultures de Barcelona a l'aire lliure. Segons Jaume Fabre, l'obra més important d'en Huertas per la profunditat i novetats que hi aporta. El dia després de morir tenia una cita per actualitzar-la.

Altres obres

Finalitzem la bibliografia amb 10 obres més de caràcter variat, des de les memòries de *Cada taula, un Vietnam* a uns primers llibres de joves escrits per a joves que editava Nova Terra, o la raresa del llibre *Hasta la libertad*, que va escriure *el Vaquilla* amb l'ajuda d'en Huertas.

Chicos de la gran ciudad (Nova Terra, 1966).

Jóvenes separados. Amb el col·lectiu d'El Gra de Mostassa. (Nova Terra, 1967).

21 d'entre nosaltres. Amb el col·lectiu d'El Gra de Mostassa. (Nova Terra, 1967). També es va publicar la versió en castellà, sota el títol *21, suma y sigue*.

Los jóvenes y el baile. Amb el col·lectiu d'El Gra de Mostassa. (Nova Terra, 1969).

Los hijos de la calle. Amb Juanjo Caballero. L'assistenta social Remei Pasqual va escriure un capítol. (Bruguera, 1978).

La presó, quatre morts, vuit mesos i vint dies. Col·lectiu. (Laia, 1978).

La poesia prohibida d'en Cesc. Amb Cesc, sobre els seus acudits censurats. (Edicions 62, 1981).

Cada taula, un Vietnam. Llibre de records o memòries. (La Magrana, 1981).

Hasta la libertad. Autor: El Vaquilla. Huertas li va facilitar la màquina d'escriure i va corregir i repassar el llibre, tot i que no figura als crèdits. (Ediciones B, 2001).

"El preu de la sang", a Telefona'm i altres narracions. Col·lectiu. (Pagès editors, 2005).

Promoció d'habitatges:

- Habitatges de protecció oficial per al públic en general
- Habitatges amb serveis per a gent gran
- Habitatges de lloguer per a joves
- Habitatges per a afectats per projectes urbanístics o remodelacions de barris

Accés al lloguer:

- Habitatges de lloguer en segones adjudicacions
- Borsa d'Habitatges per al Lloguer Social
- Pla de Suport per l'Accés a l'Habitatge
- Ajuts al pagament del lloguer

PATRONAT MUNICIPAL DE L'HABITATGE

OFICINA D'INFORMACIÓ - C/ del Doctor Aiguader, 24
Tel. 93 291 85 00 - www.pmhb.cat

El veí que trobem a faltar

MANEL ANDREU

Josep Maria Huertas va viure al Poblenou prop de trenta-set anys. Des d'un primer moment va saber lligar la seva vida professional i literària a la del barri. Tant ell com l'Araceli van ser fundadors de l'Associació de Veïns i Veïnes del Poblenou i van formar part en alguna etapa de la seva junta. Eren moments de lluites per les llibertats i la democràcia, i van ser nombroses les activitats que en Huertas va desenvolupar reivindicant millores per al barri i explicant

Va viure al Poblenou prop de 37 anys i va lligar la vida professional a la del barri des del principi

la seva història, cosa que feia molt bé. La revista *Quatre Cantons* cobria part d'aquests objectius. Feta per al barri i per gent del barri, denunciava les mancances i la problemàtica existent. Recordo que quan la seu de la protecció de menors al carrer Wad-Ras -ara Doctor Trueta- va ser substituïda per la presó de dones, va defensar-ne l'emplaçament juntament amb l'Associació de Veïns i Veïnes del Poblenou, argumentant que la ciu-

Josep Maria Huertas.

MANEL ANDREU

tat ha d'assumir part de la seva població reclusa. Anys després, i quan avui el debat encara és obert, mantenia la mateixa posició amb autoritat, argumentant que la presó no era un problema tot i

estant a prop d'un institut i d'una escola.

Al Josep Maria era fàcil veure'l pel mercat i les botigues del barri anant a comprar. Era un defensor del comerç de barri, i si allò que

li feia falta ho podia comprar al Poblenou, no anava a altres llocs. A les reunions que feien els dissabtes al matí a l'Arxiu Històric, del qual era membre actiu, molts cops hi anava amb el cistell d'anar

a la compra. Les visites guiades que es feien pel barri tenien el plus que, si les explicava ell, eren un fons de documentació carregat d'anècdotes. Un dels últims llibrets editat per l'Arxiu Històric ha estat *Itineraris Poblenou*, on s'expliquen quatre d'aquests itineraris.

Un altre aspecte no massa conegut d'en Josep Maria ha estat el seu compromís militant amb allò que li era més proper. Quan ja s'havia jubilat, i preocupat com estava pel tema de la immigració, es va oferir a donar classes de català a immigrants dins del col·lectiu Apropem-nos. A la Sandra, coordinadora de les classes, li feia respecte trucar-lo per quedar amb ell i concretar de quina manera podia desenvolupar aquesta feina. ¿Com una persona tan important com ell i tan ocupada, s'avenia a fer-ho?, deia. Ràpidament va desaparèixer aquesta recança. La integració amb les seves alumnes i amb l'equip va ser total. No solament les classes, sinó els recorreguts pel barri explicant pedagògicament allò que hi havia, i també compartint unes ensaimades que ocasionalment portava en el temps de classe. L'últim acte que no va poder fer estava previst per al 15 de març a l'escola CEIP Mar Bella per fer un repàs dels trets històrics més importants del barri del Poblenou. Al Josep Maria se'l trobarà a faltar no només com a periodista i historiador, sinó també

Un grandió barcelonata

MARTÍ CHECA

He quedat astorat amb la notícia. Josep Maria Huertas Claveria ha mort.

Recordo que el dia 10 de gener quedava amb ell a la seu del Col·legi de Periodistes, abans de marxar de nou cap a Mèxic. Com sempre li demanava opinió, com sempre li explicava les meves darreres troballes, la meva nova experiència mexicana. Com sempre trobava la seva veu greu que aconsellava, opinava i oferia el seu ajut, tot i el seu càncer que volia

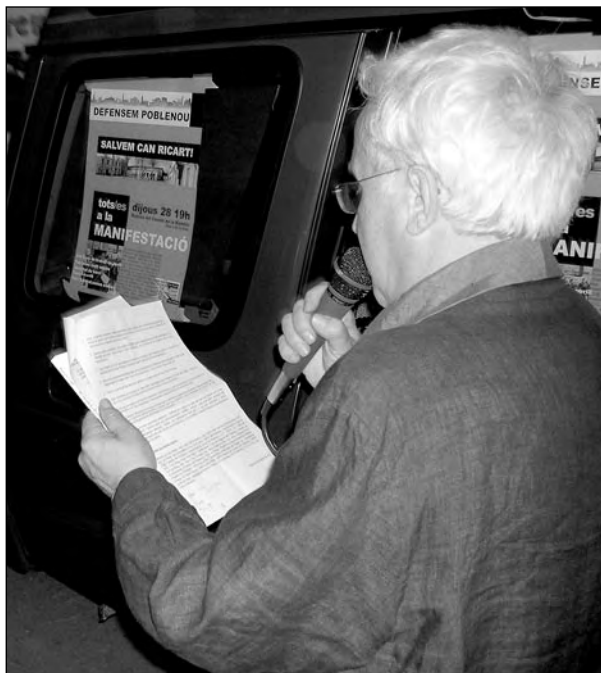
Ara el periodisme de proximitat té problemes de solvència, que no de credibilitat i professionalitat

vèncer per seguir treballant.

La de favors que li he deixat a deure, la d'opinions escoltades, la de cops a l'esquena que he rebut. Gràcies a ell, he intentat ser historiador. Els seus copets d'esquena em van fer creure en allò que feia. Va fer sortir a la llum les meves recerques sobre el barri del Congrés, sobre el Bon Pastor, Trinitat Vella, Sant Andreu, la Sagrera, els meus encàrrecs professionals per documentar finques que calia rehabilitar o que eren enderrocades. La darrera cuita va ser la finca dels Morera i el santuari de la Salut.

Va donar cobertura i difusió a l'exposició Ciutat i Fàbrica, un recorregut pel patrimoni industrial de Barcelona, que juntament amb Xavier Basiana i Toni Vilanova vaig coordinar i a la qual van participar uns quants professionals amants de la ciutat i el seu patrimoni. Gràcies a ell vaig participar a l'*Enciclopèdia dels Barris de Barcelona* i vaig escriure a la revista *Icària*. Va opinar de molts detalls de la meva tesi doctoral, va fer-se ressò dels problemes i descobertes a tall de l'encàrrec que em va fer Barcelona Activa i el Museu d'Història per fer un filó d'ocupació que va acabar investigant les fàbriques poblenovines. Va ser gràcies a ell i a la seva insistència periodística que l'Ajuntament va acabar publicant el llibre *Poblenou: La fàbrica de Barcelona*. El llibre que ben aviat, el 23 d'abril, es presentarà sobre la història del Bon Pastor, també porta una dosi del "cuquet" d'en Huertas per saber el seu destí. Fadrinatge social, una eina que sovint Huertas feia servir.

Sobradament algun dia em trucava per preguntar-me algun detall històric que sabia que havia manegat. De tant en tant, trucava per saber com estava... Ell era molt conscient de la soledat de l'historiador, més si és local, més si ha de combinar una professió

Huertas es va mobilitzar a Can Ricart.

ARXIU

diferent amb la passió per la història.

M'he fet historiador seguint els seus passos i he après a estimar la meua ciutat llegint els seus llibres i articles. Segur que per casa en guardo un bon feix. Ara que s'ha mort, ara que em trobo a Chetumal, una ciutat mexicana amb poc menys de cent anys, que gairebé no sap res de la seva història, que encara recerca la seva

identitat en una entelèquia que li diuen *carib mexicana*, no em puc estar de repensar en el seu mestratge. Ara que aquest em serveix per indagar una mica de la història d'aquest lloc perdut enmig de les selves, m'adono del valor de la història local ben feta i de les aportacions de Huertas i el seu inseparable Jaume Fabre.

Com ja sabeu, ja en queden pocs com ell. Ara, el periodisme de proximitat té problemes de solvència, que no de credibilitat i professionalitat. Cal reivindicar el seu paper cada cop més necessari. Cal recuperar el valor de la història local com a eina de convivència, d'arrelament a un lloc, com estabilitzadora d'identitats i com eina de coneixement intergeneracional. Cal no perdre l'esperit que va portar en Huertas i tants d'altres a continuar escrivint sobre la història més pròxima, mostrar les grans deses, però també les misèries. Ser crític sense ser-ho, simplement deixant que els fets històrics parlessin per ells mateixos. Els més propers, els més difícils de fer pair per coneguts i tergiversats. Molts som deixebles del mestratge ocult de Huertas: cal, per tant, que aquest no es perdi.

Ell que em deia que a banda de bon historiador, era bona persona i que al final sempre els bons se'n surten, no em puc estar de retre-li un petit homenatge amb aquestes línies. Ha mort un excel·lent periodista, un barceloní de soca-rel i, com diria l'escriptor Pep Albanell, un grandió barcelonata. Josep Maria, estiguis on estiguis, moltes gràcies per tot.

El periodista feliç a la peixera

CARLES GELI
Periodista

“Saps, el secret del periodisme és passar-s’ho bé”, va escriure una vegada. Per ser honestos -com era ell-, no sé si en els seus darrers anys d’exercici professional en Josep Maria Huertas Claveria ho va aconseguir. En els orígens, segur que sí. Perquè si no, no s’entén que deixés una molt bona feina a la casa Vespa per la inseguretat laboral d’una professió de la qual ja li va costar treure’s el títol el 1966 perquè li va quedar l’assignatura de televisió; per practicar l’ofici del seu enyorat-odiad pare, el periodista franquista José María Huertas Ventosa, en altres temps director de la revista *Mickey*, la única cosa que va voler heretar d’ell com a símbol d’una infantesa feliç inexistent o massa curta; per exercir el sacerdoci en el qual durant força temps va practicar una mena de comunisme laboral posant en una bossa comuna amb Jaume Fabre i Josep Martí Gómez tot el que guanyava fora de *El Correo Catalán*...

“He estimat desesperadament aquesta professió”, va confessar no fa pas massa, en plena amargor del procés de prejubilació forçosa al qual va ser sotmès. La pitjor cosa d’aquell episodi va ser per a ell haver de deixar la redacció d’un diari, després de 37 anys. Tenia la sensació que, com un peix, s’ofegaria fora d’aquell hàbitat. Era una por amb fonament, en part perquè Huertas ha estat un dels últims artífexs en el ja perdut art de crear microclimes en un diari, equips de treball articulats a partir d’un tracte humà únic, que anava des de les tan desconcertants com sinceres preguntes “Ets feliç?” i “Què vols ser quan siguis gran?”, formulades en el moment més inversemblant, al generós regal del seu patrimoni laboral d’idees i contactes. Un tracte salpebrat, això sí, per l’exigència més fèrria sobre la realització d’un reportatge o pel contrast de fonts,

PEPE ENCINAS

Josep Maria Huertas llegia la premsa cada matí abans d’esmorzar.

demandes no exemptes d’algun crit i fins i tot seguides d’algun objecte de la seva taula que, de cop, prenia propietats voladores.

Huertas s’ho va passar molt bé fent periodisme fins als primers 80, quan alguna cosa es va esquarterar a la professió

D’aquest caldo de cultiu van sortir els *huertamaros*, qualificatiu utilitzat gairebé sempre en la seva contra. “Per a mi era un motiu de satisfacció poder dir que si alguna

vegada vaig poder donar un cop de mà a algú era perquè trobés unes eines i després volés pel seu compte”, va escriure un cop sobre la seva escola, feta a base d’un nas particular per detectar aquells que tenien fusta i de donar-los després, en coherència, joc, *cancha*: “Cal tenir fe en la gent”, repetia sovint, en una frase amarada del seu cristianisme. Les seves eines -en realitat, una manera de mirar el món i d’entendre que sempre són les persones, que estan per sobre de tot, el centre de la notícia- havien de fer créixer les tres grans característiques que al seu entendre havia de tenir tot bon periodista, uns requisits fixats ja pel seu pare professional, Manuel Ibáñez Escofet: humilitat, curiositat universal i voluntat literària, tot embolcallat amb una capacitat de treball com

la que, això sí de manera intransferible, només ell tenia.

Com ja va descobrir el mateix Ibáñez Escofet, que el va qualificar com el millor reporter de la seva generació, en Huertas tenia totes aquestes virtuts. No és ni mite ni llegenda: només cal fer un treball ben senzill d’hemeroteca i repassar uns textos d’un rigor en la dada, fruit d’una disciplinada investigació, avui excepcional, on sempre s’ha intentat el contrast de les fonts informatives i on espurja el factor humà. Això sí: l’estil és abrandat, combatiu, a vegades no sempre fent honor a la seva indubtable capacitat literària i amb un regust valoratiu, cosa que li va generar més d’un enemic. “Els periodistes han de ser crítics, autocrítics i independents”, assegurava. Ningú fins fa molt poc ha dit

que el periodisme hagi de ser, per idiosincràsia, amable.

Malgrat polèmiques i desganyos personals amb alguns companys que ja es venien per un plat de lleties, Huertas va practicar el periodisme passant-s’ho molt bé fins a principis dels anys 80, quan alguna cosa es va esquarterar a la professió. “Consciència de classe, solidaritat, sindicat unitari, compromís i altres paraules que durant els anys 70 van contribuir a definir el periodisme català van ser arraconades. L’individualisme i la por s’havien introduït arreu i havien començat a sembrar la terra periodística d’ambigüitats que s’autojustificarien constantment”, va teoritzar sobre uns temps on el seu gran camp, els temes socials, perdia pistonada si no tenia possibilitats de ser espectacularitzat.

Va remar, des de llavors, contrari. I per això volia estar més en forma que mai i no parava en els darrers temps d’autoexigir-se per estar periodísticament viu: buscant un enfocament de la notícia diferent, un paràgraf inicial amb més trempera, una estructura amb més grapa... Semblava una obsessió: “És dur envellir en aquesta professió i no vull convertir-me en una estàtua que ha entrat en el cementiri del pas del temps”, deia. No sé si mai algú li va deixar prou clar que allò que ell feia -anar a segons quins llocs i tocar segons quins temes, veure’ls i explicar-ho- és avui, en periodisme, el més modern perquè ja gairebé no ho fa ningú.

Ell, per si de cas, i tot i que essent col·laborador no en tenia cap necessitat, anava a la redacció de *La Vanguardia* a tancar el seu article quinzenal. Tot per seguir respirant l’aire de les seves estimades peixeres. Per això vull veure en el fet que tingués el vessament cerebral als pocs minuts d’haver sortit del diari la darrera de les capritxoses casualitats amb les quals sovint, a en Huertas, el destí li picava l’ullet.

Militant del periodisme compromès

MARC ANDREU
Periodista

Josep Maria Huertas, empresonat pel franquisme, va ser més que un símbol de la llibertat d’expressió. Va ser també més que un referent com a fundador del Grup Democràtic de Periodistes i degà del Col·legi de Periodistes (però mai director d’un diari, perquè era massa incòmode per al poder). El llegat de Huertas va fins i tot més enllà d’haver creat un gènere informatiu, el periodisme de barris; d’haver relligat Barcelona, periodisme, història i quotidianitat popular en una vuitantena de llibres; i d’haver treballat en equip i fet escola, els *huertamaros*.

La seva jove i combativa forma d’entendre la professió als anys 60 i 70 va ser enterrada per gairebé tothom en democràcia i és menys tinguda encara ara. Huertas, no obstant, la va mantenir i reivindicar en posar un títol guevarista a les seves memòries: *Cada taula, un vietnam*. També va deixar retratada tota una

Huertas a la redacció d’El Periódico, el 1984.

generació quan el 2006 va titular *El plat de lleties* una història del periodisme de la transició. Sense renunciar mai al rigor i a l’honestat en un ofici en el qual s’ha de dubtar de qui només invoca l’objectivitat -“Hi ha tantes veritats com punts de vista”, deia ell-, Huertas

va fer del periodisme un compromís (professional, social, humà...) lligat a la seva vida.

Fill d’un periodista franquista que el va deixar als 11 anys amb la mare, va néixer a l’Eixample però es va formar en els ambients de l’obrerisme catòlic i l’associacionisme del Guinardó i el Poblenou. No és estrany que, abans de treballar a *El Correo Catalán*, *Tele/Expres*, la Diputació, *Diari de Barcelona*, *El Periódico*, *Avui* i *La Vanguardia*, debutés a mitjan anys 60 a *Signo* i que li oferissin dirigir *Juventud Obrera*, revistes catòliques censurades per Franco. Com tampoc és estrany que dirigís *Orifloma* o la revista del Poblenou *Quatre Cantons*. Ni que, poc abans de morir, publicés a la revista de la FAVB, *La Veu del Carrer*, una biografia de Juan Antonio Samaranch que li havien cen-

surat altres.

Huertas defensava que un periodista honest i rigorós pot militar socialment o políticament igual que hi ha periodistes esportius que són socis del Barça. Ell va ser fundador i actiu membre de l’Associació de Veïns i

D’ell van dir que era un cas inviable; socialista de partit, comunista de sindicat i anarquista de cor

l’Arxiu Històric del Poblenou. I crític militant socialista fins que als 80 va deixar el PSC, entre altres motius, perquè es criticava la militància sindical a CCOO. Aquest esperit del periodista compromès a la vegada amb l’ofici i amb el món que ha d’explicar és el seu principal llegat.

La Barcelona dels treballadors

ANDREU MAYAYO

Catedràtic d'Història (UB)

S'havia vestit de festa major, amb la corbata inclosa. Feia goig i traspuava un aire de felicitat i de satisfacció ben poc dissimulada. Per fi l'Acadèmia el tenia present fent-li l'honor d'impartir la lliçó inaugural del curs 2006-2007 a la nova seu de la Facultat de Geografia i Història de la Universi-

Huertas va rebre per fi el reconeixement dels historiadors professionals en impartir la lliçó inaugural del curs 2006-2007 a la Facultat de Geografia i Història, al cor del Raval

Barraques de Montjuïc, als anys 60, on vivia gent treballadora.

JOSEP MARIA HUERTAS

tat de Barcelona ubicada al cor del Raval. Per a l'autor del llibre *Obrers a Catalunya*, el manual de capçalera del moviment obrer català des dels seus orígens fins a la mort de Franco (1840-1975), allò era com rebre el "Doctor Honoris Causa"; si més no, el reconeixement dels historiadors professionals pels quals tot sovint s'havia sentit bandejat.

Amb una presidència atapeïda d'autoritats -l'Alcalde de la ciutat, el rector, la Degana...- i una Aula Magna plena de gom a gom, el periodista Huertas Claveria va confessar la seva passió per la història i va deixar constància del seu agraïment als professors Josep Fontana i Josep Termes,

sense oblidar-se, és clar, de Casimir Martí, el pioner en l'estudi del moviment obrer del segle XIX. El periodista tafaner, meticulós i buscaraons, va parlar de les relacions estretes del barri amb els estudis universitaris. D'un barri popular, on havien tingut lloc les primeres grans vagues dels treballadors

barcelonins.

Huertas fins i tot va aconseguir que paressin orella el grup d'estudiants preocupats per fer sentir la seva veu en benefici del seu company detingut per uns incidents en una casa okupada. Explicava amb tota mena de detalls la vaga general que durant deu dies del

mes de juliol de 1855 va parilitzar la ciutat. Una munió de gent es va passejar pel barri darrere d'una bandera vermella amb la inscripció: "Asociación o Muerte. Pan y Trabajo", la qual, finalment, va ser clavada a la plaça del Pedró. La bandera fou retirada per les autoritats, però davant la protesta pujada de to de la multitud, un regidor va decidir retornar-la al seu lloc. Era el cèlebre urbanista Ildefons Cerdà. També prop d'allí, a la cruïlla del carrer de la Cadena i Sant Rafael, li van reventar el cap a Salvador Seguí, *el noi del sucre*, el capvespre del 10 de març del 1923. L'any 1974, Josep Maria Huertas va publicar el primer recull de materials per a bastir la biografia del dirigent sindical més important del segle XX.

La família del periodisme

Si els treballadors eren la seva gent, els periodistes eren la seva família, a la qual va dedicar, en solitari o amb Carles Geli, estudis ben documentats i força atrevits, com palesa la seva darrera aportació *Una història de "La Vanguardia"* (2006), que ens ofereix noves dades i ens obre noves portes de recerca força estimulants. Així mateix, de valenta i higiènica es pot qualificar també la seva visió crítica sobre el periodisme i la transició a Catalunya, amb un títol bíblic: *El plat de llençols* (2006).

Kiosk

La suerte de ser huertamaro

Eugeni Madueño

La Vanguardia, 5 de març de 2007

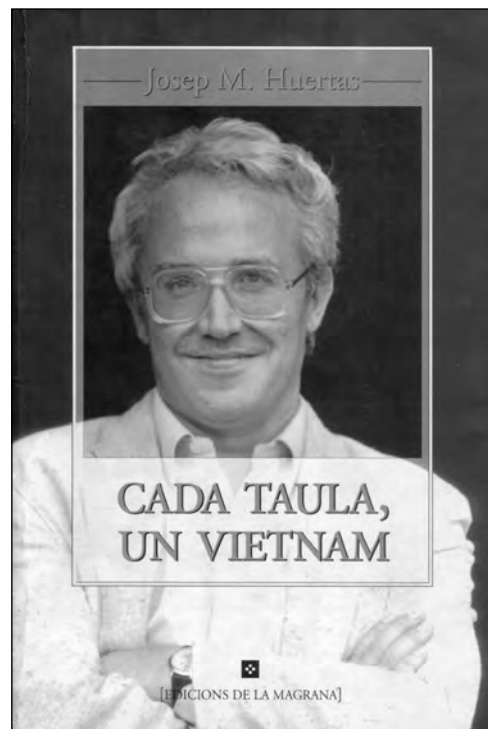
Ser huertamaro fue, en la época en que creíamos en las revoluciones, todo un honor. El neologismo lo inventó - también - el sagaz Joan de Sagarra, a principios de los setenta. Era un trasunto de los tupa-maros en boga en la época y definía a los periodistas que trabajaban a las órdenes de Huertas en la revista *Oriflama*. El término perduró y años después sirvió para identificar a los reporteros que trabajábamos con Huertas creyéndonos su periodismo de calle, combativo, carente de tonos grises, aliado de las clases subalternas a las que cantaba Raimon y, todo hay que decirlo, en consonancia con la época, también un poco demagógico. Trabajábamos sin medios, a un promedio de página por reportero y día, explotados, y, en la época en que el diario fue propiedad de Sebastián Auger, sin cobrar durante meses. Pero éramos jóvenes, teníamos vocación, nos parecía que estábamos ayudando a cambiar la sociedad, y disfrutábamos hasta la extenuación practicando el que mucho antes de que lo dijera García Márquez ya sabíamos que era el mejor oficio del mundo.

Huertas ha ejercido de maestro de periodistas. A él le debo mi primer trabajo en un diario serio, el *Tele/ eXpres*, que compartía propiedad y edificio con

La Vanguardia. Sabía formar equipos de gente entregada, a los que contagiaba su entusiasmo y también sus angustias. Como jefe ejercía de amigo y de tirano a la vez, en función del día y de los temas que lleváramos entre manos. Alternaba los consejos y las reuniones amicales tipo revisión de vida con golpes de genio por los que luego pedía perdón siempre. Aún recuerdo el día que le tiró el teléfono a

Sabía formar equipos de gente entregada, a los que contagiaba su entusiasmo y también sus angustias

una compañera. Su carácter impulsivo y entregado modeló su magisterio profesional. Tenía la valentía de decir siempre lo que pensaba, a menudo sin medir las consecuencias. Entre ellas, ocho meses y 20 días pasados en la Modelo. En la profesión deja adversarios y amigos de por vida. La amistad, como el amor, tiene una lógica extraña. Querer a Huertas es como que-

rer a un país. O a un equipo de fútbol. Es imposible dejar de quererlos. Fue ese sentimiento hacia su persona y el reconocimiento a su trabajo y trayectoria profesional lo que impulsó a la dirección del diario

a ofrecerle colaborar en *La Vanguardia* cuando lo jubilaron prematuramente en el periódico en el que trabajaba. Fue un placer -el cierre de un círculo, en cierta manera- sentirlo de nuevo tantos años después escribiendo a mi lado, el comentario inadecuado siempre a punto, mientras mordisqueaba un bocata y sorbía ruidosamente su tetrabrik de frutas. El viernes pasado llegó a la redacción para escribir el artículo quincenal que ha de publicarse mañana martes. Se recuperaba de una segunda intervención quirúrgica y venía cansado y preocupado. Me hizo las dos preguntas de siempre: a) "Ets feliç?", y b) "Encara t'aguanta la teva dona?". Luego hablamos de Arceli, su mujer, y de sus dos nietas. Dijo que estaba cansado, que no se encontraba bien, que le exasperaba pensar que hubieran de practicarle otra intervención. Josep Carles Rius le acompañó a coger un taxi. A mitad del recorrido decidió ir a urgencias del hospital Clínic. Pero el derrame cerebral corrió más que el taxista. "Los sentimientos son más densos que el agua", escribió en la dedicatoria a sus amigos del libro de memorias *Cada taula, un Vietnam*. Luego reprodujo una frase de Blai Bonet que hoy se revela su mejor epitafio: "Vaig descobrir que la felicitat són els altres".

La mala jeia del poder

MARIA FAVÀ

Fa de mal dir que l'amic era un superdotat. Però és que ho era. I malgrat tenir una intel·ligència superior, dots de comandament (i això que era una bellíssima persona), en poques i breus ocasions va ocupar càrrecs de responsabilitat perquè va tenir sempre una pèssima relació amb el poder. Era massa directe, massa mosca colonera, no es callava res i de se-

En poques i breus ocasions va ocupar càrrecs de responsabilitat perquè va tenir sempre una pèssima relació amb el poder

guida esdevenia una molèstia. Ara alguns dels qui el van putejar en vida, han tingut les penques de fer panegírics. A veure si llegint es posen vermells.

Al Col·legi de Periodistes, del que va ser el degà els últims deu mesos de la seva vida, la candidatura perdedora no li va posar gens fàcil, van intentar que no fos candidat i la campanya electoral va ser un infern. En part perquè consideraven que el Josep Maria

ja era vell i el seu periodisme estava passat de moda i també perquè creien que els nacionalistes eren ells i la candidatura de Huertas era la "sociata".

A *El Periódico* va tenir la seva última nòmina. Antoni Franco el va anar arraconant (i mira que era difícil) i van acabar acomiadant-lo d'una manera que el Josep Martí Gómez ha qualificat "d'indigna". De l'última època de *El Periódico* recordo una dura conferència de premsa -que va ser dura gràcies a ell- sobre el 22@ que presidia el tinent d'alcalde Xavier Casas. I tot i que sempre em va assegurar que apreciava molt Casas, de qui deia que era molt treballador, a aquestes preguntes del Huertas el van posar taquicàrdic, li van sortir els colors i se li va inflar la vena del coll.

Del *Diari de Barcelona* el va fer fora l'Enric Sopena seguint les directrius de l'Ajuntament que aleshores era el propietari del diari; a *Oriflora* va tenir discrepàncies notables amb Jordi Pujol, que n'era l'amo, i el *matx* el va acabar guanyat l'Agustí Pons; al *Tele-eXpres*, Manuel J. Campo li va dir a la cara que la seva època ja havia passat, que deixés pas a la nova generació i a continuació es va quedar amb el bastó de comandament. La tardor passada Campo va donar el primer pas per fer les paus; també amb Jordi Pujol va compartit bona companyonia aquests últims mesos en la Fundació Paco Candel.

IGNASI R. RENOM

Joep Maria Puyal, Josep Maria Huertas i Quim Monzó, a la seu del Col·legi de Periodistes.

Cap dels dos tenia ja poder.

Del PSC va sortir defraudat, després d'una curta militància, quan li van fer cas zero alhora de confeccionar les llistes electorals per a les segones eleccions municipals de la democràcia i es va valorar més ser de l'aparell del partit que

conèixer la ciutat.

Quan va sortir de la presó l'abril del 1976, tot i que mentre era a la trena tothom parlava d'ell i es va convertir en un referent, cap empresari no li va voler donar feina i es va passar una llarga temporada treballant per a la Diputació.

Com recorda el Martí Gómez, el J.M.H.C. era un especialista en frotre's en merders. Perquè per a ell el periodisme "no fou mai un ofici de servei als poders influents o un escriure per a l'adulació i la dissimulació", com diria l'amic i bisbe Joan Enric Vives.

Kiosk

A reveure, amic

Gerard Maristany i Albert Musons
L'*Independent de Gràcia*, 9 de març de 2007

A tots els qui desconfieu de veritats oficials i reclameu algú que expliqui sense embuts les coses. A tots els qui exigiu un nou periodisme que no cal inventar de nou, perquè és tan vell com l'honestedat. A tots els qui creieu que un senzill butlletí de barri pot esdevenir un arma carregada de democràcia. A tots els qui necessiteu

A reveure des de la convicció que les notícies no arriben soles i si ho fan són veritats oficials

PEPE ENCINAS

Huertas era un defensor de la premsa pobra.

que el periodisme sigui militant, des de la llibertat, però militant. A tots i totes els qui aquesta setmana esteu de dol, volem recordar amb vosaltres en Josep Maria Huertas.

L'homenatge des d'aquestes pàgines és ben pertinent, perquè potser sense en Josep Maria, no existirien. Corria el 1978 quan dos estudiants van anar a cercar el veterà periodista per demanar-li consell sobre una publicació

gracienca que pretenien impulsar. "No sabeu on us fiquen.. però feu-ho, si us plau", va dir ell. Aquella frase estimulante va ser la primera empenya per al naixement de la revista *Carrer Gran*, que podríem considerar com l'àvia de les pàgines heroiques de l'actual

L'Independent. Sí, heroiques, no hem exagerat l'adjectiu.

En Josep Maria sabia com de difícil és tirar endavant un projecte de premsa de barris. Però hi creia, hi creia profundament, i va fer-hi contribucions de gran importància. Sota el seu impuls, la Di-

putació de Barcelona va accedir a crear un servei d'ajut a la premsa comarcal; per iniciativa seva, la premsa local de tot Catalunya va començar a organitzar-se a partir d'un transcendent congrés celebrat l'any 1981; i gràcies a ell, existeixen els premis Tasis-Torrent, tot un estímul per a la *premsa pobra* que lluita dia a dia per dignificar les seves pàgines. Ell les seguia habitualment, i solia citar-les en els seus articles.

Com a periodista, en Josep Maria Huertas tenia clar que no es podia informar des de la còmoda barrera de la distància, sinó des de la mateixa arena del contacte directe.

Per això, no només es va comprometre amb la premsa de barris, sinó amb els barris mateixos. I va contribuir decisivament en la reivindicació dels temes locals a les pàgines dels grans diaris on, amb ell, tantes vegades, barri i notícia eren sinònim.

A reveure, mestre. Des del bell mig del carrer, on vas tenir sempre la teva taula de redacció; des del convenciment que les notícies no arriben soles, i quan ho fan, és perquè són veritats oficials; des de la profunda convicció que un altre periodisme és possible, i que els que així ho creiem som avui legió. Des del record emocionat, a reveure, amic.

Apunta't al nou curs!

Preinscripció

Curs 2007-2008

A partir del 10 d'abril s'inicia el període de preinscripció escolar per accedir al nou curs. Recorda que disposaràs de les següents dates per apuntar els teus fills i garantir-los l'accés als centres docents de Catalunya.

Educació infantil, primària i secundària obligatòria	del 10 al 20 d'abril
Batxillerat i cicles formatius de grau mitjà	del 14 al 25 de maig
Cicles formatius de grau superior	
<i>General</i>	del 5 al 12 de juny
<i>Provenints de les proves d'accés de 2007</i>	del 5 al 15 de juny
Ensenyaments d'arts plàstiques i disseny	del 14 al 25 de maig
Llars d'infants	Consulteu el vostre ajuntament

Més informació a
www.gencat.cat/preinscripcio

 012
www.gencat.cat
Establiment: 0,33€ - Costat: 0,05€
Tarificació per segons. IVA INCLÒS

**Generalitat
de Catalunya**

-Jaume Fabre
Periodista i historiador

“Huertas va inventar el barcelonisme de la gent”

Una entrevista de Marc Andreu

El periodista i historiador barceloní Jaume Fabre es pregunta si serà capaç d'escriure llibres amb algú altre que no sigui el seu amic i parella professional durant prop de 40 anys: Josep Maria Huertas. Recorda que s'entenen gairebé sense dir-se res i que havien escrit algun volum de *Tots els barris de Barcelona* estant Huertas a la presó. Altres llibres, de la trentena que van signar junts, els van fer “literalment a quatre mans”. Mort d'un vessament cerebral i no d'un atac de cor, com els amics li pronosticaven en broma, Fabre diu que el que va matar Huertas fou la seva capacitat de treball, l'activa vida social i un etern esperit jove.

“Hauria d'haver-se fet a la idea que ja no tenia 30 anys”, resumeix Fabre. I fugint del tòpic dels qui diuen que va ser feliç “morint al peu del canó”, just després de lliurar el seu últim treball periodístic, admet que Huertas hagués preferit viure més anys. Potser per això, més que com a periodista, historiador o expert en Barcelona, prefereix que el recordem com a veí i persona generosa, gens vanitós d'unes sensibilitats, capacitats i projecció pública que compara amb les de l'Ernest Lluch.

— Huertas va ser sempre un home de barri?
■ Sí, però més enllà del Poblenou on vivia. És interes-

‘Huertas descobreix el món polític, social i de barri al Guinardó dels primers 60’

sant veure com Huertas, nascut a l'Eixample, fill d'un periodista feixista —que, a més, els va deixar, a la mare i a ell, ben aviat— i que es va posar a treballar a la fàbrica Vespa, va fer el salt vers el periodisme i una sensibilitat social, catalanista i cristiana progressista. La clau està en la parròquia de la Mare de Déu de Montserrat i el Guinardó dels primers anys 60 —el que descriu Juan Marsé a les seves novel·les, prop de Can Baró, el Carmel i de nuclis de barraques com el de Francisco Alegre. Allí va des-

DANI CODINA

Jaume Fabre.

cobrir Huertas el món polític, social i de barri. El nacionalisme li descobriria després Manuel Ibáñez Escofet, que com a subdirector de *El Correo Catalán*, i després director de *Tele / eXprés*, li va fer de pare.

— Què hi feia, ell, al Guinardó on us va conèixer?

■ Perseguint una novietat que li va donar carabasses va entrar en contacte amb gent del Cercle Catòlic del Guinardó: amics amb cognoms com Caldentey i Renom que conservaria sempre i que fins i tot utilitzaria de pseudònim. A la parròquia on més tard funcionarien multicopistes antifranquistes i per on passarien capellans com Prieto i Rigol —futurs alcalde de Cornellà i president del Parlament, respectivament, Huertas va dirigir la revista *Atalaya del Guinardó*, un grup de teatre amateur, i fins i tot cine. Jo, que amb 17 anys provenia de l'escoltisme, el vaig conèixer el 1965. Recordo perfectament el dia: amb 27 anys i vestit amb pajarita, Huertas rodava amb una càmera de Súper 8 una escena de cine a les escales de la parròquia, on un paio amb gavadina i gani-vet perseguia una noia.

— Com va passar de veïns a parella periodística?

■ No recordo bé com va anar, però ell sempre explicava que jo li vaig comentar un dia que volia fer periodisme mentre el meu pare em volia fer estudiar per farmacèutic. En Huertas em va

‘Tot i l'olfacte periodístic pesava més la seva sensibilitat humana’

animar a acabar la segona promoció de l'escola de periodisme de l'Església i em va fer entrar a *El Correo*. Aleshores iniciar-se en un diari era fàcil, no com ara. Ell em va recomanar a l'Ibáñez Escofet i al director, l'Andreu Rosselló, per fer les guàrdies de nit a la redacció. Allí va ser on vam contactar amb periodistes ja polititzats com Joan Anton Benach i Rafael Prades i on Huertas es va inventar el periodisme de barris.

— Va inventar el periodisme de barris?

Retrat El primer ‘huertamaro’

■ Va idear una sèrie de reportatges sobre barris per publicar a les pàgines de huecogravat de *El Correo* quan encara la paraula *barri* tenia una connotació negativa i ni tan sols les associacions de veïns, a l'empara de la llei d'associacions de 1964, havien agafat empenta. Com una manera de descobrir el país fent un periodisme diferent, Huertas es va inventar un barcelonisme que no era el de costums i tradicions que fins aleshores feia el Sempronio. Va crear el barcelonisme de la gent, dels barris, de les associacions. La clau rau en la seva capacitat per patir pels altres i, més enllà del Guinardó, en la relació amb el Paco Candel, que li va descobrir la misèria de Montjuïc, on vivien 50.000 persones en una ciutat de barraques.

— El vostre primer llibre, amb Josep Martí Gómez, va ser precisament *El Montjuïc del segle XX*.

■ El Huertas no m'ho va reconèixer mai, però va ser una obra clau. En especial per la part que ell va fer, una descripció cabdal, carrer per carrer, de com es vi-

‘Com a historiador era més meticulós que molts acadèmics’

via als barris de barraques de la muntanya. Va descobrir la vida de la gent treballadora.

— Per descobrir-ho, què és més important: l'olfacte periodístic o la sensibilitat social?

■ En el seu cas, la sensibilitat humana. I això que d'ell es destaca que era un gran periodista, amb un nas extraordinari. En l'últim article a *La Vanguardia*, el que va lliurar el dia que va morir, hi havia un exemple clar: explicava qui era l'Ildefonso Suñol que ara va de mecenes d'art. Huertas estava entre la mitja dotzena de periodistes de Barcelona que recordaven que Suñol era l'especulador immobiliari que va construir la ciutat satèl·lit de Cornellà, el barri de Sant Ildefons. Però és que, a més, va comprovar que és també el fill del president del Barça, de cognom Sunyol, que van afusellar els franquistes. Vet aquí el periodista que ho relacionava tot! Quin nas!

— Alguns l'acusaven de poc rigorós i pamfletari.

■ Són dues imatges d'ell que, objectivament, no són certes: no era destraler, sinó molt meticulós treballant —potser no tant en estil literari, a l'hora d'escriure—, i no barrejava opinió i informació, tot i que era vehement expressant opinions personals o en actes públics. Ibáñez Escofet ja va recalcar en un pròleg que la qualitat de Huertas era que no barrejava mai opinió i informació. Sense negar el dret a fer interpretació, ell mateix així ho va defensar a la seva tesina, *El periodista, entre la indefinició i l'ambigüitat. Evolució d'un*

Jaume Fabre fa 25 anys que viu a Girona, “el millor barri de Barcelona, com diu un gironí de pro com el Ramon Alberch”. Aquest i la resta de barris els va recórrer pam a pam amb en Huertas, a qui va conèixer el 1965 i amb qui va fer desenes de llibres i va treballar a *El Correo Catalán*, *Oriflama*, *Tele / eXprés* i *Diari de Barcelona*. Té un record especial dels 70, quan cada taula era un vietnam i ell, el primer *huertamaro*. Amb Huertas, alguns diumenges d'aleshores compartien tertúlia a casa de l'Ernest Lluch. Fabre lamenta que gent “d'una categoria especial” com ells desapareguin. I cita Fabià Estapé: “Espanya no canviarà fins que no morin Carles Sentís i Manuel Fraga”. Franquistes que aran van de demòcrates. Com en Samaranch, a qui Huertas va fer un perfil publicat al *Carrer 100* però abans censurat per una editorial. Prova que el país i la ciutat no han canviat del tot. Però una mica sí. Gràcies a gent com en Huertas i en Fabre.

concepte professional entre dos segles. Caldria repassar tots els articles, però com a mínim en els llibres no barreja gèneres. I tan meticulós era amb les dades, fins i tot obsessiu en documentar els peus de foto, que una de les coses que el divertia més era descobrir errors en les obres d'altres. Sobretot si eren patums universitàries que el miraven per damunt de l'espatlla. En aquests casos els escrivia una carta amical amb les correccions que, normalment, era resposta amb odi etern.

— Admets que éreu “imprudents”. Per què?

■ En Huertas era molt poc polític. Sense pèls a la llengua. I això ens va crear, sobretot a ell, problemes i enemics. L'últim episodi van ser les eleccions al Col·legi de Periodistes, que va acabar guanyant. Ell, que va fer tot el que va voler a la vida menys dirigir un diari, va acceptar el repte de ser degà segurament perquè mai el van deixar ser director. No li vaig sentir dir mai, però estic segur que era així. I qualitats

‘Li van marcar més algunes traicions i la jubilació que els 8 mesos de presó’

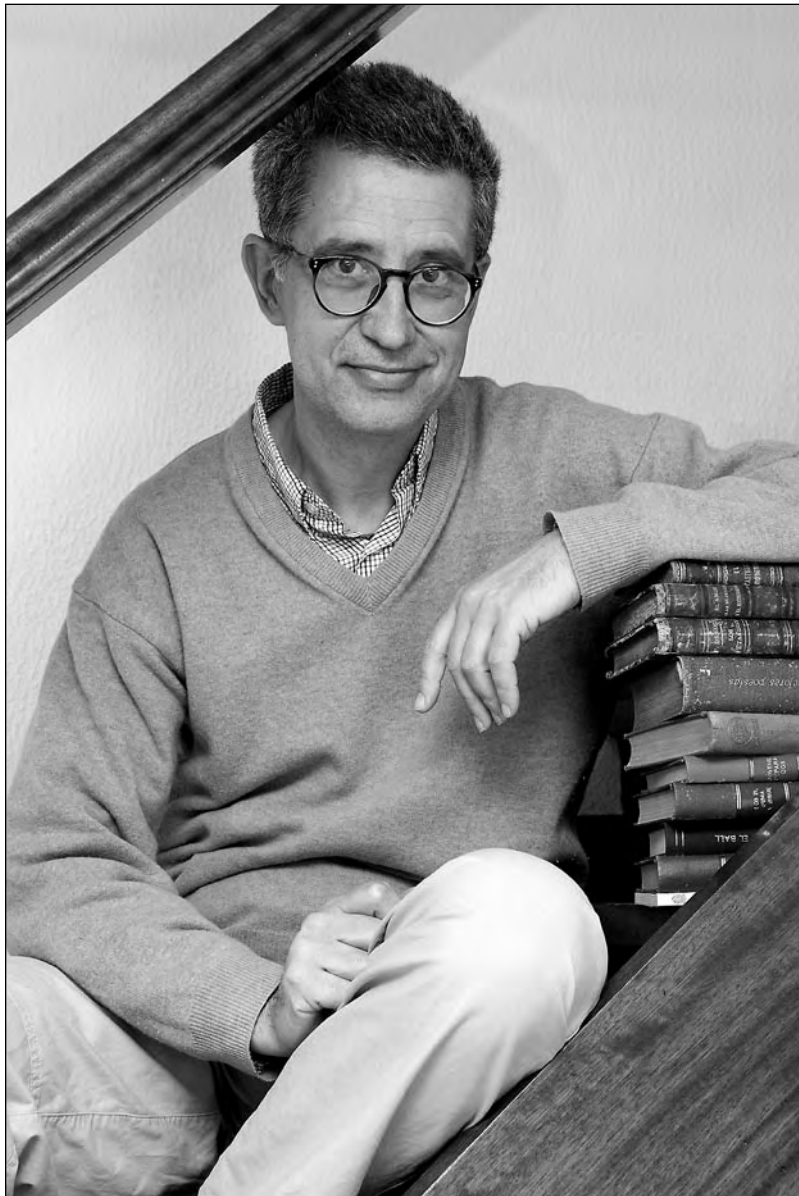
per dirigir un diari les tenia amb escreix. Si no hi va arribar mai, tot i ser subdirector del *Diari de Barcelona*, va ser per qüestions polítiques.

— La seva marxa del *Diari de Barcelona*, abans d'*Oriolama*, després de *El Periódico* o quan el 1980 va quedar a l'atur en tancar *Tele/eXprés* i ningú li volia donar feina són episodis que el van marcar més que els vuit mesos de presó?

■ N'estic segur. Tot i que l'experiència de la Model el 1975 i 1976 devia ser realment dura, amb un fill de mesos a fora, en va treure amistats com el Rata i El Vaquilla. A les redaccions on va treballar, en canvi, hi va deixar mitja dotzena de persones que van arribar a alguna cosa gràcies a ell però que van abusar de la seva confiança i el van traïr. Això i la jubilació, que no va acceptar, li van fer més mal que no pas un caràcter explosiu que els qui el coneixíem no vèiem com un defecte. Jo no m'hi vaig enfadar mai, i això que l'anècdota que el Huertas, malhumorat, llençava cendres contra els companys de redacció, la vaig viure en primera persona a *El Correo*.

— L'altra assignatura pendent, a part de dirigir un diari, va ser tenir un títol universitari?

■ No, no tenia complexos. El vaig haver de convèncer perquè convalidés en llicenciatura el títol de periodisme. Li preocupava molt poc ascendir socialment o acadèmicament. I si va donar classes a la Universitat Ramon Llull és perquè li agradava el contacte amb la gent jove. Com

Jaume Fabre.

DANI CODINA

a historiador, ho era més ell, sense títol, que jo, que m'he doctorat. Era més meticulós que molts acadèmics que reproduïen sense contrastar errades d'alguns llibres. No és d'historiador la biografia del Noi del Sucre? O l'encara avui útil manual *Obrers a Catalunya*, fruit d'una idea de Casimir Martí? O la proscrita *Una història de La Vanguardia*, en la qual va documentar alguns directors del diari que ningú coneixia? I què

‘És gratificant veure com coses que has descobert ara són patrimoni de tothom’

són les seves troballes en el món de les escultures de Barcelona, inclòs el monument del doctor Robert amagat pels franquistes en un magatzem municipal? El que passa és que a l'hora de redactar obres de recerca, Huertas utilitzava el llenguatge periodístic, més divulgatiu, i els seus treballs són un híbrid que alguns acadèmics aprofiten sense citar-lo. Entre els pocs que el van valorar com a historiador ell reconeixia el catedràtic Horacio Capel, que diu que *La construcció d'una ciutat* és un treball d'una categoria extraordinària.

— Potser és que les vostres obres sobre Barcelona s'han socialitzat.

■ Dels treballs sobre Barcelona, és gratificant veure que hi ha coses que tu has descobert, o que en algun cas fins i tot t'has inventat, i que s'incorporen al saber popular com si fossin sabudes de tota la vida. El barri dels Indians, per exemple, me'l vaig inventar jo, que hi vivia i veia que els carrers tenien noms de ciutats de Cuba. Es va crear una associació de veïns amb el seu nom i després algú ha descobert que sí, que algun indià hi va viure. Ningú recordarà que el barri el van batejar en Fabre i en Huertas. Passarà com amb moltes de les històries de Joan Amades, que avui són patrimoni de tothom.

— Com se l'ha de recordar, doncs, en Huertas patrimoni de tothom?

■ Com va fer la florista del Poblenou el dia que en vam enterrar les cendres: era algú que feia vida de barri, anava a comprar al mercat i sempre tenia una paraula amable. La resta són qualitats extraordinàries com a periodista, historiador i activista, algunes genètiques i d'altres adquirides amb esforç i lluita, que a ell li agradava lluir però sense creure-s'ho. Cosa estranya en aquesta professió, no era vanitós, sinó molt generós. Fins i tot passant contactes o idees a companys. Però el que val és el record humà dels amics i veïns.

‘Anava als llocs; i, on no arribava el seu coneixement directe, feia servir l'històric’

M.A.

— Huertas va participar en més de 80 llibres. Quins en destacaries?

■ Una vintena els va fer ell sol. Una trentena els va fer en equip o en parella, sobretot amb mi. I la resta són aportacions o capítols d'obres col·lectives. Com a autor únic, destacaria les seves memòries, *Cada taula, un vietnam*; la biografia *El Noi del Sucre* i *Obrers a Catalunya*, que ell s'estimava molt perquè encara no existeix cap manual d'història del moviment obrer com el seu. El va fer amb molt d'amor, igual que la maleïda però molt útil *Una història de La Vanguardia*. De les obres en equip, destaco els dos estudis periodístics sobre *Destino* i *Mirador* que va fer amb en Carles Geli, el catàleg sobre 200 anys de premsa diària a Catalunya i la guia amb fotos de Pepe Encinas *50 vegades Barcelona*, que actualitza més enllà de l'Eixample i Ciutat Vella el mític *Barcelona pam a pam*. De les obres que vam fer els dos, a part del treball de barris —són diferents els vuit volums dels anys 70 dels quatre volums, més històrics, dels 90-, destaco *La construcció d'una ciutat* i l'actualitzat treball inèdit, només disponible en web, sobre el miler d'escultures que hi ha a Barcelona.

— Prolífic en periodisme i història, no ho va ser en literatura.

■ Tampoc va escriure de cine, una passió que va transmetre al seu fill Guillem, a qui va forjar com a documentalista i fotògraf cinematogràfic. A Huertas li hauria agradat deixar més producció literària. Va escriure

obres de teatre i alguna narració, però tot el que va aconseguir és un tercer premi d'un concurs literari de Tremp. Tant li agradava escriure, que fins i tot va fer una novel·la negra titulada *El nas del president* que no va trobar editor.

— Quin era el secret de tanta capacitat de treball?

■ Huertas no s'adonava de l'edat que tenia i portava el mateix ritme que quan tenia 30 anys. A mi em depassava: tenia nou anys més que jo i treballava el triple. No sé d'on treia la força ni la capacitat de treball. Recordo que pocs dies abans de morir el va anar a veure la meua filla —hiperactiva ella— i va tornar dient “el Huertas m'ha estressat”. No hi havia manera de frenar-lo. Tenia, a més, una vida social molt intensa, amb molta empatia. I treballava sense secretaris, ni representants, ni agent literari.

— Però treballava en equip. Com ho fèieu vosaltres dos?

■ De totes les maneres possibles, i amb l'ajut fotogràfic del seu fill Guillem i de Pepe Encinas. A la presó, ell es va aprofitar de la biblioteca de la Model, on hi havia l'impagable volum sobre Barcelona de la *Geografia de Carreras Candi*, per fer recerca bibliogràfica sobre els barris mentre jo, al carrer, feia el treball de camp. En condicions normals, però, ens repartíem la feina, els barris o els capítols i després posàvem en comú el material i revisàvem el que l'altre havia escrit. Un parell de treballs —el text d'un llibre de fotografies de Salvador Obiols i el volum sobre els mitjans de comunicació de

la *Història de la cultura catalana*— els vam fer literalment a quatre mans, escrivint per torns mitja hora cadascú. I en alguns casos, un o altre escrivia el llibre sencer i després el signàvem els dos, perquè així ens ho demanaven per contracte.

— Al final del vostre llibre-entrevista *Diàlegs a Barcelona*, de 1986, deies: “Allà on no ha pogut arribar el nostre coneixement directe, hi hem intentat arribar amb el coneixement històric. És molt clar que el periodisme i Barcelona són les dues coses que coincidim a estimar”. Com vau configurar aquest trinomi Barcelona-periodisme-història?

■ Em refiava del meu coneixement directe de la realitat de cada barri, de la gent i del teixit associatiu, i d'una memòria prodigiosa que amb ell s'ha perdut. I, efectivament, on no arribava el coneixement directe, ho feia l'històric. La seva biblioteca i arxiu sobre Barcelona —es gastava una fortuna en llibreters de vell, però no per afany de col·leccionista, sinó d'utilitat documental— és extraordinària. Però era un negat per a la informàtica i no tenia res indexat. Ho ftenia tot al cap i en agendes manuals que renovava cada any. A banda de, per algunes coses, la Maria Favà, ¿qui ens queda després que la Maria Eugènia Ibáñez també deixés de fer informació de barris? En Huertas no conduïa, ni anava en bici, ni nedava. Però caminava molt per Barcelona i feia el que ja no fan ni els periodistes joves: anar als llocs. Avui, a banda de Josep Martí Gómez, cap gran periodista no sap què és agafar el metro.

Què fas aquest diumenge?

**RUTES GUIADES
PER MONTJUÏC**

PER A TOTES LES EDATS

Vine a les passejades
guiades de Montjuïc.
Coneix els espais naturals
del Parc (4.8Km de recorregut)
i gaudeix de les millors
vistes de la ciutat!

INFORMACIÓ I RESERVES:
Tel: 93 426 20 89

B:SM
Natura i Lleure

Ajuntament de Barcelona

Coneix el nostre litoral

El Centre d'Estudis del Mar de la Diputació de Barcelona us ofereix la possibilitat d'aproximar-vos a la realitat mediambiental del nostre litoral a través d'uns itineraris guiats per a grups organitzats

- El medi a les viles costaneres
- El Foix, un riu mediterrani
- La franja litoral, un medi fràgil
- Els recursos del mar
- El paisatge a l'entorn del Garraf
- Regeneració i recuperació d'espais litorals

en medi ambient, fem un bon equip

 **Diputació
Barcelona**
xarxa de municipis

www.diba.cat/mediambient

Diputació de Barcelona. Centre d'Estudis del Mar
Passeig Marítim, 72. 08870 Sitges. Tel. 938 945 154. cem@diba.cat

El bus s'adapta a tu i a la ciutat.

Gràcies a la renovació d'un terç de la flota, tots els busos de Barcelona estan adaptats per a persones amb mobilitat reduïda. I, a més a més, es mouen amb gas natural, per reduir la contaminació a la ciutat. Una raó més per agafar el bus.

Tots Movem Barcelona

Parc central de pedra

Interessant dossier que aborda l'impacte de desenes d'obres en la muntanya de Montjuïc. Obres importants en número i volum que es plantegen sense la deguda participació, com denuncia l'article d'Ana Menéndez. Josep Maria Montaner i Zaida Muxí analitzen l'impacte d'aquestes actuacions des del punt de vista de

l'urbanisme. Ricard Fernández ho fa sobre la mobilitat. Oriol Granados planteja interrogants sobre la defensa del patrimoni de la muntanya i Mercè Tatjer la posa en relació amb la ciutat des d'una perspectiva històrica. Jordi Díaz i Sergi García ens parlen sobre jardins i valors naturals. Els nous col·laboradors del Grup CT

plantejaran des de la més pura heterodòxia un ramell d'idees per a la modernització de Barcelona i s'estrenen en aquest número dedicat a Montjuïc. En aquesta ocasió fem una excepció i reproduïm pel seu interès a mode d'introducció un article del nostre col·laborador Eugeni Madueño publicat a *La Vanguardia*.

DOSSIER

Montjuïc en obras

Eugeni Madueño
Periodista

Montjuïc està patas arriba. En la muntanya hay en marcha una docena de obras de gran impacto urbanístico. Se reforma -sólo 14 años después de renovarla- la fachada del Estadi; siguen incipientes las obras el Museu de l'Esport -aunque el cartel de la puerta dice que se acabarán este mes-; se construyen el Camí dels Cims, dos aparcamientos, el hotel Miramar, cuyo entorno privatiza un espacio hasta ahora público... Según el Ayuntamiento, estas obras se hacen para acercar la montaña de Montjuïc a la ciudad. Pero algunos sospechan que es al revés. Cada vez se hace más ciudad y se recorta más montaña.

Así que los planes municipales en marcha para conseguir que "barcelonins i barcelonines" continúen viendo Montjuïc "com a parc central de la ciutat" no acaban de convencer ni a los ecologistas ni

Aunque según el Ayuntamiento las obras se hacen para acercar Montjuïc a la ciudad algunos sospechan que cada vez se hace más ciudad y se recorta más montaña

a vecinos de los barrios limítrofes, que han dado la voz de alarma sobre "el preocupante descenso del número de ejemplares de cernícalos en el acantilado del Morrot" y la proliferación de obras en la montaña. Un paseo matinal - y soleado- con la pianista Ana Menéndez, presidenta de la asociación de vecinos de la Satalia -un barrio situado entre la montaña y el Poble Sec-; Eduard Durany, el biólogo que propuso y logró reintroducir el halcón peregrino en Barcelona, y el ambientólogo Sergi Garcia, me permite objetivar esos temores. Accedemos a la montaña por lo que fue Can Tunis, el barrio adosado al

ACTUACIONES EN LA MONTAÑA	
OBRAS EN CURSO O RECIENTES:	
Passeig dels Cims	16.300.000 euros
Remodelación telefèric	14.000.000 euros
Fachada del Estadi	9.800.000 euros
Museu Olímpic	8.200.000 euros
Depósito de aguas freáticas	1.000.000 euros
Restauración jardines de Miramar	2.027.180 euros
Remodelación plaza Carlos Ibáñez	1.771.384 euros
Restauración jardines de Costa i Llobera (inicial)	3.000.000 euros
Urbanitzación Parc de la Primavera (inicial)	2.383.032 euros
Parc de Neteja Zona Sud	3.611.000 euros
Restauración jardines Mossèn Cinto Verdager	1.400.000 euros
Fachada Palau d'Esports	300.000 euros
Teatre Grec: obras en la antigua cantera	
Remodelación barrio del Polvorí	
Asfaltados recientes:	
- Jardines del Port Romà	
- Passatge Bateries	
- Camino de Tres Pins	
Remodelación calle de Can Clos (eliminando zona verde)	
OBRAS PREVISTAS INMEDIATAS:	
Cubierta del Palau Sant Jordi	420.000 euros
Jardines del Tir al Vol	1.700.000 euros
Aparcamiento Forestier y escaleras mecánicas	12.000.000 euros
Aparcamiento Margarida Xirgu	
Residencia de día Tres Pins- ASPACE	
Edificaciones sobre isla verde entre el Cementiri i fábrica Santiveri (MPGM de La Marina)	
Nueva fábrica de ataúdes (Serveis Funeraris)	
Nuevo Museu del carruatge (S. F.)	
Substitución edificaciones antiguas c/ Negrell, Vila i Gavaldà, Esparver	
ESTÁN EN ESTUDIO:	
Ampliación Estadi Serrahima	
Ampliación Camp Pau Negre	
Ampliación Museu Arqueològic	
Ampliación Institut Cartogràfic	

cementerio que ejerció durante años de supermercado de la droga del que ya no queda vestigio alguno. Tampoco de la escuela Xavó-Xaví.

Cruzamos la vía del tren que comunica el puerto con el mundo y alcanzamos la base del acantilado del Morrot tras superar la entrada a la vieja fábrica de los Rivière, un nombre que yo no logro disociar del periodismo progre. Eduard Durany aparca su coche en una explanada sembrada de montoncitos de escombros que los camiones trasladan desde las obras del faro, y en seguida monta el telescopio que nos permite ver en vivo y en directo una de las tres familias de halcones peregrinos que viven en Barcelona -las

otras dos parejas tienen sus nidos en la Sagrada Família y en la torre Macosa de Poblenou.

Eduard se siente tutor de unas rapaces que ponen en jaque la proliferación de palomas y gaviotas en la ciudad, y que pudieron retornar al espacio urbano gracias a la complicidad del entonces concejal verde Pep Puig. Ese mismo año (1999) se produjo otro hecho destacable, el descubrimiento por parte de Eduard Durany y del ambientólogo Sergi Garcia de una veintena de parejas de cernícalos (*Falco tinnunculus*) que anidaban en las oquedades del acantilado del Morrot. Es a sus pies donde nos hallamos ahora, conmocionados al ver como vuelan sobre

nuestras cabezas, describiendo círculos amenazadores y cayendo en picado sobre un aligot -una rapaz de mediano tamaño depredadora de ratones- que prefiere retirarse antes que plantar batalla para seguir hibernando en estos riscos llenos de alimentos que protegen de los aires del norte a los cruceros de lujo que atracan en nuestro puerto. La existencia de una colonia de cernícalos en el Morrot fue recibida por el Ayuntamiento con alborozo. Hoy mismo el alcalde Hereu se felicita de tener en Barcelona la segunda colonia más importante de Europa de estas aves. Una colonia que desde el 2005, cuando se llevó a cabo el desvío del Llobregat, no ha dejado de disminuir. "El alejamiento de los campos de cultivo, donde los cernícalos capturan ratones y musarañas, ha provocado la drástica reducción de parejas", dice Sergi Garcia. De veinte a doce. "El tipo de gestión urbanística realizado en Montjuïc tampoco ayuda al mantenimiento de estas colonias de aves", insiste.

El sueño europeísta

De la gestión urbanística se queja Ana Menéndez, la presidenta de la asociación de vecinos de la Satalia, quien sueña ilusamente con una Barcelona que haga de Montjuïc el Tiergarten berlinés, el Bois de Boulogne parisiense o el Central Park neoyorquino. Promotora del Centre d'Estudis de Montjuïc, agrupación de profesionales que comparte idéntico sueño urbanístico-europeísta, Ana desconoce la capacidad autodestructiva de la gasiveria catalana. Pensaba que éste era un país culturalmente nordeuropeo y ahora se horroriza al constatar que lo que delimita nuestra ambición urbana es el ladrillo y el cemento. "No entiendo -dice- que un depósito tan necesario y útil como el que recoge las aguas freáticas que se bombean desde el subsuelo del Liceu, y que han de servir para regar la montaña, se construya afectando la muralla del castillo". Lo del depósito -un inhóspito cubo de cemento encastado en el paisaje- es una más entre la docena de actuaciones urbanísticas que se llevan a cabo en la montaña.

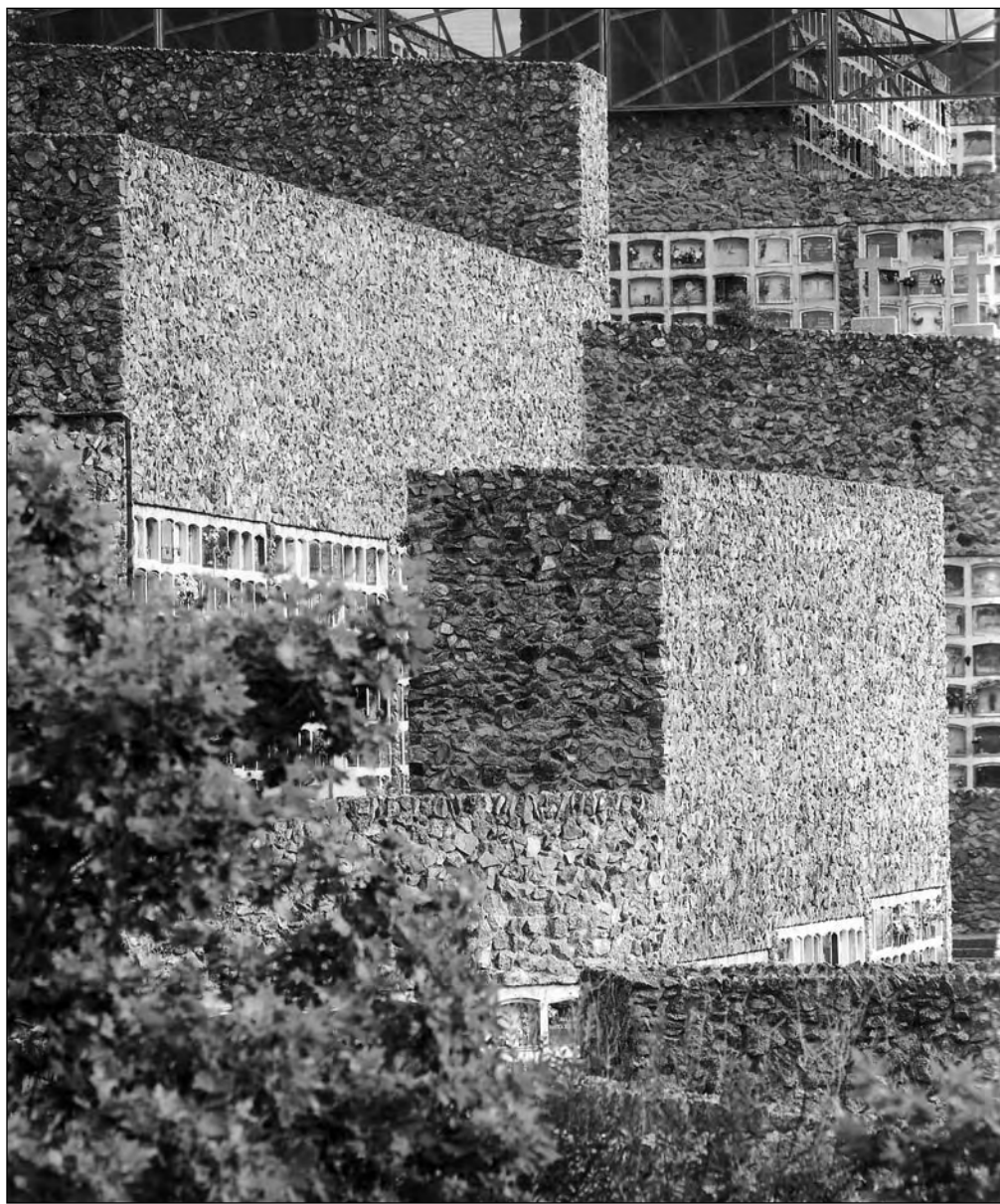
Participació virtual en un pla d'usos

Ana Menéndez

Secretària del Centre d'Estudis de Montjuïc i presidenta de l'AV de La Satalia

A l'entorn del Pla d'Usos de Montjuïc existeix un, fins avui, estrany procés participatiu. El 24 de juliol de 2006 l'Ajuntament de Barcelona iniciava el tràmit d'exposició pública del Pla, presentat com a Modificació del PGM de Montjuïc, publicant les Normes de Participació al BOP, sense comunicar-ho a ningú. La data, a punt de començar vacances d'estiu per a molta gent, es pot considerar com a significativa. D'ençà fins al dia d'avui encara no s'ha fet oficialment públic que hi hagi cap procés participatiu endegat, fet greu, ja que suposa l'incompliment de les pròpies normes publicades. Es dona la circumstància que pocs dies abans se li havia plantejat la pregunta a la Sra. Imma Moraleda, regidora del districte de Sants-Montjuïc, i dos dies després se li preguntava al Sr. Ricard Fayos, director tècnic d'urbanisme, en el curs d'una reunió. En tots dos casos la resposta va ser que estiguéssim tranquils: se'ns comunicaria qualsevol novetat relacionada amb el Pla d'Usos, que comptaria amb un procés participatiu en el marc d'un temps suficient per debatre'l a fons i perquè tothom pogués elaborar les seves propostes i discutir modificacions, com s'havia fet en altres processos. A la vista de com s'han desenvolupat alguns d'emblemàtics, com Can Ricart, contínuament denunciats per la manca de transparència i la poca voluntat de veritable diàleg mostrada per part de l'ajuntament, no podíem deixar d'estar com a mínim inquietos.

Aquest Pla d'Usos de Montjuïc, redactat pels arquitectes Àngel Martín i Pasqual Mas, sota encàrrec de B:SM, empresa gestora de Montjuïc des de la tardor de 2004, havia estat presentat per primer cop als operadors de la muntanya el dia 18 de maig de 2006, (en el marc d'unes reunions periòdiques que, per cert, s'han deixat de mantenir des d'aleshores) trobant-se, en el torn obert de paraules, amb no poques crítiques dels assistents, per la projecció turística subjacent i la clara intenció urbanitzadora, obrint nous i importants eixos i considerant Montjuïc com a sòl susceptible d'admetre major construcció d'equipaments. Pocs dies més tard, el 24 de maig, alguns responsables municipals feien una segona exposició al Poble Sec davant d'alguns representants veïnals, llimant el discurs i reduint la informació que havia estat donada en la sessió anterior. De la pluja de consideracions i reflexions dels que van intervenir en prendrien bona nota, incorporant totes les que feien referència al valor històric i natural de la muntanya com a discurs propi a un document que encara no se'ns havia mostrat, un discurs que queda totalment buit de contingut en mantenir en la part propositiva, tot i que molt poc definides, les mateixes intencions urbanitzadores. Es decidia, així mateix, la modificació del perímetre d'actuació del Pla, deixant fora -es diu que de moment- tots els barris que estan inserits a la pròpia muntanya: Can Clos, el Polvorí, Font de la Guatlla i la Satalia, tot i que són barris sobre els que s'estan portant a terme actuacions urbanístiques importants. La decisió va coincidir amb una demanda que pràcticament totes les associacions de veïns i entitats de segon grau del districte de Sants-Montju-

ARXIU

Montjuïc des d'una altra perspectiva: els voltants del cementiri.

ïc van adreçar a l'ajuntament amb motiu de la "Barcelona dels barris": la d'establir un òrgan de gestió integrada de la muntanya, amb participació de les entitats dels barris que hi limiten, que va obtenir com a resposta un "No correspon a la present proposta". Alguns havíem començat

Des que es va iniciar el tràmit d'exposició pública del Pla d'Usos de Montjuïc al juliol de 2006, no s'ha fet oficialment públic que hi hagi cap procés participatiu

a demanar documentació escrita des del primer dia de presentació del pla d'usos; els ajornaments -"en dues-tres setmanes en podreu disposar"- es van anar succeint, fins que, cansats d'un reiterat incompliment municipal allargat durant mesos, vam sol·licitar la intervenció de la FAVB, que reclamaria una reunió a través de la Taula d'Urbanisme. De la reunió, mantinguda el 23 de novembre, sortíem amb

el compromís que ens farien arribar un document (que encara trigaria un mes) i, en paraules dels Srs. Ramon Massaguer i Oriol Clos, es donava per començat el procés participatiu i es passaria a constituir una comissió de seguiment, un cop rebuda resposta de la FAVB, fruit de l'estudi de la documentació. Aquesta documentació va arribar tot just abans les vacances de Nadal -de salt en salt, ja s'havia passat un semestre-. Al gener, la FAVB va demanar d'ampliar-la, ja que la rebuda, un Volum I, fa referència contínuament a uns Annexos dels quals no es disposava; també va fer una proposta de comissió de seguiment: l'ajuntament encara no ha atès cap de les dues qüestions.

Mentrestant, el 13 de març es presentava el Llibre blanc de Montjuïc a la Sala Oval del MNAC, amb posta en escena de "gran ocasió", sense escatimar en despeses i en un context marcadament pre-electoral; una part del llibre, l'última, dona veu als arquitectes del pla d'usos i presenta esquemàticament alguns extractes del projecte sense que hagi estat aprovat -és fàcil interpretar la publicació com una legitimació del projecte-; nombrosos personatges de la nostra ciutat també són convidats a donar la seva opinió sobre la muntanya: no sabem fins a quin punt han tingut accés a informació dels plans de futur. A alguns que hem consultat els hem facilitat nosal-

tres la documentació de què disposem, havent comprovat que no la coneixien.

El passat 3 d'abril el Centre d'Estudis de Montjuïc i la FAVB organitzaven una Taula Rodona a l'Ateneu Barcelonès sota el títol "Montjuïc, muntanya perduda?" amb la intenció d'obrir allò que pensem que ha de ser un debat públic obert i transparent amb tota la ciutadania sobre el futur de la muntanya de la ciutat. En aquesta ocasió, Ricard Fayos assistia representant l'ajuntament en l'acte, i respondria a la pregunta plantejada de en quin moment del procés participatiu ens trobem: "Als inicis". Als inicis estem des del mes de maig de 2006, però sense que hi hagi ni definició clara del procés, ni calendari, precisió sol·licitada a la qual el Sr. Fayos va evitar respondre. L'Eva Fernández, presidenta de la FAVB, conclou l'acte resumint les inquietuds plantejades a l'entorn del respecte pels valors tant històrics com naturals de la muntanya de Montjuïc, amenaçats des de fa temps, i desitjava que s'endegés un veritable procés participatiu que respongui als interrogants oberts.

No s'ha parlat encara, i convindrà fer-ho perquè necessàriament tracta el futur de Montjuïc, d'un altre Pla d'Usos: el del Castell, que ha estat encarregat a Ramon Folch, i del que no ha transcendit encara res. Tot i així, s'ha d'entendre que tots dos plans d'usos són projectes fruit de diferents encàrrecs i que abasten qüestions relacionades però diverses. Pendants de la cessió definitiva de l'ús del Castell, el projecte de fer-ne un Centre per a la Pau estarà íntimament lligat al del Passeig dels Cims, encarregat al mateix equip d'arquitectes. A la vista dels efectes urbanitzadors que aquest està suposant, amb dràstica eliminació de superfícies verdes i proliferació de formigó en rampes i escales, alguns ja tremolem.

I potser caldria plantejar alguns interrogants més que poden ajudar a avançar en la candent qüestió de la participació ciutadana: "¿Qui determina què és una informació adequada i suficient? ¿Com se seleccionen els participants perquè l'elecció sigui justa i no manipulada? ¿Com s'estableixen les regles del diàleg? ¿En quina mesura han de participar els polítics i els experts per no influir excessivament en el resultat de la consulta? ¿Què fem amb els veïns que no tenen temps o no volen participar? ¿Quin valor té l'opinió de persones poc informades però a les quals també afecta l'assumpte? ¿Quines propostes són rellevants i com interpretar-les i integrar-les en els plans previstos?" Tots aquests són interrogants que transcriu literalment d'un interessantíssim article de José Luis Ramírez González, "La Participación Ciudadana en los Países Nórdicos", publicada en la revista digital *Scripta Vetera*, ja el 1992, però de summa actualitat a la nostra ciutat, com també ho és l'article d'Horacio Capel "El debate sobre la construcción de la ciudad y el llamado 'Modelo Barcelona'" publicat a *Scripta Nova*.

Alguns ja fa temps que fem propostes per a Montjuïc i, per ser d'interès públic, esperem molt sincerament que puguin prosperar. Animem des d'aquí tota la ciutadania a fer veritablement seu aquest espai privilegiat i a reclamar i participar d'un debat del tot necessari i urgent.

Montjuïc, l'acròpolis parcel·lada

Josep Maria Montaner i Zaida Muxí

Arquitectes

El Pla d'usos del parc de Montjuïc, presentat per l'Ajuntament de Barcelona el juliol del 2006 i pendent de ser aprovat, no fa més que legitimar l'evolució que ha seguit el parc al llarg de les darreres dècades, com a lloc d'oci i de turisme i com a reserva per anarhi construïnt edificacions, sense afrontar els seus tres problemes més greus: l'excessiva subdivisió, la problemàtica relació amb els barris contigus i la gradual amenaça a una part de la seva memòria i dels seus valors mediambientals.

Havent estat durant segles reserva de vestigis arqueològics i geològics, lloc de control militar, pedrera per nodrir de construccions la ciutat, plataforma de camps de cultiu i indret de boscos espontanis, a principis del segle XX Montjuïc es va convertir en l'alternativa per ser creadora de símbols i gran contenidor per a la ciutat. Tant els projectes d'exposició, la d'Indústries Elèctriques anunciada per al 1917 i la Internacional del 1929, com el sistema de jardins esglaonats, projectats per Jean-Claude Nicolas Forestier i Nicolau Maria Rubió i Tudurí, tenien una certa idea unitària de ciutat noucentista que, mitjançant un sistema de plataformes a l'aire lliure, que s'anaven relacionant per escales i eixos d'aigua, permetia disposar de les reserves de verd, de museus i d'emblemes necessaris a la naixent metròpoli del segle XX.

L'inici de la fragmentació

És a partir de la dictadura i del "porcionisme" que es va iniciar l'ús intensiu de la muntanya, com espai per ser urbanitzar a poc a poc, com a parc per a equipaments d'oci, per ser explotat i fragmentat amb les fires, les atraccions i el Poble Espanyol com a recinte tancat. Ja s'apuntava l'ús fragmentari i tematitzat que fins avui s'ha anat emfasitzant. El projecte de Josep Lluís Sert per a la Fundació Joan Miró, que es va situar sobre una plataforma amb un alt mur de contenció que destrossava la continuïtat dels jardins Laribal de Forestier i de Rubió i Tudurí, no va fer més que afavorir la fragmentació de la muntanya. El procés no es va aturar amb l'Anella Olímpica dels Jocs de 1992, amb la seva torre de telecomunicacions no ope-

El Pla d'Usos no fa més que legitimar l'evolució que ha seguit el parc les darreres dècades com a lloc d'oci i turisme i reserva per construir edificacions

rativa, ni amb totes les intervencions que han anat subdividint encara més el que era aquesta reserva biològica i geològica.

L'última gran operació que desvirtua el sentit de Montjuïc és l'hotel de luxe a Miramar, legitimant la privatització d'un dels seus enclavaments més privilegiats per la seva situació i per les vistes sobre el port de Barcelona. El caràcter públic de la muntanya, encara que estigui tan parcel-

ARXIU

Montjuïc no ha resolt la problemàtica relació amb els barris veïns, com el Poble Sec.

lada, queda aquí eliminat per l'apropiació d'aquest lloc per a ús exclusiu d'una elit.

Per això, si Montjuïc és un bon mostrari d'arbres, plantes i ocells, des dels cactus dels jardins Mossèn Costa i Llobera fins a la flora de la Mediterrània al Jardí Botànic passant per la colònia de xoriguers al Morrot, també ho és de tots els repertoris possibles de valles, murs, tanques, jardineres que barren el pas, separacions, divisions i fronteres.

Un altre problema no resolt és la inadequada accessibilitat, que afavoreix el recorregut de vehicles privats i d'autobusos turístics, i la manca d'una bona infraestructura de transport públic, de la qual la principal insuficiència n'és l'etern endarreriment de la línia de metro que hauria d'unir el centre històric amb el Palau Nacional, fent menys inaccessible el MNAC.

No solament això, sinó que segueix sent pràcticament inexistent la connexió per a vianants amb els barris veïns. De fet, manca un pla de mobilitat integral, que tingui molt més en compte els recorreguts a peu des dels barris propers que les rutes turístiques rodades. Això és palès en les dificultats d'accessibilitat des del Poble Sec o des d'altres nuclis urbans que queden separats de Montjuïc per forts desnivells i per àrees abandonades i perilloses.

El nou pla d'usos no enriqueix la qualitat de vida i d'equipaments quotidians dels barris propers com Can Clos, el Polvorí, la Font de la Guatlla, Satalia i el Poble Sec, ja que no potencia relacions en el sentit més ampli.

I això enllaça amb la tercera qüestió;

La excessiva subdivisió, la relació amb els barris colindants i l'amenaça a part de la seva memòria i valors ambientals són problemes no resolts

la gradual amenaça a les pervivències biològiques i patrimonials de la muntanya, que estan poc mantingudes i que acumulen deixalles; els penya-segats del Morrot, l'estany de la Foixarda, el camí de l'Esparver o una part dels camins històrics utilitzats pels veïns, que han anat essent retallats, desfets o esborrats, són indrets d'alt valor mediambiental no prou protegits.

En aquest sentit el Pla d'Usos no va

molt més enllà de posar ordre a l'estat de la qüestió actual, deixant constància d'alguns dels guanys aconseguits, com el Jardí Botànic o el nou telefèric, i proposant una sèrie d'actuacions que no semblen prou encertades, com definir més façanes i accessos a la muntanya o reforçar un nou Passeig F que el travessa, a més del ja existent Passeig K i del projectat i en obres Camí del Cim que va dels jardins de Miramar, passant pels jardins Joan Brossa, el Mirador de l'Alcalde, les muralles del Castell i el Jardí Botànic fins al Mirador del Migdia. Tot això no sembla que pugui resoldre cap de les tres tendències negatives que fins ara dominen a la muntanya, sinó que, més aviat, les segueix afavorint: la fragmentació, divisió i privatització, que augmenten; les dificultats de relació i d'accessibilitat amb els veïnats propers, que no són tingudes en compte; i la protecció dels espais d'interès natural i arqueològic, que segueixen amenaçats.

Un parc, en definitiva, que té poc de parc i més d'urbanització tota parcel·lada i molt construïda; que hauria de ser declarada reserva natural parcial en les zones d'interès prioritari, al Morrot i al voltant del castell, per garantir el manteniment de la seva diversitat de fauna i flora

El almacén de restos arquitectónicos y el plan de usos de Montjuïc

Grup CT (Paseantes Observadores)

Idees heterodoxes per a la modernització de Barcelona

La aprobación del plan de usos de Montjuïc va a obligar, probablemente, a la reestructuración de la plaza de España, con el fin de facilitar el acceso a la montaña. Seguramente será necesario desmontar la fuente que está en el centro de la misma, operación que viene exigida también por las transformaciones que dicha plaza está experimentando.

En efecto, la fuente neobarroca de Jujol está hoy totalmente fuera de contexto. Ni se encuentra en diálogo con el moderno edificio del Hotel Plaza, y no lo estará tampoco, por lo que se sabe, con la nueva comisaría que se va a construir. Por si fuera poco, se trata de una obra de la época de la primera Dictadura, cuyo recuerdo convendría borrar de la ciudad.

Ante una posible desaparición de dicha fuente creemos que debería insistirse ante las autoridades municipales sobre la conveniencia de numerar debidamente las piedras, como se hizo en su momento

Ciudadans contemplant Montjuïc al 1842 (gravat).

con el puente de Molins de Rei, antes de que sean almacenadas en el depósito que existe para estos monumentos. En dicho depósito se encuentran también los restos de la fachada del edificio de los Infants Orfes, situado en la calle Elisabets y que fue desmontada para la construcción de la plaza ante el MACBA, el pilón de la fuente de la plaza de Sant Agusti Vell, así como probablemente las medallas y cuadros de la herencia que dejó a la ciudad el astrónomo Comas y Solá.

Con vistas a la nueva imagen de la Plaza de España, tal vez convendría aprovechar la remodelación futura y derribar el antiguo edificio que se conserva en el chaflán entre la calle de Sants y la Gran Vía, resto de una vieja construcción de la época de la Dictadura, y que tan mal compagina con las nuevas construcciones de esa importante encrucijada. Nuestra ciudad merece una imagen que acabe de modernizar ese lugar y muestre su nuevo papel en el mundo globalizado.

Truca si vols treure profit d'un habitatge que tinguis buit.

Si no sabeu a quina porta heu de trucar per aconseguir informació sobre els ajuts que la Generalitat de Catalunya ofereix per rehabilitar i després llogar habitatges que tingueu buits, **truqueu al 012** o entreu a www.mediambient.gencat.net.

Aproveiteu per concertar una cita i assabenteu-vos de tot, perquè ara us podem ajudar a treure el millor profit d'un espai que no feu servir.

012

ADIGSA
Generalitat de Catalunya

Generalitat de Catalunya
Departament de Medi Ambient
i Habitatge

Un gran patrimoni de la ciutat

Oriol Granados

President del Centre d'Estudis de Montjuïc

El valor patrimonial de Montjuïc en el sentit més ampli del terme és inqüestionable, per si mateix i per tot allò que conté acumulat en forma de restes, traces i construccions, resultat de la continuada acció de l'home. Una rica herència determinant del propi origen de la ciutat.

El primer valor és paisatgístic. Per la seva posició geogràfica, aquesta elevació aïllada, arran de mar d'uns 173 m., i una forma tan singular -la vessant costanera tallada per una falla i un declivi suau cap a l'interior- ha estat i és un element de referència de prop i de lluny per a tots aquells que eren i que venien tant de l'interior com per als navegants que recorrien les costes de l'occident mediterrani. Un veritable símbol geogràfic, imatge inseparable i alhora identificadora del paisatge, retratada en documentació gràfica i cartogràfica des dels segles XV i XVI.

Ara es creen barreres constructives al seu entorn que determinen una frontera urbana i la massa edificada de grans equipaments fa desaparèixer aquesta imatge i valor identificatiu.

Un altre element patrimonial deriva de les seves característiques geològiques. Abans del naixement de la ciutat, fou un punt triat per l'home per obtenir la matèria primera per fer els seus estris: el jaspi que aflorava entre les capes de gres. Més tard, la qualitat de la pedra, el gres, serví per materialitzar les construccions de la ciutat. Cal afegir les argiles, les terres refractàries i també la gran quantitat de fòssils, història de la seva formació.

El patrimoni arqueològic és notable, però poc conegut. Un gran taller a l'aire lliure per explotar el jaspi a partir de l'any 9.000 a.e. es localitza a la vessant de Morrot, entre el castell i el far. Petits episodis d'etapes del neolític i del bronze es van trobar sota el Mirador del Migdia i en un punt de la vessant NE. La muntanya, però, juga un paper essencial a l'època ibèrica, un moment de gran moviment comercial marítim fenici, púnic i grec. La vessant de SO, es converteix en una zona portuària amb grans magatzems excavats al terra i dipòsits per abastir d'aigua els vaixells. L'etapa romana dona a la muntanya un ple aspecte rural, amb explotacions agrícoles: les vil·les i les seves necròpolis. Però també representà l'inici de l'explotació sistemàtica de la pedra per bastir les muralles, cases, edificis públics, mausoleus funeraris, escultures de la Colònia Barcino.

L'arqueologia de Montjuïc, no obstant, és una assignatura pendent. No hi ha plans de recerca. Si imprevisió, davant de tot el moviment de terres que es fan. Els treballs realitzats amb anterioritat varen posar al descobert un seguit de testimonis que, en previsió de la realització de molts projectes urbans i arquitectònics, han de ser excavats en extensió i, al mateix temps, deixar àrees de reserva arqueològica intactes per a estudis posteriors. Resta una part molt important de la muntanya per treballar-hi. Tot l'entorn del turó del Castell de Port, zona que es veu afectada per noves edificacions entre els carrers dels Ferrocarrils Catalans i Mare de Déu de Port. Igualment, la vessant marítima SE, lloc on els testimonis paleontològics i

DANI CODINA

Un caprici ha convertit el restaurant catalogat de Miramar en un espantall.

arqueològics de diferents èpoques formen un continu des de l'extrem de llevant fins arribar al límit del cementiri. Coincideix amb una de les zones biològicament més riques i geològicament més significativa. Per això hauria de considerar-se del tot

L'important valor patrimonial de Montjuïc cal posar-lo en evidència mitjançant una veritable política racional i no d'àmbit turístic massiu

una reserva en el sentit ample del terme, on el far pogués tenir una funció de centre d'interpretació.

Des de principis de l'edat mitjana es mantingué l'ocupació dispersa, propietats de diferents ciutadans, entre els quals són també presents els jueus, una part de la ciutadania de Barcelona. Aquesta comu-

nitat, ocupà una plana de l'extrem E per ubicar-hi el seu cementiri que finalitzaria a finals del s. XIV després dels luctuosos esdeveniments de 1391. Els treballs arqueològics realitzats en diferents moments han posat en evidència la seva importància i significació, per la qual cosa ha estat demanada la declaració de Bé Cultural d'Interès Nacional, Lloc Històric.

El caràcter estratègic de Montjuïc no va passar desapercebut i es basteixen torres i fortificacions, entre les quals cal destacar una torre de guaita, representada en gravats del s. XVI, la qual al llarg dels segles es convertirà en castell. Els episodis militars dels segles XVII i XVIII consoliden l'estructura que podem considerar més potent de la muntanya, el castell, delimitat per les àrees polèmiques. La seva gran força i el caràcter simbòlic que adquirí, lligat a episodis de mal record, no invaliden el seu valor com obra d'enginyeria militar. Cedit controladament a la ciutat el 1960, espera ara un nou ús i funció que resta desconeguda, de moment, per a la ciutadania. Cal esperar, com a Bé Cultural d'Interès Nacional que és, que les intervencions que es duguin a terme per a la seva adequació, no siguin d'ordre tan cruent com les realitzades per enquir recentment un dipòsit d'aigües

freatiques dins un bastió i la construcció de la voluminosa terminal del telefèric per conduir grans masses de gent al seu nivell i interior.

Durant totes les etapes històriques es mostra una gran relació entre la població i la muntanya: la riquesa de fonts, les ermites atreuen la ciutadania durant molt de temps, el que donà origen a costums i tradicions, fets que cal valorar com a ric patrimoni immaterial. Alhora, tota aquesta activitat i vida consolidà un conjunt de testimonis com són els camins de diferent entitat que enllacen la ciutat amb les diferents parts de la muntanya. Malauradament part d'aquesta xarxa viària històrica no es té en la deguda consideració al moment de planificar els nous projectes i desapareix o s'inutilitza, com ara la part inferior de la carretera del castell.

A les primeres dècades del segle XX té lloc una gran intervenció: l'Ajuntament compra sistemàticament propietats per tal de crear el gran projecte d'enjardinament de la muntanya i per a la construcció d'edificis per ubicar l'exposició de 1929. Montjuïc queda enllaçat definitivament al teixit urbà. Una gran avinguda amb grans recintes als costats que condueix a un gran fons escenogràfic: el Palau Nacional. El conjunt de jardins dissenyats per Forestier amb la col·laboració de diferents arquitectes com Rubió i Tudurí, constitueix una de les grans herències: els jardins històrics. Cal lamentar la privatització d'una part del de Miramar i la conversió, per un pur caprici, del restaurant catalogat, projectat per Ramon Raventós el 1926, en un espantall.

Finalment, els diferents pavellons, obres de caràcter efímer de les quals resten importants testimonis originals i la recreació del pavelló alemany de Mies van der Rohe. Totes aquestes edificacions residuals han pres valor afegit en convertir-se en contenidors culturals, com a museus, presidits pel Museu Nacional d'Art de Catalunya, al Palau Nacional. El Museu Arqueològic de Catalunya al Palau de les Arts Gràfiques que espera llargament la seva reforma. També la Ciutat del Teatre al Palau de l'Agricultura. Caixaforum s'insereix en el complex fabril modernista de Casarramona. D'altres han estat fets d'obra nova, com la fundació Joan Miró i el recent Museu Olímpic i de l'Esport.

Però, també cal tenir present un teixit residencial de característiques molt singulars com ara els barris de la Satalia i de la Font de la Guatlla que, sens dubte, avui constitueixen un patrimoni residencial, qualitat que no li confereixen exclusivament les edificacions singulars catalogades que contenen, sinó el seu propi conjunt i la bona gradació que suposen en el pas entre el dens teixit urbà i el parc.

Finalment, cal esmentar l'Anella Olímpica del 92, amb l'estadi rehabilitat com a capçalera que s'està monumentalitzant, conjunt amb pretensió de nous símbols d'un precari i efímer ús, altíssim cost de manteniment i barrera infranquejable en muntanya.

Valor en si mateixa no falta a Montjuïc, ni li calen més afegits. Únicament cal posar-lo en evidència, mitjançant una veritable política racional i de respecte, en mesura de ciutat i no d'àmbit turístic massiu d'operadors.

Breu repàs als transports de Montjuïc

Ricard Fernández

En els darrers anys, la muntanya de Montjuïc ha vist incrementada l'oferta de transport públic, amb una major cobertura territorial interior i majors connexions directes amb altres indrets de la ciutat. Ara bé, la presència del vehicle privat no ha deixat d'ésser significativa i cal observar quines funcions ofereix cada mitjà de transport públic i en quina mesura cobreix les necessitats d'accessibilitat a la muntanya.

El funicular de Montjuïc és un important i eficient sistema per arribar-hi ràpidament i còmodament. Inaugurat l'any 1928, efectua el seu trajecte entre les avingudes del Paral·lel i de Miramar. Amb els Jocs Olímpics de 1992 fou profundament remodelat i es va convertir en el més gran, ràpid i modern del món. Es pot definir com un sistema de transport de capacitat intermèdia, on la demanda de passatgers supera l'oferta donada per l'autobús, però alhora és inferior a la que oferiria el metro. Els punts forts a tenir en compte serien la rapidesa (36 km/hora), l'elevada tecnologia, la flexibilitat, la seguretat, la seva capacitat (8.000 passatgers/hora/sentit), l'accessibilitat, la integració urbana, un mínim impacte ambiental i la seva economia. L'any 2002, la integració tarifària el va convertir en una extensió més de la xarxa de metro, fet que va comportar una ampliació de l'oferta, passant a circu-

Són moltes les veus que haurien preferit reobrir el segon tram del funicular en comptes de reformar el telèferic, menys integrat al paisatge

lar tots els dies de l'any, i la utilització de tots els bitllets, passis i abonaments emprats a la resta de serveis de transport de l'àmbit metropolità de Barcelona. Mantenir l'actual elevat nivell de competència és l'objectiu que li cal assolir en els propers anys. Resulta interessant el suggeriment llençat per l'AV de la Satalia de construir d'un baixador al final del carrer Nou de la Rambla amb el passeig de l'Exposició, una actuació factible perquè la instal·lació d'una andana accessible amb ascensor hidràulic no resultaria complicada, ja que es podria aprofitar part de la plataforma que va deixar l'antic taller emplaçat a la sortida del túnel. A més, la línia 121 de Bus del Barri establiria correspondència.

Un pol oposat és el telèferic (el 3 d'octubre de 2004 va tancar les seves portes per sotmetre's a una profunda transformació ja enllestida), ja que la reforma portada a terme ocasiona un impacte visual molt agressiu, amb una arquitectura no integrada al paisatge, i a més continuarà esdevenint un transport d'oci amb una tarifa més cara en comptes d'un servei regular de passatgers que contribueixi a reduir una part dels usuaris del cotxe. Són moltes les veus que haurien preferit reobrir el segon tram del funicular fins al castell, pel seu respecte al paisatge i la

Funicular i telèferic, dos pols oposats en la manera d'entendre la mobilitat.

seva capacitat d'integració, essent alhora més econòmic i rendible.

D'altra banda a mig termini es planteja el perllongament de la L2 de metro fins a l'aeroport amb un túnel que s'endinsarà, per força, sota una part de la muntanya, i contempla dues parades situades pròpi-

Es toba a faltar un sistema racional que resolgui la mobilitat des d'una visió global i de gestió sostenible

ament dins el parc: davant la Font Màgica i en les immediacions de l'INEF, així com una altra a peu del parc, al carrer del Foc amb el passeig de la Zona Franca, amb connexió amb la futura L9. En termes de ciutat aquesta actuació resultarà molt positiva i necessària, però tindrà una funció més econòmica (connectar directament el centre de Barcelona amb l'aeroport i les fires de Montjuïc i Pedrosa, i aquestes entre si) que no pas social (connexions entre espais residencials i equipaments socials), si bé és cert que arribarà al cor de la zona dels equipaments

esportius més destacats.

Pel que fa als autobusos, malgrat la millora de la cobertura territorial, l'actual línia PM (Parc Montjuïc) de circumval·lació resulta del tot deficient en discórrer tan sols en un dels sentits, efecte de la manca de racionalitat que s'observa en el plantejament general del viari, que d'altra banda ocupa una superfície excessiva. Alguna línia hauria de donar cobertura a la històrica deficiència entre el Poble Sec i els barris de la Marina, així com resoldre que aquests nuclis residencials tinguin un accés més directe als equipaments esportius de la muntanya. Una solució viable seria l'aplicació de l'anomenat Pla de Reforma desenvolupat per Transports Metropolitans de Barcelona i l'Agència Local d'Ecologia Urbana, que contempla dues línies que travessarien Barcelona des de l'Hospitalet de Llobregat fins a Sant Adrià de Besòs per la muntanya de Montjuïc, amb uns traçats que resoldrien en bona part aquestes demandes. Les línies 79 i 141 serien les candidates perfectes a aquesta reforma. D'altra banda, les freqüències de pas resulten en molts casos insuficients per cobrir la demanda actual d'usuaris. Pel que fa al respecte mediambiental, avui dia s'aposta pels combustibles nets, i és per això que tant les línies 50, 55 i PM que s'endinsen dins

del parc, com les 13, 21 61 i 125 que ho fan de manera parcial o tangencial, haurien d'incorporar vehicles que funcionin amb gas natural.

Resulta significatiu que el transport turístic hagi estat el més reforçat darrerament, amb la incorporació de dues noves línies d'autobusos, amb inici i final a Colom i la plaça d'Espanya, que se sumen a la del Bus Turístic que ja circulava, oferta complementada pel trenet turístic.

Cada mitjà dels descrits sembla ésser fruit d'intervencions diferents, oportunistes en algun cas, i totes elles parcials, ja que continua havent-hi zones del parc on resulta imprescindible la utilització del vehicle privat. Es troba a faltar un sistema racional que resolgui la mobilitat des d'una visió global i que prengui mesures adients a la necessitat de gestió sostenible d'un espai verd de primer rang per a la ciutat de Barcelona.

En resum, cal que a la muntanya de Montjuïc quedi establert un transport públic que, per la seva oferta, es pugui pensar en xarxa, contribueixi a reduir l'ús del vehicle privat i combini una bona cobertura territorial amb la integració tarifària. Com a conseqüència, la millora de les connexions amb la resta de la ciutat mitjançant perllongaments seria puntual a causa del funcionament de l'efecte xarxa. Malgrat que cada sistema

Millorar la xarxa de camins per a vianants i implantar una xarxa inclús segregada per a les bicis ajudaria a la convivència i respecte en els desplaçaments

de transport, inevitablement, desenvolupa unes funcions exclusives pròpies per les seves característiques, és fonamental definir un sistema conjuntat on cada mitjà sigui un complement de l'altre. El respecte al medi ambient ha de quedar garantit amb vehicles que siguin respectuosos amb els espais naturals, que no generin contaminació, soroll o destrucció del paisatge.

Altres modes de desplaçament com elevadors, el sistema d'escales mecàniques i els itineraris marcats també resulten un bon sistema de mobilitat per a aquelles persones que optin per anar a peu. Millorar la xarxa existent de camins per a vianants que connecta els nuclis urbans fronterers a la muntanya com el Poble Sec, la Font de la Guatlla i la Marina, garantir que gaudeixin d'un bon manteniment i una correcta senyalització, contribuiria a aquesta major permeabilitat. Pel que fa a la bicicleta, Montjuïc ofereix una excel·lent possibilitat d'implantar una xarxa fins i tot segregada, imitant el model practicat pels Països Baixos, que no entorpeix ni als vianants ni als vehicles a motor i esdevé en aquest cas un sistema i un model de civisme i respecte entre els diferents modes de desplaçament que aprenen a conviure en pau i amb harmonia.

La muntanya i la ciutat

Mercè Tatjer

Historiadora

Montjuïc ha estat al llarg del temps una muntanya amb molts vessants físics i socials que li han fet aixoplugar una àmplia diversitat d'usos i activitats al servei de la ciutat i dels seus ciutadans.

De sempre fou un espai de treball agrícola, amb masies on sovintejaven els cereals amb els horts que han arribat fins avui, però també un espai artesanal i plenament fabril i industrial. Des de les més antigues explotacions de les pedreres amb els seus noms encara gravats en la toponímia d'indrets i carrers, o les petites explotacions de terres refractàries molt cercades pels primers fonadors de la ciutat. No s'han d'oblidar els prats d'indianes, les bòviles i les primeres indústries que ocuparen d'ençà mitjan segle XIX el peu de muntanya a tocar del Canal de la Infanta (La Auxiliar de la Indústria, després Can Farrero i avui les seves restes al centre cívic), o les més emblemàtiques empreses de finals del segle XIX i inicis del XX que situades en plena muntanya o a les seves vores varen donar feina a molt veïnat del Poble-sec i de Sants, alhora que representaven una important innovació tècnica (l'Arsenal Civil, Can Riviere, la central tèrmica, Butsems, Casarramona- avui Caixa Fòrum, Làmpades Z, entre d'altres). Fins fa poc, petits tallers i petites indústries s'ubicaven, sovint, en magatzems o als baixos de les cases properes de la França, la Satalia o les Hortes de Sant Beltran. Actualment, les diferents fires i activitats comercials dels palaus del recinte de l'Exposició creen a les rodalies de la muntanya nombroses ac-

Montjuïc ha estat de sempre espai de treball agrícola però també artesanal i plenament fabril o industrial

tivitats de restauració, a més de muntatge i construcció d'estands.

Montjuïc fou aixopluc d'una població que no trobava a la ciutat un habitatge digne a bon preu. Barraques i petites construccions ompliren la muntanya i crearen veritables barris, avui només en record documental i gràfic. Fou seu, també, de barris nous creats d'urgència social, o símbols de la caseta i l'hortet i del cooperativisme del primer terç de segle.

Escombraries i deixalles ocuparen part de la muntanya. Al segle XIX els dipòsits d'aigües fecals de la Mútua de Propietaris i arran d'inicis del segle XX quan FOCSA i d'altres empreses ocuparen sovint antigues pedreres amb abocadors sense control; algun d'aquests abocadors molt proper al nucli de Can Clos provocà episodis tristos com el dels dies 5 i 6 de desembre del 1971, quan a causa de les pluges es va produir un lliscament que destruï habitatges i pertinences i del qual pocs en guarden records tot i haver estat recollit, aleshores, en un documental en 16 mm de P. Corominas.

Montjuïc també ha estat la ciutat dels morts, i el Cementiri és la primera visió de Barcelona que es troba en arribar amb vaixell. En ell es guarden les despulles

d'un milió de barcelonins, entre tombes i panteons modernistes, senzills nínxols, i fins i tot en vistosos i ben acurats espais mortuoris.

No s'ha d'oblidar, tampoc, la seva funció com espai de recristianització quan a partir del segle XVI s'instal·laren noves ermites i capelles (Sant Ferriol, Santa Madrona, Sant Bertran...), en un afany de desdibuixar altres usos i costums.

Com a espai d'oci Montjuïc té també una llarga tradició institucionalitzada d'ençà de finals del segle XVIII, quan l'il·lustrat capità general Pérez de Herasti ordenà la Font Trobada. La Colla de l'Arròs, algunes finques d'esbarjo, les fontades, els berenadors, les glorietses amb els seus noms tan evocadors com la Walquiria, Gurugú. Juntament amb ells,

el tir al colomí, els passeigs, l'enterrament de la sardina, els banys de mar a peu de muntanya conformaren una llarga nòmina d'espais de sociabilitat popular tan intensa al llarg dels segles XIX i XX que es mantenen vius en la nostra memòria, alhora que els pocs que en resten formen part encara avui de la pràctica quotidiana d'esbarjo de molts barcelonins.

Montjuïc ha estat al llarg de molts segles un símbol militar i polític amb una fortalesa i les seves zones polèmiques que en limitaven les construccions i que era alhora guardiana de la ciutat, però que, també, fou presó i lloc d'ajusticiament en alguns moments. Cal recordar, també, la conversió del Poble Espanyol en camp de presoners durant la guerra civil, i fer memòria del palau de les Missions estrangeres que a la postguerra es convertí en espai de reclusió i de classificació de polítics, i després fou allotjament d'immigrants, transeünts, rodamóns, barraquistes i damnificats.

Espai d'esport amb l'Estadi i la piscina de l'Exposició del 1929, capdavanters de l'esport de masses i de la popularització de les seves pràctiques a casa nostra. Després d'ells, camps de futbol, i un seguit de centres de pràctica esportiva d'accés restringit han anat omplint en desmesura la muntanya.

La muntanya ha esdevingut espai d'art i cultura. D'una part, és destacable tant per la gran diversitat estilística de les seves construccions- veritable repertori d'arqueologia, arquitectura i escultura- com per les activitats teatrals i museus que aplega, i que creen una alta densitat de fluxos que sovint resulten difícils de compaginar amb

FLORENCE-CONSTANT BOURGEOIS DE CASTELET (AHCB)

Vista de Barcelona des de Montjuïc (1803).

la vida dels barris de la muntanya. Curiosament, cap dels museus o dels espais culturals no ens mostra d'una manera acurada la complexa història de muntanya així com la senyalètica cultural i patrimonial de la muntanya és del tot insuficient en no explicar adequadament els seus punts d'interès; en aquest sentit, és de lamentar que el Centre d'Interpretació i Acollida de la muntanya, que estava molt ben situat a la Font del Gat, s'hagi tancat.

D'altra part, la muntanya és seu de grups escolars de llarga tradició i capdavanters de la renovació pedagògica a casa nostra (Escola del Bosc, Escola Tres Pins...), sense oblidar centres educatius especialitzats

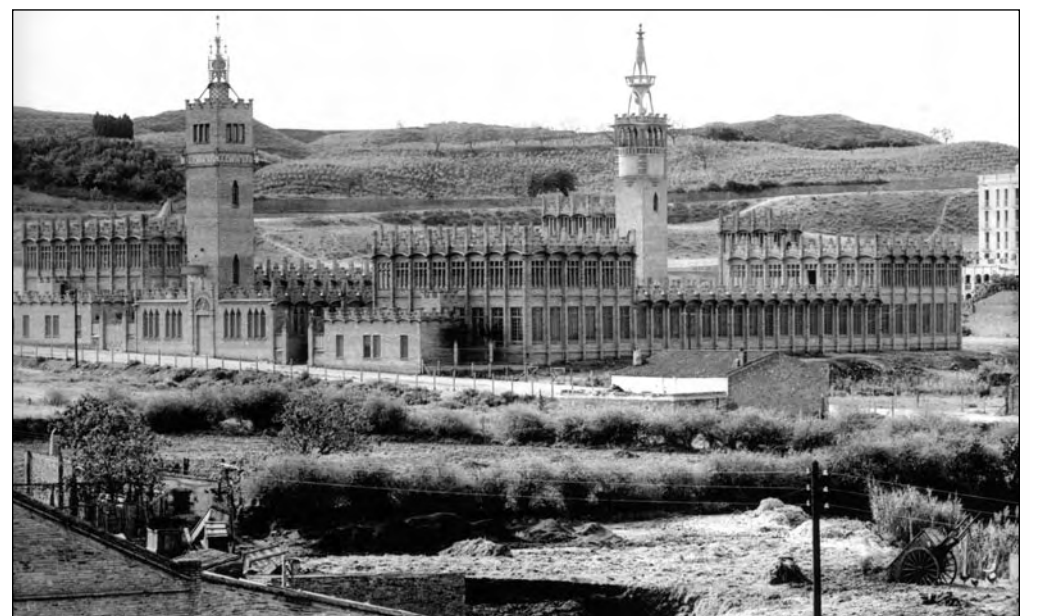
(Centre Fonològic auditiu, Centre d'atenció a disminuïts psíquics) que ofereixen ara encara un servei important i imprescindible per a tota la població barcelonina.

Espai de canvis traumàtics com l'endegament de la muntanya com a seu de l'Exposició primer d'indústries elèctriques, i després com Exposició internacional que enjardinà i domesticà, canviant profundament la seva fesomia en introduir un nou paisatge. Aleshores la muntanya va reflectir la gran tecnologia del moment amb els nous mitjans de transport (funicular), les il·luminacions elèctriques i la font màgica tot transfigurant-se en un gran escenari de formes arquitectòniques diverses i contraposades per la seva estètica i el seu contingut. Anys després han estat les construccions olímpiques arran del 92 les que acabaren transformant quasi del tot la muntanya.

Tanmateix, la muntanya ha sabut guardar racons, contradetes, carrers, i malgrat el pas del temps i les intervencions urbanístiques, s'han mantingut camins antics, barris originaris i fins i tot s'han recuperat alguns espais naturals que ara es troben en perill. Lamentablement d'ençà els Jocs Olímpics s'ha iniciat una dinàmica irreversible de transformació intensa de Montjuïc en quasi un parc temàtic i turístic.

La consideració de muntanya com una mena de solar urbà sense cap tipus de referència geogràfica ni històrica, situat molt proper al centre ha fet que l'Ajuntament oblidés el seu caràcter de muntanya amb una diversitat i complexitat ambiental i veritable pulmó verd de la ciutat. Tot i afirmar que es vol mantenir aquest caràcter, el que es pretén és transformar Montjuïc en un seguit de passeigs urbans encimentats que vorejaran jardins especialitzats i contemplatius, i tot tipus indiscriminat d'equipaments -fins i tot escoles privades-, d'espais esportius privats i exclusius, d'usos hotelers i de restauració de luxe que privatitzen espais públics.

Els nous conceptes de la sostenibilitat i atenció al medi ambient demanden per a Montjuïc solucions urbanístiques més atentes i curoses, alhora que socialment o culturalment més integrades al patrimoni natural, arqueològic-artístic i amb la tradició d'ús popular i cívic de la muntanya.

Fàbrica de Casimir Casaramona.

Els inicis d'una muntanya de jardins

Jordi Díaz

Enginyer tècnic agrícola

L'Exposició Internacional de Barcelona del 1929 va determinar la vocació jardineria de la muntanya.

A partir de 1901 va anar prenent cos la idea de promoure un esdeveniment que impulsés la ciutat de la mateixa manera com ho va fer l'Exposició Universal de Barcelona de 1888. Amb aquesta intenció es va programar per a l'any 1917 la realització d'una Exposició d'Indústries Elèctriques a la vessant nord de la muntanya de Montjuïc que finalment no es va poder dur a terme per culpa de la primera guerra mundial, però en la que ja es va definir la ubicació i la concepció de com s'havia de tractar l'espai que envoltaria el recinte firal. Des dels primers preparatius per a aquesta mostra ja es va pensar que l'exposició hauria d'estar envoltada de parcs i jardins i per això l'ajuntament va accelerar l'aprovació de la construcció del Parc de Montjuïc amb un edicte el 30 de gener de 1914. Poc després aquesta decisió va rebre el suport de l'Estat amb una llei per la qual es declarava d'utilitat pública la "construcció del parque en que se emplazarán las exposiciones". Aquest va ser un intent frustrat però va servir perquè quedés fixada la urbanització i l'excel·lent enjardinament de la que seria finalment la segona gran exposició de Barcelona.

A partir d'aquest moment la muntanya es va començar a convertir en un jardí de jardins. La seva urbanització i el seu creixement, però, ha anat sempre a impulsos, una mica com la mateixa ciutat.

Per enjardinar la muntanya, Francesc Cambó, aleshores regidor i diputat, va fer venir el 1915 Jean-Claude Nicolas Forestier, enginyer especialista en jardins i conservador dels parcs de París. Aquest és el primer personatge important ja que no es va limitar a complir solament el que seria l'encàrrec primigeni de la jardineria, sinó que va ser una de les persones que van aportar més idees i solucions al conjunt de

La influència de Forestier va ser decisiva en la jardineria barcelonina: només a Montjuïc va intervenir en 145 hectàrees

la muntanya. Entre altres coses va ser qui va suggerir la construcció d'un teatre grec aprofitant una de les antigues pedreres, va ser el creador de les columnes lluminoses del passeig central de l'exposició conegudes com "espàrrecs", fa pocs anys recreades de nou, i del disseny d'algunes de les fonts i elements d'aigua repartits per la muntanya.

Al seu talent es deuen els jardins de tot el sector de Miramar, els Jardins de Laribal, -el primer jardí públic de la muntanya ubicat en una antiga propietat de Josep Laribal comprada per l'ajuntament l'any 1808-, els Jardins del Teatre Grec -amb el primer roserar i jardí temàtic de Barcelona, el roserar dels Jardins Amargós- i els Jardins de La Font del Gat.

Jardins de Josep Amargós, uns dels més antics dels vint actuals de Montjuïc.

Un altre jardí nascut d'aquest període tan fructífer és el Jardí d'Acclimatació, un jardí concebut en el seu moment amb la finalitat d'assajar i aclimatar les plantes novingudes a la ciutat. També va ser l'autor de la reforma de la Plaça d'Armes del Parc de la Ciutadella, va intervenir al Parc de Pedralbes, i va realitzar el projecte del parc del Guinardó.

En total només a Montjuïc va intervenir sobre unes 145 hectàrees. La seva influència va ser decisiva en la jardineria barcelonina. Per una banda, pels seus fets: li devem alguns dels millors jardins de la ciutat i la introducció de nombroses espècies sud-americanes que han passat a formar part del caràcter dels nostres jardins com per exemple la tipuana (Tipuana tipu), la xicranda (Jacaranda mimosifolia) o la bellaombra (Pyrola dioica) entre d'altres; i per l'altra, per les seves idees: va crear escola gràcies a la figura del seu deixeble Nicolau Maria Rubió i Tudurí, el segon personatge important per a la jardineria de Montjuïc i de Barcelona. Rubió i Tudurí va ser el continuador de la seva interpretació del jardí mediterrani, una interpretació que sumava la tradició hispano-àrab que Forestier coneixia molt bé, amb elements del jardí renaixentista i alguns del classicisme francès.

A partir de 1923, per raons diverses, Forestier ja no torna a Barcelona i Nicolau Maria Rubió i Tudurí, que en poc temps havia assumit plenament les seves idees i planejaments, es queda al capdavant de totes les obres d'enjardinament. Poc temps més tard, Rubió es va convertir en el director del servei de parcs públics de Barcelona i en el gran impulsor de la jardineria de la ciutat, tot i que mantenint gran part de les idees que va aportar el seu mestre en el planejament de la jardineria de la ciutat.

Gran part de la muntanya de Montjuïc va quedar estructurada a l'època de l'Exposició com un conjunt de jardins singulars, en el qual tots formaven part d'un conjunt

molt organitzat amb vials, franges i petits sectors enjardinats que els cohesionaven. Després de l'esdeveniment, la muntanya va quedar com un gran parc ple d'espais lliures, edificacions i infraestructures que han acollit durant dècades tota una sèrie d'equipaments culturals, esportius i recreatius per a ús dels ciutadans i promoció de la ciutat.

No s'ha acabat mai de valorar prou bé la figura de Forestier i el seu llegat respecte l'organització i planificació de la jardineria a la muntanya i a la mateixa ciutat. Rubió ràpidament va apropiarse i posar en pràctica la majoria dels seus postulats i el model que el mestre ja havia implantat a París, com ho va ser la

Els jardins són l'element més fràgil del patrimoni construït per l'home, més fràgil fins i tot que la pròpia natura, que és capaç d'evolucionar

compra i reserva de sòl públic al voltant de la ciutat, la creació de viviers forestals i la d'una escola per formar jardineros, o la promoció dels concursos internacionals de roses per exemple. A més a més d'aquest llegat cultural tenim la seva obra signada i executada a la ciutat, que s'hauria de contemplar com un gran patrimoni mereixedor de la creació d'un patronat o entitat gestora que vetllés des de diferents àmbits administratius i competencials per la seva promoció cultural, la seva conservació i protecció patrimonial i el seu correcte manteniment jardiner.

Tot i que en aquest breu escrit només hem citat alguns jardins, els més antics dels més de vint actuals, no és la quanti-

tat només el que fa que Montjuïc sigui un espai tan valuós per a Barcelona des del punt de vista jardiner, ni tampoc la possibilitat de crear-ne de nous, sinó l'alta qualitat d'alguns d'ells i de tot el conjunt, que pot representar i de fet ho fa, la llarga història d'un segle de la jardineria de la ciutat amb les seves realitzacions posteriors i els seus noms propis.

Malauradament o afortunadament la muntanya que ha servit per a tot, des d'abocador d'escombraries al millor aparador publicitari del món, continuarà com un espai en el qual, tot s'hi val. Potser el problema no és tant de fer coses, com el fet que per fer-les cal destruir-ne d'altres.

Els jardins són els elements més fràgils del patrimoni construït per l'home, més fràgils fins i tot que la pròpia natura, que és capaç d'evolucionar. Els jardins són creacions artificials que responen a uns períodes culturals concrets de cada poble. No saben evolucionar per ells mateixos, i tampoc els cal si volem que formin part del

patrimoni cultural de la ciutat, necessiten el treball de manteniment constant dels jardineros per conservar el seu caràcter.

La ciutat d'uns anys ençà, en comptes de fixar elements que permetin reconèixer els moments més transcendents i identitaris de la seva història i del seu tarannà, s'ha abocat a una cega carrera cap a una dubtosa modernitat que molts ciutadans consideren banal i més pròpia d'un Parc Temàtic.

Que no ens passi també amb els jardins. Vam fer venir un dels millors jardineros del món, que va fer escola i ens va obrir els ulls d'allò que podia ser una jardineria mediterrània pròpia, que és un dels fets més importants que li ha ocorregut a la nostra jardineria. Continuarem destruint poc a poc el seu llegat?

PARCS I JARDINS

Jardins de Laribal.

Els valors naturals de Montjuïc

Sergi García

Biòleg

Com el déu romà Jano, la muntanya de Montjuïc té dues cares, una rosta i esquerpa, mira al port, l'altra, amable i planera, mira a la ciutat. És de mida modesta, no arriba als 200m, però la sort d'haver emergit del fons del mar fa una desena de milions d'anys, i no tenir rival a uns quants quilòmetres a la rodona, alta entre baixos, la fa especialment imponent. La vinculació amb el mar, tret dels fòssils de molta mena que s'hi han trobat i denoten el seu origen, sembla a hores d'ara esborrada, tot i haver estat molt estreta. La presència del mar és també fòssil a Montjuïc. El far, un innegable i suggestiu element mariner, semblaria que fes senyals de naufrag d'un passat recent però oblidat... Ramon Anglés, oriünd de la muntanya que va néixer a un mas ja desaparegut, tal vegada en alguna de les repensades que al llarg del temps s'han fet de la muntanya, i rememora com els diumenges es baixava a la platja de Can Tunis a agafar musclos, alguna sèpia, i amb les carxofes dels propers camps de la Marina es preparaven suculentes paelles.

Pèrdua accelerada

D'aquest ambient, d'aquest paisatge, evidentment d'aquests costums, no queda res, tret d'una planta, la bufalaga marina, que creix al peu del penya-segat del Morrot. Aquesta espècie, pròpia de la vegetació que precedeix a les dunes i a la sorra costanera, hi sobreviu malgrat la rònega protecció d'aquest espai. Per qui sàpiga mirar i reconèixer, aquesta planta de fulles minses és el record d'una platja. I ja que som al peu del penya-segat del Morrot, un penya-segat marítim com n'hi ha pocs, mireu cap amunt. Uns ocells d'ales punxegudes i cua llarga i estreta sobrevolen la paret, xisclen cridaners, és primavera i estan celebrant noces. Una, dos, tres, quatre... fins a 20 parelles hi havia instal·lades, ocupant clivelles i forats de les inestables roques. Són xoriguers, petits falcons que formaven aquí una de

FOTÒGRAF

Els xoriguers formaven a Montjuïc una de les colònies més importants d'Europa. El darrer any només s'han comptat 12 parelles.

les colònies més importants d'Europa. En tres anys, des de 2003, la colònia s'ha reduït molt notòriament; el darrer any es van comptar només 12 parelles. Enguany la situació pot empitjorar. Les causes són variades: les demolidores obres de l'ampliació del port i de l'aeroport, la pèrdua constant de zones obertes als voltants i, *last but not least*, la gestió que es fa dels racons naturals de la muntanya. A

L'etapa olímpica va esmicolar un espai natural que, davant el nou Pla d'Usos, serà molt difícil de protegir, insostenible

la part alta, a prop de les escadusseres ruïnes del castell del Port, s'estén un petit pla que a la primavera s'omple de flors. Una passejada amb en Ramon per aquesta contrada, desconeguda i encisadora, et fa descobrir mil i una plantes que tradicionalment s'hi han fet servir per guarir malalties, "mira, això és trepó, és bo per als constipats, i això és plantatge, un antisèptic". Ramon, quan era petit, entremaliat i destre en agafar bestioles, buscava i rebuscava entre el rocam serps que després, cofoi, les venia a les farmàcies de Barcelona. Es treia uns calerons; l'ungüent de serp era molt apreciat per als cops. En aquest prat sec, típicament mediterrani, on els xoriguers poden o podien caçar petits mamífers, sargantanes, insectes de què s'alimenten, s'han plantat pins, malgrat les flors i malgrat l'encant dels espais oberts, s'ha decidit substituir un ambient escàs i molt valuós des del punt de vista ambiental per un altre més banal. I així són les decisions que es prenen.

Les planes superiors de la muntanya havien estat esponerosos camps de con-

reu. El color primaveral, verd intens del blat, i el de les roselles en flor, componia una estampa deliciosa, de forma que resultava impossible maleir la muntanya, com hom diu. Aquest pla, abandonades les explotacions agrícoles a principis del segle XX, va restar intacte, amb els seus encisadors corriols, els garrofers esbargits per ací i per allà, als forats dels quals es refugiaven els tímids mussols... fins a una de les grans repensades de Montjuïc. Les olimpíades van donar volada internacional a la marca Barcelona, però van esmicolar aquest espai, amb la construcció dels equipaments coneguts de tots, un dels quals, per cert, la flamant torre Calatrava, actualment, tret de per fer bonic, no serveix per a res, com diria aquell.

La voluntat protectora de Montjuïc

Els valors naturals de la muntanya, no caldria dir-ho, es troben precisament en aquells racons que encara resten sense urbanitzar. És en aquests indrets on es concentra la major part de la biodiversitat, no tant en termes de nombre d'espècies sinó quant a la importància de la conservació d'aquestes. A la paret del penya-segat, a més dels xoriguers, cria una parella de falcons, alguna de mussols, una o dues parelles de merla blava, hivernen aligots i àligues calçades, i a la base i a la part alta crien també tallarols capnegres, conills, serps blanques, serps verdes, sargantanes grossos, musaranyes comunes, musaranyetes... tot plegat, més les zones humides de l'estany de la Foixarda, conformen un conjunt d'espais de gran interès que caldria protegir amb una figura legal concreta i efectiva, i no només pels valors naturals que concentren, sinó per constituir les darreres mostres de la fesomia pròpia, genuïna, de Montjuïc. En canvi, pel que permet albirar el Pla d'Usos de la muntanya i les actuacions que s'hi estan duent a terme, el tarannà és un altre. La remodelació del Far haurà de menester la construcció d'un pàrquing, mig executat, que ja ha suposat una mossegada considerable a un tros de muntanya, zona ver-

da segons diuen; sens dubte es demanarà ampliar la carretera del far, que passa per la zona més delicada, ambientalment parlant, de la muntanya, i no sé quantes coses més... A la part alta, tot just al costat de la paret del cementiri, es pretén construir unes quadres, i a la resta d'espais oberts, plantar arbres. La plantació d'arbres sol ser un argument espuri de conservació i de protecció del medi. Una plaça plena de ciment i amb 4 arbres és una zona verda. Omplir d'arbres Montjuïc, on no toquen, és el buc insígnia del pla ambiental per a la muntanya. De boscos, afortunadament, n'hi ha molts, a Catalunya i a Barcelona (Collserola); de prats secs però, d'espais oberts, molt pocs, i cada cop menys.

Parc central natural

Un dels inconvenients que hom creu veure per no accedir a la protecció d'aquest sector de la muntanya és que ja no s'hi podria fer res (llegiu *construir*), però precisament, si allò que es vol és protegir i potenciar la biodiversitat, patrimoni i gaudi de tots i totes, s'han de fer ben poques coses i totes sota un criteri de conservació. Un parc central és natura i no un espai on encabir fins al límit físic imaginable equipaments que, d'altra banda, de vegades acaben essent infrautilitzats.

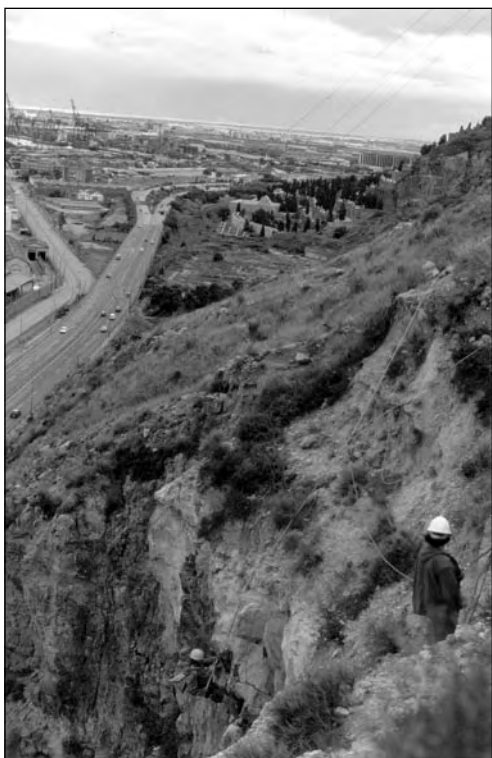
El conjunt de parcs, jardins i equipaments de Montjuïc és un dels destins més visitats de Barcelona. Uns 15 milions de visites per any. Freqüentacions d'aquestes magnituds solen impactar negativament en l'entorn. La degradació ambiental de

Si el que es vol és protegir i potenciar la biodiversitat, s'han de fer ben poques coses, totes amb criteri de conservació

les parts més visitades de Montjuïc és evident: brutícia, gats per tot arreu, rates... És una conseqüència quasi inevitable: això obstant, pel Pla d'Usos de la muntanya, que considerant que 15 milions de persones són poques, pretén bàsicament augmentar aquest flux, facilitant els accessos... Òbviament, el nou escenari, pel que fa a la protecció de la natura, serà, ras i curt, insostenible.

Aguantaran els esparvers?

Tornem amb en Ramon pel camí de l'Esparver avall, que al peu de la muntanya li han canviat el títol, ara és carrer i no camí, i s'hi han fet pisos. Em comenta que el desaparegut mas on va néixer es deia de l'Esparver, al costat una deu d'aigua cristal·lina, la font de l'Esparver, també desapareguda, formava un rierol a hores d'ara inversemblant. Caminem en silenci. De sobte, un xoriguer se'ns apareix a l'horitzó, immòbil a l'aire, fent l'aleta, a l'aguait d'un àpat. "Mira", li dic a en Ramon, "un xoriguer". Nosaltres, em diu, a aquest ocell li diem esparver... tant de bo aguantin la darrera repensada.

FOTÒGRAF

Escaladors a Montjuïc.

Un reportatge de

Ricardo Iván Paredes

Huérfanos, desprotegidos y desamparados. Así se sienten miles de vecinos ante los posibles efectos cancerígenos a causa de los niveles de radiación de las antenas de telefonía móvil.

Lucha vecinal contra la radiación

E

n las zonas de Prosperitat, Marquès de Campo Sagrado y en el Vivero de Tres Pins, se ha desatado una ola de protestas y campañas cívicas de sensibilización sobre los peligros de la contaminación electromagnética, en especial cuando están instaladas en edificios multifamiliares y cerca de colegios.

“¡La salud de las personas es lo primero!”, afirma de manera tajante el coordinador de Medio Ambiente de la FAVB, Josep Ferrándiz, y su rostro expresa preocupación cuando empieza a hablar del tema. “Es que no se saben los efectos de las antenas a medio y largo plazo”.

Campos electromagnéticos

“La exposición a ciertos campos electromagnéticos de baja potencia puede aumentar el riesgo del cáncer en los niños e inducir otros problemas de salud. Además hay una evidencia epidemiológica acumulada que indica un riesgo creciente de tumor cerebral por el uso a largo plazo de teléfonos móviles”, afirma la Resolución de Benevento, que documenta las conclusiones de la conferencia de la Comisión Internacional para la Seguridad Electromagnética (ICEMS), realizada en Benevento (Italia) en febrero del 2006.

La sintomatología es la siguiente: pérdidas de memoria, dolor de cabeza, insomnio, zumbidos de oídos, mareos y vértigo, alteraciones del ritmo cardíaco, subida de presión sanguínea; calentamiento de los tejidos cercanos al oído y a la córnea del ojo. Además de males que la medicina califica como “disonías neurovegetativas”, el nuevo “síndrome de las microondas”.

El cuerpo humano es sensible a las microondas y más aún la “población de alto riesgo” (ancianos, embarazadas, bebés y niños, que presentan un peligro estadístico mucho mayor hasta en centenares de veces).

Lucha vecinal

El panorama en la ciudad condal se caracteriza por la ola de protestas desatadas por los vecinos. Uno de los casos más sonados: el barrio de la Prosperitat, que consiguió la retirada de una picoantena del edificio de la calle Joaquín Valls, 39 (un edificio

DANI CODINA

Los vecinos de Prosperitat han conseguido la retirada de una antena cercana a una escuela.

densamente poblado y cercano a escuelas). Sin embargo, la movilización actual es para evitar la colocación de las “microantenas”, que suelen situarse detrás de letreros en plena calle y debido a un vacío legal no necesitan licencia medioambiental para su instalación.

En la calle de Vivero de Tres Pins (Montjuïc), una antena tiene preocupado al vecindario, ya que está ubicada en un radio de acción donde funcionan dos colegios, el centro de recuperación cerebral ASPACE y otro de tratamiento de niños con sordera

aguda. En las próximas semanas los vecinos ampliarán sus actividades de protesta con movilizaciones.

En la calle de Marquès de Campo Sagrado, los vecinos y la ONG Ecologistes en Acció se han movilizado para pedir la retirada de una antena de Telefónica, instalada de manera irregular. Temen que los niveles de radiación afecten a los habitantes de la zona. Al igual que en los casos anteriores, allí también hay colegios, centros deportivos y mercados.

A través de su coordinador, Toni Oller, han emprendido tam-

bién una campaña de sensibilización para que la población conozca los riesgos de las antenas y de los aparatos de telefonía móvil. Asimismo, la lucha se ha extendido a más zonas de Nou Barris (carrer Boada, 20 y Via Favència), Calvo Sotelo, Francesc Macià, Zona Franca y Sants-Hostafrancs, entre otros puntos de Barcelona.

Desprotección legal

El ICNIRP, organismo de la OMS, recomienda como límites de flujo de potencia 450 $\mu\text{W}/\text{cm}^2$ para radiaciones continuadas de 900

MHz, y de 900 $\mu\text{W}/\text{cm}^2$ para la de 1.800 MHz. Sin embargo, Suiza, siguiendo el ejemplo de Italia, China o Rusia, aplica de manera preventiva el límite de 4 $\mu\text{W}/\text{cm}^2$ (julio 2000). La tendencia se orienta a los 2 W/cm^2 .

La UE propone una distancia mínima de seguridad (sin presencia humana) alrededor de las antenas de 58 metros, mientras que en Toronto (Canadá) son 200 m. En Namur (Bélgica) son 300 m y 500 m, en Australia. En este momento en España se autorizan las antenas a 5 m de la ventana de una vivienda y, en Catalunya, la normativa propone 10 m, lo que es insuficiente para garantizar la salud pública. En Barcelona el tema está contemplado en el Artículo 91 de l'Ordenança d'Usos de Paisatge Urbà del 6 de noviembre del 2003.

Boicot a la investigación

Uno de los golpes más duros a la investigación científica ocurrió en diciembre del 2004, cuando la UE dejó de financiar el Proyecto Reflex, desarrollado por 12 equipos de expertos, que en su informe preliminar aseguraron que “la exposición a las radiaciones de los teléfonos móviles por debajo de los límites que se consideran inocuos provoca modificaciones celulares y en el ADN”.

Otras investigaciones tampoco son tomadas en cuenta. Por ejemplo: el Informe STOA (Evaluación de las Opciones Científicas y Tecnológicas del Parlamento Europeo), de marzo del 2001, que expresa su preocupación sobre el tema y considera que “una de las principales amenazas para la salud de la sociedad es la electrocontaminación”.

¿Qué es la telefonía móvil?

Es un sistema de radiotelefonía sin hilos a través de un pequeño aparato emisor-receptor, que emite en alta frecuencia (la banda de microondas comprendida entre 900-1800 MHz) con 2 W de potencia máxima, límite legal de potencia para no recalentar los tejidos del cerebro. Los móviles con sistemas analógicos (1ª generación), se conectan con las estaciones base mediante modulación analógica en la banda de 900 MHz. Los sistemas celulares digitales de 2ª generación

(GSM y DCS) funcionan en la banda de 900 y 1.800 MHz. Mientras que los aparatos de 3ª generación (sistema UMTS), que transportan información en paquetes de 2Mbs, permiten más funciones e incrementan el tiempo de uso.

Recomendaciones:

- Usar el móvil lo menos posible, limitando el número de llamadas y su duración. Elegir un modelo de baja radiación -las potencias de emisión suelen oscilar entre 0,6

y 2 W-.

- Es aconsejable alejar la antena todo lo posible de la cabeza al hablar (accesorio manos libres), usar SMS por la baja radiación y distancia de lectura.

- Evitar llevarlo cerca de los genitales, riñones, corazón, ojos o cerebro.

- Es importante impedir la venta y promoción a los niños, por su mayor sensibilidad.

- Evitar permanecer cerca de las antenas repetidoras.

Un reportatge de

Alfons Barceló

En el otoño de 2006 apareció en Barcelona el número 100 de la revista *Mientras Tanto*, publicación trimestral de ciencias sociales y espacio de debate y reflexión desde el año 79.

El largo viaje de 'Mientras tanto'

E

n el otoño de 2006 apareció en Barcelona el número 100 de la revista *Mientras tanto*, publicación trimestral de ciencias sociales patrocinada por la Fundación Giulia Adinolfi-Manuel Sacristán y editada por Icaria Editorial.

Mientras tanto no es una revista cualquiera, y la hazaña de haber logrado una larga ristra de números siempre merece un respeto. Así que no es frivolidad dedicar una crónica ligera a esta destacada andadura intelectual y política. Escuetamente, podemos definir este proyecto, que ya lleva sobre sus espaldas casi treinta años de presencia activa, con los siguientes rasgos: revista de izquierdas, de carácter más bien teórico (pero con los pies en el suelo y con notas sobre la actualidad), rigurosa pero no académica, de talante marxista aunque nada excluyente, atenta sobre todo a las miradas renovadoras y a los conflictos y contradicciones del mundo de hoy.

El director de esta revista en la primera etapa (y su piloto principal hasta su temprana defunción), fue Manuel Sacristán (1925-1985), seguramente el filósofo marxista más prestigioso y respetado de nuestro país. Su buena fama se apoyaba tanto en sus merecimientos intelectuales como en su integridad ética. O sea, en concreto, en sus virtudes como maestro y profesor de lógica, filosofía y metodología de las ciencias sociales, en su encomiable labor como traductor de obras de pensamiento (desde los clásicos como Marx, Engels o Gramsci, hasta los modernos, como Schumpeter, Galbraith o Bunge),

Ha conseguido destapar temas sobre los que ahora hay acuerdo general

en su rigor científico y en el compromiso moral y cívico que le llevó a afiliarse y a aceptar cargos de responsabilidad en el PSUC, pero también a participar en muy modestas actividades de carácter solidario, como la alfabetización de adultos. Sin embargo, más tarde, a raíz de la invasión de Checoslovaquia por las tropas rusas (1968), se replanteó su militancia

Número 100 de la revista *Mientras tanto*.

orgánica y se fue distanciando de este partido, aunque no repudió sus convicciones comunistas.

Fue él quien propuso el nombre. Se barajó también otra opción: "En común". Pero en la votación final ganó *mientras tanto*, término que evoca, desde luego, no sólo un compás de espera, sino también ciertas dosis de incertidumbre y ambigüedad. Sin duda, esas eran alusiones contextuales a las que se deseaba hacer referencia desde el principio. Por otro lado, por lo que se refiere a la base analítica subyacente, podría condensarse en unos pocos aforismos: *en la vida no hay certezas; la historia no está predeterminada en sus detalles; el progreso no es una meta ineludible y radiante, sino más bien una creación cultural retórica y engañosa; incluso los cambios que parecen más progresivos no están exentos de facetas regresivas.*

Una revista trimestral tiene que operar sobre todo con ideas, no con noticias, de modo que los debates en el seno del consejo de redacción constituyen procesos importantes en el decurso de la revista. Por lo que se refiere a los autores de los artículos y notas editoriales, hay que indicar que una proporción importante de los materiales publicados han sido redactados por los miembros de los comités de la revista. Aparte del consejo de redacción (básicamente barcelonés), también han colaborado para diversos menesteres amigos y simpatizantes, tanto de Cataluña como de otros lugares. Asimismo procede señalar que la revista ha acogido de forma asidua (y traducido, cuando era preciso) textos teóricos y/o políticos de variada procedencia cultural o ideológica. Por otro lado, sin graves problemas, se han ido renovando los equipos de redacción,

combinando de manera sensata continuidad y cambio. Últimamente quienes forman el núcleo duro de la revista (si ponderamos por la cantidad y extensión de las notas editoriales publicadas en los últimos tres años) son: Albert Recio, Joaquim Sempere y Juan Ramón Capella.

Destapar nuevas temáticas

También merece subrayarse en esta somera crónica el papel destacado (ya a veces pionero) de la revista en destapar nuevas temáticas y angarzarlas con otras más tradicionales. Especialmente memorables son aquellos asuntos sobre cuya importancia estratégica hay ahora acuerdo general, pero que no eran ni mucho menos temas estrella hace treinta años (como el cambio climático o la igualdad de género). Pues bien, desde su primer número la revista *Mientras tanto* ha ido alternando el color de sus tapas y contratapas según una secuencia cíclica "rojo-verde-violeta", como mensajes un tanto subliminales. En efecto, el rojo pretendía expresar una voluntad de adhesión a la lucha por la emancipación de explotados y oprimidos, a la vez que asumía de forma explícita la herencia "socialista" (y se reivindicaban -a beneficio de inventario, claro está- todas las culturas democrático obreras, desde el anarquismo hasta el comunismo). El verde exhibía de forma simbólica el deseo de integrar al movimiento obrero el substrato fundamental y los objetivos básicos del ecologismo emergente. El violeta quería asumir un apoyo decidido a buena parte de las

tenido su lealtad a los principios fundamentales resumidos más arriba. Y no sólo en lo que se refiere a su ideario político, sino incluso en lo que atañe a la estética de la presentación de trabajos y a la arquitectura de contenidos. Señalemos que un número estándar consta de unas 120-150 páginas, casi nunca hay fotos ni dibujos y domina por completo un grafismo más bien funcional y espartano. El contenido está formado, poco más o menos, por cuatro notas editoriales sobre temas de actualidad, siete artículos, alguna reseña y de vez en cuando algún documento. Acaso sea pertinente añadir que a partir del número 40 (primavera de 1990) se introdujo una nueva sección titulada "Poesía practicable". En resumen, a lo largo de cien números se habrán publicado unas 400 notas editoriales, unos 700 artículos, unos 50 documentos, y un centenar de poemas. Así que es completamente imposible detallar los territorios explorados o las tesis sostenidas durante este largo periplo.

En síntesis, la revista ha apoyado sin reservas los principios básicos de la lucha por la libertad, la igualdad, la solidaridad y la verdad. Al mismo tiempo quiero destacar que ha sido siempre un espacio de debate y reflexión, que ha mantenido puertas abiertas a críticas y revisiones. A mi entender, en el futuro, si algún día se traza la historia del librepensamiento en nuestra España democrática, *Mientras tanto* acaso emerja como uno de los principales núcleos de producción y difusión de pensamiento socialista radical en España. Por supuesto, no es el único; por descontado, con vacilaciones y con errores y con insuficiencias. Pero, a pesar de todo, como uno de los proyectos intelectuales más rigurosos, honestos y lúcidos.

Es uno de los núcleos de difusión del pensamiento socialista radical

críticas y reivindicaciones enarboladas por el movimiento feminista. Por último, puntualicemos que estos colores se proyectaban siempre sobre un fondo blanco, lo que pretendía revelar un compromiso esencial con la lucha por la paz, como requisito cardinal para la convivencia civilizada y como valor humano primordial. Año tras año, la revista ha man-

Un boletín digital

Mientras tanto está publicando un boletín electrónico de periodicidad mensual. Quienes deseen suscribirse gratuitamente a mientrastanto.org pueden solicitarlo a la siguiente dirección: suscripciones@mientrastanto.org

LLIBRES

El llibre
de Trèvol

JORDI PANYELLA

Totes les persones que hagin passat per Barcelona algun dia laborable, hauran vist entre "les artèries de la ciutat" altres persones que pedalegen bicicletes tot transportant paquets, sobres, etc. Són els missatgers de Trèvol, *la coope*, com dirien ells. Cert, també van amb moto o furgoneta, però des de fa poc, també amb un vehicle elèctric que excel·leix com a model de mobilitat sostenible.

El que potser no sap tothom, és que *Trèvol* és una cooperativa que es va crear l'any 1984 amb la voluntat de dignificar un ofici molt precaritzat. Aleshores, pots li donaven gaire temps de vida, però ara, ningú dubta de la seva eficàcia, tant en el servei, que han anat diver-sificant, com en l'esperit cooperatiu i solidari que els impulsa. Igual que en el cas de moltes cooperatives, el naixement de Trèvol té un fort component de combativitat obrera. A finals dels 70, els treballadors de missatgeria es van enfrontar a la patronal per reclamar millors condicions (contractes, seguretat social...). La resposta fou una cacera de bruixes brutal. Els missatgers acomiadats van guanyar algunes readmissions, però també havien guanyat consciència: "no tornar a dependre de cap altre patró

que no fos d'ells mateixos". Així naixia Trèvol. El seu compromís amb l'autogestió l'ha situat a la primera línia dels

debats de moviments socials. Arran de les I Jornades de Debat sobre l'Autogestió, l'any 1992, decideixen assumir un pas de coherència interna i incorporar la bicicleta en els serveis de missatgeria. Arriben a temps? Pot una persona superar una jornada de 8 hores damunt d'una bicicleta? No només es va demostrar que sí, sinó que des d'aleshores s'han creat 14 empreses d'ecomissatgeria a l'Estat espanyol, 12 són cooperatives. Tindrà Trèvol alguna cosa a veure? Que finalment l'ecomissatgeria s'implantés l'any 1993, que després ampliessin els seus serveis a la neteja tot "absorbint" una empresa de neteja fallida, i que ara impulsin la distribuidora de

productes socials SMS (Serveis de Mercat Social), se'n parla a *Trèvol*, *corredors de fons*.

Història d'una cooperativa

Trèvol, corredors de fons.

eCOS scll, col·lecció Experiències d'Economia Solidària"

EXPOSICIONS

Era quan ploviem bombes

EDUARD CALVET

Quan ploviem bombes és la història de l'arribada del núvol feixista sobre Barcelona. Durant gairebé dos anys la capital catalana va ser assetjada amb brutal precisió principalment per l'aviació italiana, però també pels alemanys i els franquistes. Va ser la primera gran ciutat europea bombardejada sistemàticament per aconseguir una victòria militar.

Buscaven la destrucció física i psicològica de la reraguarda catalana i només a la capital van matar 2.750 civils i van provocar 7.000 ferits. Per aconseguir-ho van llençar més d'un milió de tones d'explosius que van afectar un total de 1.800 edificis civils. Després les tropes feixistes van arribar per terra i van posar un matalàs immens sobre la memòria col·lectiva de Catalunya.

Setanta anys després dels bombardeigs, el Museu d'Història de Catalunya acull una exposició que pretén donar les dades necessàries per entendre tot allò que va passar i situar-ho tant a nivell humà com a nivell internacional.

A la mostra hi ha abundant material històric, des de fotografies on es veuen les bombes caient sobre les cases a un document amb les paraules que donaven l'ordre d'inici del bombardeig més llarg que patí la ciutat: "Iniziare da stanotte

azione violenta su Barcellona con martellamento diluito en el tempo".

A partir d'aquest moment el visitant entra a un refugi on es mostra la vida dels ciutadans durant els anys de bombardeig. Es poden veure els materials informatius per construir refugis i informació sobre la tasca per protegir la població que va fer la Junta de Defensa Passiva de Catalunya. I

una curiositat per als graciencs: el plànol del refugi de la Plaça del Diamant. A més, hi ha mostres de les iniciatives culturals de la població per mantenir la normalitat en la vida diària i no decaure psicològicament.

De mantenir alta la moral també se n'encarregava el Comissariat de Propaganda de la Generalitat de Catalunya que va crear "El més petit de tots", un personatge que va tenir molt d'èxit entre la gent. Però el Comissariat també es va dedicar a elaborar documents com "Catalunya màrtir" on s'informava la comunitat internacional dels efectes dels bombardejos.

De la gran tasca de construcció de

Infants morts pels efectes dels bombardeigs, gener de 1938.

AF/AHC

refugis que va desenvolupar la població de Barcelona te'n pots fer una idea mirant el plànol de la ciutat on es veu la situació dels 1.400 refugis anti-aeris que es van construir aquells dies.

I si a l'exposició hi manca alguna informació segurament es pot trobar en el llibre de signatures que hi ha al final. Hi ha visitants que hi han escrit vivències personals de l'època i una persona ha deixat constància de la frase que va dir Winston Churchill el 1940 quan Londres s'enfrontava als bombardejos dels alemanys "confio que els nostres conciutadans seran capaços de resistir, tal com ho va fer el valent poble de Barcelona."

EXPOSICIONS

De les nits canalles a les bales

PÉREZ DE ROZAS

Concurs de pesca amb canya. L'Escullera, 1934.

MARIA ORTEGA

La Primavera Republicana, que es pot visitar al Museu d'Història de Barcelona fins al proper 20 de maig, és un recorregut emotiu pels anys de la llum que van precedir la foscor de la guerra civil. Després de set anys de dictadura, la República era ja l'esclatxa de claror somniada. És per aquest motiu que l'exposició s'inicia sota el títol: la República imaginada. Una república que naixia com a resposta a les moltes demandes que havien

sorgit durant els anys de Primo de Rivera. Tot començava quan el 12 d'abril de 1931, el que havien de ser unes eleccions municipals es convertien en un referèndum sobre la monarquia. Aquella primavera es va viure la principal de les transformacions de l'època: el pas de súbdits a ciutadans. I això volia dir el final de la cultura reservada exclusivament a les elits, la reforma educativa, la introducció de la dona a la vida política del país i un llarg etcètera. Un esperit d'alliberació que queda clar en

les nits canalles del Paral·lel i en la implantació de la jornada laboral de vuit hores que deixava més marge per a les hores de lleure. Sis anys de vida intensa marcats per fets com l'expansió dels mitjans de comunicació en català. Un dels papers protagonistes d'aquesta auca el van jugar les dones que, com s'explica en l'exposició, "van sortir de la cuina". La irrupció femenina a la vida pública marca una fita en el procés aperturista de la II República.

Aviat, però, el que era llum van passar a ser angoixes per defensar aquest règim davant de l'aixecament feixista de l'estiu de 1936. Els pintallavis de les nits canalles de music-hall i cabaret van cedir el seu lloc a les bales. Agustí Centelles i la seva càmera fotogràfica van deixar constància de l'esperit revolucionari dels milicians que volien defensar tots els progressos que havien acon-

El parèntesi republicà

La primavera republicana. Barcelona, 1931-1939

Museu d'Història de Barcelona

Fins al 20 de maig

seguit. La guerra va deixar morts i exiliats i va esvaïr els moments daurats d'aquests parèntesis

republicà. En total, no anys de somnis, revo-lucions i guerra que abocaven de nou a la repressió i la foscor de la dictadura. *La Primavera Republicana* és una passejada sensorial per aquells anys. La música, les imatges i les llums recreen l'esperit festiu de l'època. Aquesta exposició, a més, compta amb un seguit d'activitats complementàries com la commemoració de l'aniversari de la II República, rutes guiades per la Barcelona d'aquell temps o un cicle de cinema.

Discos Castelló:
Des de 1933, especialistes en música

Tallers, 3 (clàssica)

93 318 20 41

Tallers, 7

93 302 59 46

Tallers, 9 (overstoks)

93 412 72 85

Tallers, 79

93 301 35 75

La Maquinista

Pg. Potosí, 2, local C4

93 360 80 78

Oficines-magatzem

(majorista)

Molinot, 53

Poligon industrial Camí Ral

08850 Castellefells

Tels: 93 394 34 00

93 442 34 47 / 93 442 35 05

Fax: 93 441 96 75

93 329 73 21

www.discoscastello.es

cuida't
posa't en forma

els centres de wellness per a tu

relaxa't

diverteix-te

Ubae
Esport i Fitness

eurofitness

Tel.: 902 222 002

www.ubae.net

Parkings
Consell de Cent, Plaça de les Glòries,
Independència,
Avda. Meridiana, Gran Via
Metro
Glòries, Clot
Autobusos
18, 33, 34, 43, 44, 48, 51, 54, 56, 62, 92

Des d'un botó fins un canó!!

OBERT DE SOL A SOL

ELS DILLUNS, DIMECRES,
DIVENDRES I DISSABTES

UNA CIUTAT DINS UNA CIUTAT!!

ASSOCIACIÓ DE VENEDORS
Mercat Municipal
Fira de Bellcaire

LA NOSTRA OFERTA: Conjuguem el nou i el vell.

SUBHASTES: Dilluns, dimecres i divendres a les 7 del matí de

MOBLES I TRASTOS VELLS:

Els més diversos objectes que vostè pugui imaginar i adquirir. On tal vegada trobi els més inesperats.

OFERTES PERMANENTS:

Tot el que es fabrica i confecciona de qualsevol tipus, que s'ofereix al públic a preus veritablement satisfactoris.

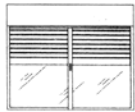
XANCÓ
CAMISERIA
ESPECIALITAT EN CONFECCIÓ A MIDA
Fundada l'any 1820
Exclusives en llana 100% - Seda artificial i natural
Popelin Cotton 100%

Les Rambles, 78-80 Tel. 318 09 89 Fax 412 54 56
Ronda General Mitre, 181 Tel. 211 54 45 BARCELONA

CRISTALERIA - CARPINTERIA DE ALUMINIO Y PVC

DIVISIONES DE ALUMINIO
REJAS DE SEGURIDAD
PERSIANAS - MAMPARAS DE BAÑO

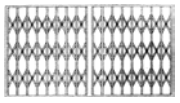
10 % de descuentos en cualquier instalación de aluminio, mamparas de baño, rejas de seguridad, cortinas plegables

Hnos. JURADO

C/. Enrique Granados, 26 - Tel. 93 453 87 16

Exposición: Major de Gràcia, 244 - Tel. 93 415 57 26

Fàbrica: Polígon industrial Can Buscarons de baix, s/n, Nau 3- Tel. 93 568 21 51

GELATERIA

EL TIO CHE

Casa fundada l'any 1912

FABRICA DE TORRONS I PASTISSEIERS
ARTESANS

OBERT TOT L'ANY

GELATS, ORXATES,
GRANIZATS, ENTREPANS

Rambla Poble Nou, 44-46
Tel. 93 309 18 72 - Barcelona
Pàg. web: www.eltioche.com
eltioche1912@hotmail.com

FORN DE PA D'AVINYÓ

PA I BOLLERIA ARTESÀ
ESPECIALITAT EN COQUES

ESCUDELLERS, 59

Tel. 93 301 57 43

REPARTIMENT DIARI

A RESTAURANTS I COL·LECTIUS

PASTISSERIA GRANJA

AMPLE, 15 (Plaça de la Mercè)
Tel. 93 302 24 41

FERRAN, 13
Tel: 93 302 75 39

HOSPITAL, 40
Tel: 93 302 74 88

Pg. D'URRUTIA
Tel: 93 354 54 28

CARD. CASARAS, 17
Tel: 93 318 46 81

CALL, 13
Tel: 93 302 32 49

PI. BONSUCCÉS, 2
Tel: 93 317 87 02

FERRAN, 12
Tel: 93 412 77 90

AGRAÏM LA SEVA COMPRA.
REPARTIM A RESTAURANTS, HOSPITALS,
HOTELS, BARS, COL·LEGIS, ETC.

SI NECESSITES UN
TAXI, TRUCA'NS

BARNA
TAXI

93 357 77 55

Padilla, 216 - Barcelona

93 232 81 06

93 232 81 11

TODO EN VIAJES

OCIO O NEGOCIO

Axis Centre Mèdic

CERTIFICATS MÈDICS
OBTENCIÓ I RENOVACIÓ
CARNETS DE CONDUIR I ARMES
RESIDÈNCIA-ESTRANGERIA

AV. DIAGONAL, 312-314, BAIXOS
08013 BARCELONA

TEL./ FAX 93 457 35 72

CARRER 100

Vols rebre CARRER a casa?

Només cal que omplis aquest cupó amb les teves dades i l'enviïs a Obradors, 6-10, baixos. 08002 de Barcelona o bé ens escriguis un correu electrònic a carrer@favb.cat.

NOM I COGNOMS:

ADREÇA I POBLACIÓ:

TELÈFON / CORREU ELECTRÒNIC:

6 números **15 euros** (DESPESES MÍNIMES)

PAGAMENT (A TRIAR):

TALÓ ADJUNT A NOM DE LA FAVB

DOMICILIACIÓ BANCÀRIA (omplir dades):

Compromís per Glòries Pas a Can Ricart

ZONA GLÒRIES REDACCIÓ

El pla aprovat al ple del passat 23 de març no dóna satisfacció a totes les al·legacions de les associacions de veïns i veïnes del districte. No obstant això, recull algunes de les més importants. Les entitats tampoc no estan d'acord amb alguna de les aprovades, com és l'alçada prevista en alguns edificis (72 metres a l'edifici Ona), la reducció de la superfície de la plaça o l'insuficient número d'habitatges protegits.

Acord suficient

Les associacions informen que moltes de les seves propostes han estat rebutjades per l'Ajuntament perquè no eren "objecte de planejament urbanístic". Les entitats van plantejar la necessitat de firmar un document complementari que reculli els temes pendents. Així, el document Compromís per Glòries contempla l'execució de la major part dels equipaments que s'han reclamat.

No és tot allò que les entitats de la zona volien, però s'ha valo-

rat que "és un avenç important" i les AV de Sagrada Família, Clot-Camp de l'Arpa, Poblenou i Fort Pienc han signat l'acord.

En el procés reivindicatiu va ser important l'audiència pública que es va celebrar. Llàstima que l'Ajuntament rebutgi aquest me-

canisme de participació en Can Ricart i en la problemàtica plantejada per l'Associació de Veïns de Barcelona Àtics i Terrasses.

L'acord ha arribat en un moment d'eleccions i canvi, i les entitats hauran de vigilar que aquests acords no es retardin desmesuradament.

ARXIU HISTÒRIC DE FORT PIENC

Audiència pública sobre la plaça de les Glòries.

POBLENOU REDACCIÓ

El passat 23 de març la Generalitat va declarar Bé Cultural d'Interès Nacional l'agrupació d'edificis de Can Ricart. Immediatament, el marquès de Can Ricart ha exigit a l'Ajuntament 108 milions d'euros com a indemnització pels perjudicis que li pugui ocasionar aquesta nova situació. El recinte protegit no és el que reclamen les entitats veïnals: es limita al que ha asse-

nyalat l'Ajuntament. Però després d'aquest reconeixement de protecció, serà molt difícil acceptar la construcció de torres d'habitatges que ocultin o tapin les edificacions, perquè no hi tenen lloc un tipus d'usos que entrin en contradicció amb l'esperit de la resolució aprovada. No s'acaba d'entendre que l'Ajuntament declarés que es dedicarà a reparcelar, i les llicències, de moment, queden aturades. Un pas endavant, encara que insuficient.

Polèmica pel dossier d'autobusos

CARTA OBERTA DE LA SECCIÓ SINDICAL DE LA CGT D'AUTOBUSOS DE TMB

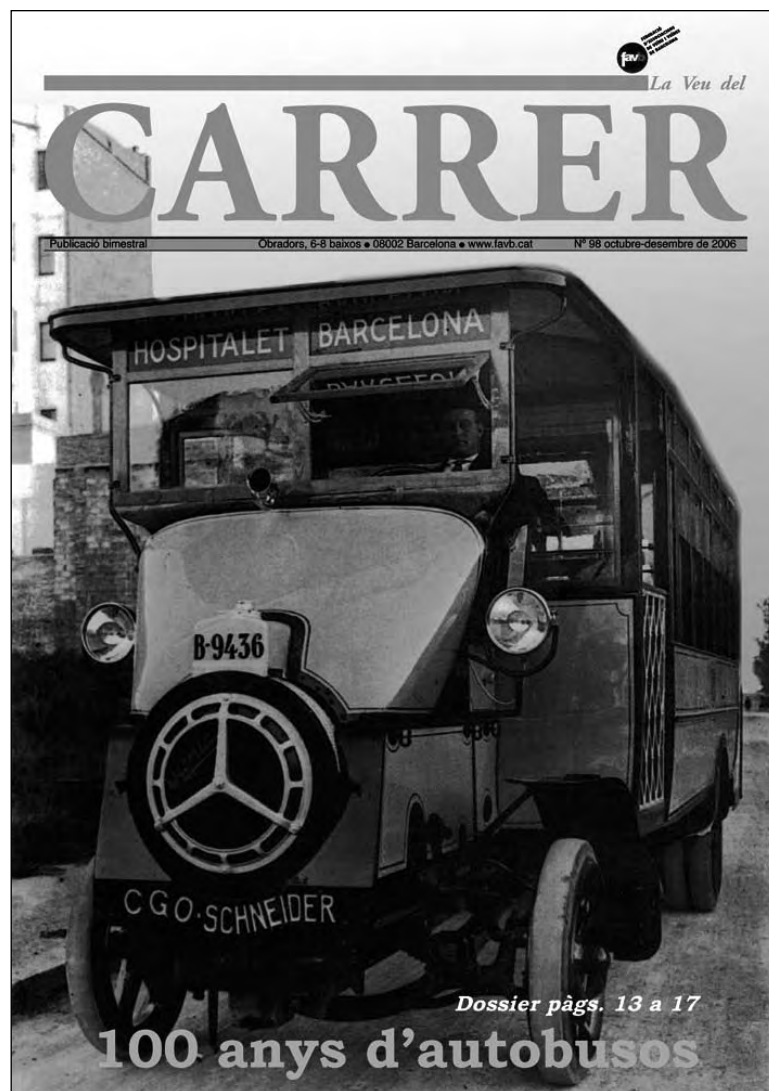
En el dossier d'octubre-desembre de la revista Carrer, titulat "Passat, present i futur dels autobusos", es fan unes valoracions que pensem que disten molt de la realitat, per la qual cosa volem fer algunes puntualitzacions.

En primer lloc, volem felicitar el periodista Marc Andreu per l'excel·lent article "Un segle d'autobusos" en el qual ha aconseguit sintetitzar amb precisió 100 anys d'història autobusera.

No podem felicitar, en canvi, els membres de l'Associació per a la Promoció del Transport Públic (PTP) Albert Obiols, Ricard Riols, Pau Noy i Cristina Canales, ni el responsable de mobilitat de CCOO, Manel Ferri, ja que en els seus articles -dels quals compartim conclusions com l'èxit de la integració tarifària, els busos de barri, la creació o prolongació de línies- no estem d'acord amb, entre d'altres, l'afirmació del senyor Obiols quan diu que el principal problema de la xarxa d'autobusos és la baixa velocitat comercial (12 km/h) enfront dels 19 km/h del tramvia.

Des de la PTP s'opina que per millorar la velocitat dels autobusos caldria copiar el model londinenc de fer pagar peatge als automòbils que entren a la ciutat, opció que efectivament ha estat un èxit. La municipalitat ha augmentat els ingressos i les classes adinerades, que no els importa pagar per mantenir privilegis, han pogut circular, mentre que la resta de la població ha hagut de deixar el cotxe i passar per la caríssima taquilla d'autobusos i metros londinencs.

Entenem que a Barcelona seria molt més efectiu tancar les zones conflictives al pas de qualsevol vehicle, d'un ric o d'un treballador, alhora que s'hauria d'incrementar la flota d'autobusos, que hauria de circular, com diu la PTP, per carrils propis. Nosaltres afegim, propis i segregats de la resta de la

Dossier pàgs. 13 a 17

circulació, com succeeix a gran part de la xarxa de carril bus de Madrid.

En un altre article, el senyor Noy defensa el tramvia en detriment de l'autobús. ¿Com es pot afirmar que a Barcelona es dóna un suficient servei d'autobusos? En realitat demana desenvolupar les xarxes tramviàries i deixar d'invertir en autobusos.

La PTP i CCOO aposten pel tramvia i demanen la unió de les línies a la Diagonal, sense pensar que destrassaria un dels pocs passeigs que tenim. Una despesa innecessària i un nou motiu per reduir la velocitat dels autobusos, ja que el tramvia tindria preferència semafòrica.

És molt curiós que ningú parli de la privatització dels transports públics que significa l'aposta tramviària o que no es demani que, si hi ha d'haver tramvies, siguin explotats per una empresa pública, TMB ja ho feia antany.

Entenem que les valoracions dels senyors de la PTP i de CCOO són opinions que cal respectar i en el nostre cas combatre, però el que sí que denunciem és l'entrevista que fa Luis Caldeiro al sindicalista Ramón Expósito. Volem fer saber que si bé és cert que aquest senyor cobra com a conductor d'autobusos, fa més de sis anys que no toca un volant ja que està alliberat pel seu sindicat. Ens omple d'indignació quan diu, amb raó, que treballem moltes hores, però no diu que

és gràcies a un acord sindical, que ens ha signat l'obligatorietat de fer fins a 80 hores extres a l'any. Expósito, per a molts treballadors d'autobusos, és un vividor que fa molt temps que no treballa, cosa que li fa parlar molt del passat i poc del present laboral. Un sindicalista que no ha fet cas a les signatures de la majoria de conductors que li demanaven a ell i als altres alliberats que anessin a treballar el dissabte o diumenge setmanal que els toca.

Per últim, CGT comparteix l'opinió del president de l'AV del Clot, Domiciano Sandoval, quan en aquest mateix número diu que "...les associacions en general i els veïns en particular haurien d'estar més presents en els llocs on es decideix..." Per aquest motiu el nostre sindicat, quan ha de convocar una vaga, demana l'opinió de la FAVB respecte als serveis mínims i creiem que és un dels motius, junt a les nostres justes demandes, pels quals sempre hem comptat amb el suport del veïnat, al contrari que la PTP, que en més d'una ocasió s'ha dirigit a l'Administració perquè augmenti els serveis mínims quan fem vaga. CGT ha criticat en nombroses ocasions que la PTP (que es nodreix en part de les aportacions de les empreses tramviàries) sigui membre del Consell d'Administració de TMB, mentre que a la FAVB se la margina.

En definitiva, creiem que el dossier no ha aconseguit l'objectiu de parlar dels autobusos de Barcelona. S'ha quedat al calaix de sastre parlar de la privatització del Nitbus per al benefici d'un partit polític que avui mana a l'Ajuntament. Ha desaparegut el cas recent més dramàtic i comentat per la ciutadania del company Pablo Diez, que es va suïcidar en ser acomiadat impropriadament. No apareix la creixent problemàtica de les agressions als conductors, etc.

Ha estat un dossier basat en la realitat dels "experts", però no dels que cada dia fem funcionar el servei d'autobusos de Barcelona, o sigui, els treballadors. Una llàstima.

La Favb celebra la 35a assemblea amb la problemàtica de l'habitatge de fons

ELIA HERRANZ

El dissabte 24 de març la FAVB celebrava la seva 35a assemblea que, sota el lema "L'habitatge, un dret de primer ordre", va encarar com a tema d'anàlisi i de debat aquesta greu problemàtica social i ciutadana. Un acte que va coincidir amb la multitudinària manifestació pel dret a l'habitatge que el col·lectiu V de Vivienda havia convocat a la ciutat a la tarda i que la FAVB va recolzar.

La diada de feina va tenir lloc a la bella sala d'actes de l'Hospital de Sant Pau gràcies a l'AV de Sagrada Família, amfitriona aquest any, que

Amb l'assistència de 47 associacions, l'assemblea va aprovar una resolució consensuada sobre el traçat del TGV

va fer les gestions per trobar el lloc adient en un barri mancat d'equipaments públics d'aquestes característiques i que va aconseguir el recolzament econòmic del districte. A la taula central, el seu president Manel Ruiz, la presidenta de la FAVB, Eva Fernández, el regidor de Participació Ciutadana, Ramon Nicolau i el president de la Confavc, Joan Martínez, van donar la benvinguda als delegats de les 47 associacions de veïns i veïnes que van ser

IGNASI R. RENOM

Moment de votacions a l'assemblea de la FAVB.

presentes a l'assemblea. Una assemblea que es va voler inaugurar amb unes paraules de record per als companys recentment desapareguts Josep Maria Huertas i Joan García Trujillano, dues persones que des dels seus diferents àmbits van contribuir de manera decisiva a la construcció democràtica de la ciutat des d'una visió sensible a les realitats dels barris.

El treball del matí va començar amb el repàs dels temes clau que la FAVB ha treballat durant el passat 2006. El repte del canvi climàtic; el procés de pau a Euskadi i la crispació política; la reivindicació dels drets de ciutadania davant la perniciosa ordenança de civisme

o la tendència a la criminalització de la dissidència política; la reivindicació de la participació real de les dones en les decisions i l'organització de la ciutat; la importància del desplegament de la futura Llei de Serveis Socials són algunes de les línies de treball de les quals la FAVB va fer balanç. També es va comentar el tema recurrent de la participació, posant com a exemples contraposats els acords positius a què les entitats han arribat amb les administracions en el cas de la remodelació de la plaça de les Glòries davant el rígid i insuficient procés de participació a Can Ricart, tot fent-se la pregunta si es pot encarar un procés participatiu

en un territori quan hi són presents els interessos immobiliaris. Finalment, l'informe de gestió, aprovat a l'assemblea per 76 vots, va acabar amb la insistència en la situació insostenible de l'habitatge.

El pla de treball per a aquest any, aprovat amb 80 vots, encarava, entre d'altres, com a objectius de caràcter intern la posada en marxa d'un centre de documentació veïnal a la seu de la FAVB i la realització d'un estudi de les necessitats de les AVV per tal de reforçar-les, i quant als de caràcter extern, l'avaluació dels resultats del PAM 2004-07, definir els posicionaments davant els principals projectes urbanístics (Montjuïc, Sagrera, Barça 2007...), seguir la implementació del Pla de Barris, perfilar el projecte de pisos assistits per a col·lectius vulnerables o exigir garanties en l'obra pública que es desenvolupa a Barcelona. També es va proposar la realització d'un debat entre els alcaldables sobre les necessitats ciutadanes (es van demanar tres preguntes clau per associació), i va ser molt debatuda la necessitat o no de contribuir a la creació del Consell d'Associacions de Barcelona (CAB), que es va votar a part per agilitzar el decurs de l'assemblea i es va aprovar (de moment, només entrar en el procés) per 36 vots favorables. Seguidament també es van aprovar l'informe econòmic (84 vots a favor) i el pressupost de l'entitat per al 2007 (91 vots).

Durant l'assemblea es van donar de baixa 4 associacions per falta de relleu, es va aprovar l'en-

trada de l'Associació de Veïns i Amics de Laforja, de Sarrià-Sant Gervasi, i es va denegar l'entrada a l'AV Front Marítim després d'escoltar els arguments d'algunes AV de la zona, que consideraven que les reivindicacions d'aquesta nova associació estaven cobertes des del moviment veïnal existent i la fragmentació serviria a l'Ajuntament per desautoritzar els interlocutors quan li interessés.

L'assemblea va aprovar una resolució redactada per Enric Tello sobre el canvi climàtic i una altra consensuada per les AV Esquerra de l'Eixample, Fort Pienc, Dreta de l'Eixample, Sant Antoni i Clot-Camp de l'Arpa sobre el traçat del TGV pel centre de Barcelona que, tot i que no tanca el debat, suposa un esforç molt valuós d'enteniment entre les associacions afectades per aquesta gran obra pública. Durant l'assemblea van prendre la paraula una quarantena llarga de delegats i delegades veïnals.

A la tarda es va realitzar un interessant debat sobre el dret a l'habitatge amb la participació de Carme Trilla, directora general d'Habitatge de la Generalitat, Gerardo Pisarello, de l'Observatori DESC i Toni Ramon, de l'Observatori de Gràcia, on es va posar fill a l'agulla en el tema de l'habitatge i que el moderador, l'economista i líder veïnal Albert Recio, va valorar com a especialment interessant "per preparar la batalla del PAM". El podreu trobar íntegre al web de la FAVB (www.favb.cat). L'assemblea va concloure amb un petit refrigeri d'acomiadament.

'Carrer' 100, una gran festa amb 300 veïns i veïnes

REDACCIÓ

Ple total a la sala d'actes del Macba. 298 homes i dones, segons el mesurador digital de la sala, hi van fer acte de presència. Presentàvem el número 100 de *Carrer* i i vam estar acompanyats de desenes i desenes d'amics i col·laboradors de la revista. Manuel Borja-Villel, director del museu, va saludar els assistents manifestant que "per a un centre atent a la vitalitat creativa de la ciutat, acollir-los a vostès i allò que fan és una satisfacció i un reconeixement. L'enhonorabona i felicitats".

Es va presentar el número monogràfic sobre poder i ciutat, fent pública una llista de 46 homes i 4 dones triats com els 50 més poderosos de Barcelona. "Una llista subjectiva", va manifestar Marc Andreu, codirector de *Carrer*, a la presentació. A posteriori podem afirmar que, al marge de les diferències i irregularitats entre els textos que componen les semblances dels personatges elegits, les opinions sobre l'encert en l'elecció dels mateixos han estat

bastant favorables.

Eva Fernández, Marc Andreu i Andrés Naya, presidenta de la FAVB i codirectors de *Carrer*, van estar acompanyats en la presentació per l'economista i líder veïnal Albert Recio, que també és un dels més importants col-

El ple total a la sala d'actes del Macba confirma que la revista manté fidelitats i afectes

laboradors de la revista. A la seva intervenció, Recio va afirmar, segons va recollir Eugeni Madueño a *La Vanguardia* que "El poder dels polítics sobre la ciutat és menor del que ells es pensen. Hauríem de demanar-los que deixin de fer d'intermediaris del poder, sempre tan ben organitzat, i es dediquin a defensar els interessos públics en complicitat amb la gent. Perquè, si es despisten, aquests poders se'ls

DANI CODINA

L'exposició de portades de *Carrer* es va poder veure al Macba.

menjaran".

Després de la presentació es va mostrar per primer cop al vestíbul del museu l'exposició de les 100 portades de la revista, realitzada per Josep Ramon Gómez i

Pilar Villuendas. A mode de catàleg d'aquesta exposició s'ha editat el segon volum de la col·lecció *Quaderns de Carrer*, que dona un repàs als cent números de la revista, fent prevaler la informació

gràfica d'aquests 15 anys transcorreguts. "Un repàs de les 100 portades d'aquesta revista dona una idea de quants maldecaps deu haver provocat als poderosos i polítics de Barcelona", indicava Rosa Díaz a *El Punt*.

Alcalde i consellers, convidats, es van disculpar i van estar representants pel regidor de Participació Ciutadana i diversos responsables de la conselleria de Relacions Institucionals i Participació Ciutadana. Després dels discursos de rigor i unes breus paraules de la presidenta de la FAVB, es va realitzar un brindis i la celebració va acabar amb un aperitiu. Membres de les juntes de les associacions de veïns i veïnes, periodistes, representants de diverses entitats, col·laboradors de la revista en diferents moments i èpoques van aconseguir donar a l'acte un ambient festiu on les salutacions i les abraçades es van prodigar allargant la festa un parell d'hores. Des de les pàgines de *Carrer* donem les gràcies pels nombrosos gestos de solidaritat i afecte que hem rebut.

Sempre combatiu, fins al final

Joan García Trujillano

Amic, veí, company de la FAVB

J

Joan García Trujillano va néixer el 20 de febrer de 1939. Els primers anys de la seva vida van ser els de *la llarga nit*: va créixer en temps de ferotge repressió i no dubtem que els seus primers jocs no serien aliens als temps foscos que li va tocar viure.

Amb 15 anys, al 1954, va entrar a treballar d'aprenent a la mítica Pegaso. Temps de fam, racionament i *estraperlo* on els diners eren necessaris a casa. La feina va ser la seva escola. A la duresa de la fabrica i dels conflictes laborals va entendre en quina societat vivia i va madurar la necessitat de comprometre's-hi. Fins al final. Aquest pot ser el resum d'una vida que no podia, ni ell ho va voler, ser neutral i que comportava defensar els seus als 68 anys de la seva existència.

A partir dels anys 50 va participar en diferents i nombrosos conflictes laborals. Ell va pertànyer a una empresa barcelonina que, junt amb d'altres, va ser davant de la lluita per les llibertats i contra l'explotació. En aquells anys, militants obrers catòlics i comunistes comptaven amb molta presència al moviment obrer. Així, no és casualitat que en diferents anys de la vida en Joan fos militant de l'HOAC i del PSUC. Vivint ja amb la seva companya Miracles la casa era freqüent lloc de reunions de les il·legals Comissions Obreres. Convé

Un perfil d'Andrés Naya

recordar, per si l'oblit ho ha esborrat, que el delictes de reunió suposava grans riscos per als que hi incorrien.

La seva vida laboral acaba com la de tants altres, amb una prejubilació anticipada... i és llavors quan té tot el temps del món. No es tanca a casa. L'any 1994 el tenim vivint en una tenda de campanya a la Diagonal reivindicant al govern el 0,7% per a solidaritat. Eren temps de més llibertat, ja que avui les acampades estan prohibides per unes incíviques ordenances municipals. Els qui van coincidir amb ell recorden la seva febril activitat.

Col·laborava amb Intermón i allà va conèixer la gent d'Entrepobles i,

il·lusionat amb la manera de gestionar-ne els projectes en la proximitat i el contacte directe, va passar a col·laborar amb ells gestionant projectes per a Centreamèrica, Equador i Perú. Si havia estat testimoni de les conseqüències d'una societat injusta a la seva realitat més immediata, ara coneixia la duresa extrema en què viuen milers d'habitats a països llunyans. Es va autoimposar un horari fix i voluntari de vuit hores diàries. Així, sis intensos anys. Encara va tenir temps per ser un dels fundadors de la Plataforma en Defensa dels Menors Desemparats.

Però Joan era cul inquiet i entre variades i nombroses col·laboracions a Entrepobles, es va creuar un dia al seu barri de la Zona Franca amb el seu amic Manel Andreu. Defensaven el futur d'un barri amenaçat per l'especulació (Can Tunis) i una escola que era l'únic espai de

llibertat per a una barriada deixada de la mà de l'administració.

En Manel li va proposar incorporar-se a la junta de la FAVB i en Joan ho va acceptar. És així com l'any 2001 el company va començar a formar part de l'entitat. En un principi, el seu sentit de l'humor, les seves sortides que fregaven el surrealisme i les seves imprevisibles respostes causaven estranyesa i incomprensió: només van ser els primers instants, que van donar pas a conèixer una persona radical en la defensa dels seus valors i brillant quan, amb una frase curta, sintetitzava un problema o una proposta. Va anar afegint una a una responsabilitats en diferents taules de treball, consells, etc. És notòria la seva presència en la lluita de les Casernes de Sant Andreu, recolzant els nous veïns sense papers, mirant de convèncer el veïnat insolidari que la majoria d'ells havia immigrat als anys 60, buscant solucions per a les persones que, havent arribat com a perdedors, una administració insensible els va fer més perdedors encara.

Destacarem també la seva actuació a la Vall d'Hebron fent acte de presència per defensar el centre de tractament per a drogodependents, solidaritzant-se amb els dirigents veïnals agrredits i denunciant la insolidaritat veïnal que significa el *no en el meu barri*.

No tenim espai per explicar d'altres moltes implicacions. Només destacarem el seu recolzament en aquests últims anys a la companya i presidenta de la FAVB Eva Fernández assumint el paper de portaveu de l'entitat i dedicant moltes hores perquè la veu de la Barcelona dels barris tingués el seu espai als mitjans de comunicació.

El Truji, Trujillano, Joan, el veí, l'amic, el company, va donar la cara pels sectors més dèbils i va ser el flagell de poderosos i polítics. La seva força manava dels valors que va defensar i la coherència de la seva vida. Joan, una sort haver-te conegut.

Sal i pebre

Hipòcrites

Final del mandat i la història es repeteix. L'elecció directa dels regidors de districte serà una promesa electoral incomplida. Com que ens hi tenen acostumats, van esperar a l'últim ple per treure's del barret una proposta de declaració institucional per sol·licitar al Congrés la modificació de la llei electoral. Una proposta innecessària que no arriba a temps, ja que en breus setmanes l'Ajuntament se sotmetrà al judici de les urnes. La sessió del ple municipal va ser lamentable. Uns proposen una cosa que no serveix i l'oposició denuncia que els únics que estan per la feina són ells. Quatre anys de mandat i recuperen la memòria en el moment de demanar el vot. Quatre anys d'oposició en silenci, deixant podrir el tema i protestant a última hora. Més de vint anys marejant la perdiu. La política, cada dia més desprestigiada. Els polítics, cada dia més lluny del personal. Les llistes tancades i seguim sense poder deixar fora els candidats mentiders. Trufes i mentides. Acabem com vam començar: hipòcrites.

Zeta

L'acudit

Azagra